sait faik

BÜTÜN ESERLERİ

bitmemiş senfoni

15

ve

sait faik kaynakçası

bilgi yayınevi

BİLGİ YAYINLARI : 101
SAİT FAİK / BÜTÜN ESERLERİ : 15

ISBN 975 - 494 - 081 - 9
2001 . 06 . Y . 0105 . 1862

Birinci Basım 1989
İkinci Basım 1993
Üçüncü Basım 1998

•

Dördüncü Basım
Aralık 2001

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Caddesi, No: 46/A, Yenişehir 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 49 98 - 434 49 99 - 431 81 22
Faks : (0-312) 431 77 58

BİLGİ KİTABEVİ
Sakarya Caddesi, No: 8/A, Kızılay 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 41 06 - 434 41 07
Faks : (0-312) 433 19 36

BİLGİ DAĞITIM
Narlıbahçe Sokak, No: 17/1, Cağaloğlu 34360 / İstanbul
Tlf : (0-212) 522 52 01 - 520 02 59
Faks : (0-212) 527 41 19

www.bilgiyayinevi.com.tr • e-mail: info@bilgiyayinevi.com.tr

SAİT FAİK

Bütün Eserleri

15

Bitmemiş Senfoni

(Bitmemiş Hikâyeler - Oyunlar –
Mektuplar – Sait Faik Kaynakçası

Yayıma Hazırlayan: **Muzaffer UYGUNER**

BİLGİ YAYINEVİ

kapak düzeni: fahri karagözoğlu
kapak fotoğrafı: ara güler

Sait Faik'in eserlerinin yasal sahibi olan
Darüşşafaka Cemiyeti ile yapılan
özel anlaşma gereğince, sanatçının bütün
eserlerinin yayın hakkı Türkçe ve
bütün dillerde Bilgi Yayınevi'ne aittir.
Bu dizide çıkan ve çıkacak olan eserlerin
hiçbiri kaynak gösterilmeden alınamaz,
yayımlanamaz. Yayınevinin yazılı izni
olmadan radyo ve televizyona uyarlanamaz,
oyun ve film haline getirilemez.

baskı: cantekin matbaacılık yayıncılık ltd. şti.
tlf: 384 34 35 - 384 34 36 - 384 34 37

İÇİNDEKİLER

Bu Kitaba İlişkin Birkaç Söz (Muzaffer Uyguner) 7

BİTMEMİŞ HİKÂYELER

Hikâye Taslakları

Adalet 13

Ablama Hikâyeler

Anlamak 14
Ayrılış 15
Balık Avı 16
Ben ve Onlar 20
Bir Adam 21
Bir Başka Hikâye 24
Bir Gece 28
Bir Kadın 29
Bir Kulübe 33
Bira İçmek 38
Boğaziçi 39
Burgaz'da 39
Demir Parmaklıklardan İp Merdivenlere 42
Düşleme 42
Düşünüşler 43
Ekran Karşısında 45
Evlilik 46
Geceleyin Sokakta 48
Halk Fırkası 49
Hastanede 49
Işıklı Çapa 51
İnsanlarım 53
İsmail Efendi 55
Kadın 56

Kınalı Önünde 58
Kırkından Sonra 59
Kunduracı Avram 61
Latife Latif Gerek 62
Meydan 64
Müdürün Kazları 65
Netice İtibariyle Hasan Efendi 67
Pazar Günü Ada Vapuru 67
Pısırık 68
Sağır 69
Sairfilmenam 70
Sam Small 74
Sesler 80

Eski Yıllarda
Siperde Kadın 82
Sivriada 84
Son Vapurda 84
Yağmurlu Hava 86

Ek: İki Öykü
Birahanedeki Adam 90
Birahanedeki Adam 94

OYUNLAR

Saül 99
Sevgi Oyunu 120

MEKTUPLAR ve BİR ŞİİR

Mektuplar 149
Bir Şiir (Sanki Burda Değilim) 154

SÖZLÜK ve AÇIKLAMALAR
SAİT FAİK KAYNAKÇASI

Sözlük ve Açıklamalar 157
Sait Faik Kaynakçası 164

BU KİTABA İLİŞKİN BİRKAÇ SÖZ

Bu kitap, Sait Faik Abasıyanık'ın yayımlanmamış ve Burgaz'daki Sait Faik Müzesi Arşivinde bulunan ilk müsveddeleri ya da başka bir deyimle, yarıda kalmış ürünlerini bir araya getirmektedir. Bu nedenle kitabı, Bitmemiş Senfoni olarak adlandırmayı uygun bulduk.

Bu kitap, onun yapıtlarının toplu kaynakçasını da içermektedir. Böylece, Sait Faik'in yapıtları konusunda inceleme yazacaklara kolaylık da sağlamaktadır.

Kitabın birinci bölümünde, başlangıç olarak kalan öyküleri ile bitmiş izlenimini verenler yer almıştır. Bunların sayısı 42'dir. Böylece, nelere dönük öyküler yazmayı tasarladığını göstermiş oluyoruz. Bunların değeri var mıdır, yok mudur? Bunları yayımlamak gerekli midir? Yazarının yayımlamadığı müsveddeleri yayımlamak ne derece doğrudur? Bunları düşünen, elbette bulunacak ve bazı "başkesen"ler bizden hesap bile soracaktır. Biz, batıdaki örnekleri göz önünde tutarak ve arşivde de kalmalarının hiçbir yararı olamayacağını düşünerek bir görevi yerine getirdik. Değerini bilecekler elbette olacaktır. Ama gene de şu sözü yineleyelim burada: "Hâlik bilmezse balık bilir!"

Bu kitapta, iki de oyun var. Bunlardan "Saül"ün

çeviriler dosyasında bulunduğunu belirtmeliyim. Ama Abasıyanık'ın, böyle bir notu yok metin üzerinde. Çeviri olma olasılığı güçlü, ancak kimden yapılmış bir çeviridir, onu bilemiyorum. İkincisi, "Sevgi Oyunu" olarak adlandırdığımız metindir. Karşılıksız kalmış sevilerinin oyunlaştırılmış bir aynasıdır diyebilirim buna. Birçok öyküsünde ve bazı mektuplarında ortaya konulan bir durumu burada da görüyoruz çünkü.

Bu kitapta, ayrıca, önceki kitaplarının yayımından sonra bulabildiğimiz mektupları ile, bir de şiiri yer alıyor. Gelecekte bunlar, öteki kitaplarında yerine konulabilir. Ama burada okurun önüne koymakta yarar gördük. Arşivde, kendisine yazılmış bazı mektuplar da bulduk. Bunların arasında amcasının ve avukatı Fuat Ömer Keskinoğlu'nun mektuplarında, bazı önemli olaylara dönük bilgiler bulunmaktadır. Keskinoğlu'nun 21.10.1940 günlü mektubu, "Çelme" adlı öyküsü yüzünden mahkemeye verilmesiyle ilgilidir.

Kitaba, "Birahanedeki Adam" adlı öyküsünün ilk iki müsveddesi de eklenmiştir. Bunlardan birincisi, kitabına girmiş bulunan son metinle tümden ayrıdır. İkinci metinde ise, kimi değişiklikler vardır. Bunları da belirttim. Bunu, çalakalem yazmadığını, öyküleri üzerinde durduğunu kanıtlamak amacıyla yaptım. Konuşurken, yazarken biraz daha ölçülü olmamız ve yargılarımızı verirken dikkatli olunması gerektiğini belirtmek ve vurgulamak istedim böylece. Bunun gibi örnekler de pek çoktur arşivde. Sözgelişi, "On Milyonerle On Metresi"nin ilk müsveddedeki adı "Miskinler Köşkü"dür. "Havuz Başı" adlı öyküsünün ilk adı "Bir Kanapede Bıraktıklarım"dır ve kimi yerleri

değişik bir metindir. "Dört Zait" adlı öyküsünün adı aynıdır; ama onun da değişik yerleri bulunmaktadır. "Diş Ağrısı Nedir Bilmeyen Adam"ın bile oldukça değişik bir ilk metni vardır. "Sarmaşıklı Ev", "Mercan Usta", "Son Kuşlar" adlı öykülerinin arşivdeki metinleri ile kitaplarındaki metinleri karşılaştırılabilir. "Karapürçek"in ilk adı "Sakari" olmalıdır. "Dülger Balığının Ölümü" adlı o güzel öyküsünün de ilk adı "Bu Balık Başka Balık"tır. "Çorumlu Okurlara Mektup"un da bir ön müsveddesi olduğu gibi, Reşat Ekrem'in ansiklopedisindeki olumsuz bilgilerle ilgili olarak yazdığı mektubun bile ilk müsveddesi bulunmaktadır. Dahası, Yaşar Nabi Nayır'a yazdığı mektubun ilk müsveddesi de görülmüştür.

Bilmem, bu kitapla yapıtları sona eren Abasıyanık için, başka neler yapılabilir? Sanat anlayışını, öyküyle ilgili görüşünü tam yazabilmek için bu kitaptaki "Bir Başka Hikâye" de okunmalı, bütün yapıtları yeniden gözden geçirilmelidir. Hakkında daha ayrıntılı incelemeler yapılmalı, onun için yazılanların hazır kaynakçası herkesçe bilinmelidir. Ben, böylece görevimi şimdilik yerine getirmiş bulunuyorum.

Yardımları için Darüşşafaka Derneğine, Lütfi Bornovalı'ya, Hüsnü Söylemezoğlu'na, Necmi Ergüney'e; bunları basan Ahmet Tevfik Küflü'ye teşekkür ederim.

Muzaffer Uyguner
Yenilevent, Mart 1988

BİTMEMİŞ HİKÂYELER

Hikâye Taslakları

ADALET

– Yahu şu kızı hele bize bir tarif et. O kadar mı güzel?

– Tarif edilemez ağam. Bu böyle tarif edilemez.

– Yahu hiç olmazsa beyaz mı, esmer mi, sarışın mı onu söyle, be...

– Vallahi dikkat etmedim. Hem beyaz da, esmer de, sarışın da.

– Hadi canım artık. Ne biçim şeymiş bu.

Kasaba delikanlıları, birbirlerine, aşağı yukarı aynı cümlelerle Adalet isminde sarışın mı, esmer mi olduğu anlaşılamayan, boyunun kısalığı ve uzunluğu hakkında bir fikir görülemeyen bir kızın geldiğini haber verdiler.

Akşamları istasyon boyunun kalabalığına karışıp gezinen delikanlı:

– Kız nereye gelmiş be ağam.

– Çalgılı kahveye.

ANLAMAK

Yazılarımızı sevgililerimize de, ablamıza da yazsak, beş on tane, yirmi tane de olsalar... Hiç olmasalar bile yine sana yazıyoruz der geçeriz. Ama sendeni çekeriz sonra ondan. Bu hal-i pür melalimizi beğenmezsen ya da sanki beğenmezsen beğenme diye yazdım. Ben bu hikâyeyi ablama yazdım diyebilmek, sevgilime yazmıştım diyebilmek için... Ablam beğenmese de beğenir gözükür. Benim dostumdur. Ben ise (okunamadı) koyucu müthiş bir şey gözümde...

Her zaman sevgilimle aramda olan bu hikâyeyi benden tam on sekiz yaş küçük ablama yazıyorum; sen bilmiş ol da.

Benim bir arkadaşım vardı. Gözlükleri, iri bir burnu, kuvvetli dişleri, ışık içinde bir kafası vardı bu çocuğun ablacığım. Üniversitede okuyorduk o zamanlar. Onun bir sevgilisi vardı. Buğdayım, ekmeğim diye severdi kızı. Sevilecek kızdı da... Üniversiteyi de bitirmişlerdi. Onu götürüp aklı başında bir adama nikâh ettiler. Bu nasıl oldu, onu bilmiyorum. Arkadaşımın tabiatı olgun bir karakteri vardı. Hususi işleri kimseye söylemezdi. Sezinlerimize göre bir küçücük izzetinefis meselesi yüzünden beraber yaşayamadılar. Arkadaşım, senelerce şi-

fa bulamadı. Kendini lisana, kitaplara verdi. Okudu, öğrendi. O kadar şeyler öğrendi ki, ben ona tahammül edemez oldum. Her söylediği sözün doğru ve haklı olduğunu o iddia etmese ve yine biz anlıyorsak okuduğumuz şeyleri, yanlış okuduğumuzu sanıyorum.

Nevinciğim, benim canım arkadaşım, yazı yazmanın zor olduğu zamanlarda ancak samimi şeyler yazılır. İyi olmazlar belki ama, iki kişiden bir tanesi söylemiş, ötekisi de dinlemiş yahut okumuş olur. Arkadaşlığın verdiği sevinçle nasıl çocuklaşmam. Hele bu Burgaz Adası denilen Allahın belası yerde. Önümden pantolonu süslü hanımlar, züppe gençler geçiyor. Herkes bir poz almış, bir tek samimi, sıcak söz işitmek kabil değil. Çiftler bile geçerken insana numara yaptıklarını belli ediyorlar. Kadın, öteki kadınlara, yanımdaki erkek nasıl der; herif, bugün de bunu getirdik, der gibi halleri var. Ah, konuşacak yahut da hiçbir şey konuşmadan, havadan sudan bahsederek oturacak kimse yok.

Her şeyin seni hatırlatmamasına imkân yok. Ver elini N. arkadaşım. Vallahi denizden korkmuyorum. Gel, göreceksin...

AYRILIŞ

O güne kadar yaşadığı senelerin bir hesabını çıkarıp yeniden bir hesap açmaya karar vermişti. Kasabaya o gün veda etti. Klasik bir şekilde doğduğu şehirden ayrıldı. Üzgündü.

Ağlamıştı. Kız kardeşini öpmüş, enişteşinin elini hararetsizce sıkmış, bir tek sevdiği akrabasından ihtiyar bir hanıma uğramış, yalnız onun evinde birtakım göz yaşartıcı eşya görmüş, alışkanlıklar tatmış, yemekler yemiş, hatta kelimeler işitmişti.

İhtiyar kadın hayırsız oğlundan o gün hiç söz açmamış, onun kendi anasından bahsetmişti. Ayrılırken bir hırka, bir kır saç, bir temiz insan kokusu, bir daha göremeyeceği, duyamayacağı şeyler olduklarını ona peşin peşin haber vermişler gibi idi. İhtiyar;

– Bana mektup yaz Hasan, olmaz mı? derken ağlamıştı. Sonra,

– Yazmayacaksın biliyorum, ama yazacak gibi olduğun zamanların olacak. O günlerinde aklından bana mektup yaz. Bana öyle mektuplar bir-iki defa gelmiştir. Onun için sen aklından kâğıtsız, kalemsiz mektuplarını ister bana yaz, ister zavallı annene.

BALIK AVI

Hak olarak tanıdıktan sonra, ona layık olabilmek için başka hiçbir haksızlık yapmayacağını, geleceklerini tanımanın ve çalışmanın hakkına büyük bir saygı duyarak göz kulak olacaklarını sanır. Reisle mal sahibi ayrı ayrı insanlar olduğu zaman, hiç olmazsa reis gözüyle bakılan, tayfa denen insanlara karşı hiç olmazsa bir okyanus adası vahşisinin kemikleri kadar bir hak tanımış olacağını umar. Bir

gece yarısından hemen sonra çıkılan tatlı işin babadan oğula geçen hak kanunları ile idare edildiği beni yahut da idealini düşünür. Orta yerde daha hiçbir aydınlığın ve sabah sisinin bulunmadığı saatlerde uyandığım zaman, bu ideal mesleğe girenlerin dünya yüzünde aldıkları "balıkçı" ismine derin bir sevgi duyar, yatağın içinde, ateş gibi tayfalar, erkek reisler, namuslu kayık sahipleri ile dolu bir dünya, bir ada hayaliyle yeniden uyurdum. Belki de yarının haklı ve insan dünyası, bir kafa, gelenek, görenek üçüzlüsü ile aklın telakki veya fikrin uyuşmasından doğacağına güvenle dolu bir umut içinde kendi kendimi aldatır, uyumaya çalışırdım. Ama o insanların sesleri gelirdi. Her şey şairane idi. Üstünden daha sis kalkmamış, tüter gibi deniz, pırıl pırıl, başı kıvrak havaya kalkmış, yine baş tarafına mavi üstüne yaldızla yapılmış Picasso balığı ve Picasso çiçeği kayık. Bilekleri boğa başı bükecekmiş gibi-kalın ve tüylü hamlacılar; kıçta, ağarmış kasketinden lif lif ağarmış saçları fırlamış reis. Mantarları ve taşları intizamla dizilmiş, güneşte esmerleşmiş insan derisi renkli ağlar. Biraz sonra, ağların deliklerinden kafalarını çıkarıp balık şeklinde gümüş oyuncaklar misali parlayıp titreyecek sardalyalar...

Kolancılar kıyıdan voliye giderken kayık da denizde onların peşi sıradır. Üç-beş sandal voli kayıklarından evvel yola çıkmıştır.

Volinin çakılında önce ayak sesleri, sonra denizde ve karada insan sesleri. Kayık büyük bir daire çizmiş, kolan iki taraftan verilmiştir.

Şimdi, birdenbire dibinden, evde veya bir koyda uyuyan insanlara, uyanıklar balık çekiyor. Bazı kimseler şarkı söylemiyor, ama ister bir şarkı şimdi. Ağda balık olmalı, bir türkü ister. Hem öyle ki, tayfalardan biri çalışmadığı için küfür yemeden bir türkü tuttursun. Sonra kayık ve beraber gelmiş sandallar balık yüklü dönerler. Balığın çok tutulduğu günkü dönüş, manzara itibariyle, balığın hiç çıkmamış olduğu günler kadar ağırbaşlı ve temkinli olmadığı için ben kendi payıma kayıktakilerin bu halini oldukça sevimsiz ve çirkin bulurum. Nerede o balığın çıkmadığı günkü kayığın uzak görünüşü. Vakar, sükûn, temkin, baştan kıça, gövdeden dibe kadar için için işlemiştir. Senelerden beri refah, servet, şeref içinde yüzmüş asilzadelerimiz bir ihtilalde ölüme gittikleri zamanki yüz çizgileri, kayığın başucundaki çiçeklerine sızar gibi kayık insanlarını sarmıştır. Yine aynı ihtilaldeki ters hava, coşkunluğun ve muvaffakıyetin sevincinden doğmadır. Elbette mazur görülmeye layık bu dengesiz ve çirkin hava, kayığın içinde göbek atma, zıplama, çirkin seslerle haykırışma, şarkı söyleme halinde kendini gösterir. Kırk dört yaşımın, uzun seneler boyunca yaptığı sululukların bir kefaretini ödemişim gibi canım sıkılır. Hakkım olmadığını bilirim. Bilirim ki, bu ne sahte faturalar tanzim eden ithalatçının sevincidir, ne de yakalanmamış bir hırsızın. Bilirim, bilirim ama, biz alışmadık ki sevince, bilmeyiz ki sevincin tadını, tatmadık ki... Düşünmeye başlayalı beri gülmedik. Böyle irkiliriz işte dışardan görünce

sevincin gösterisini. Meselesi ekmeğinde olanların bu halinden, meselesi insan, gökyüzü, yeryüzü, aşk, ölüm, sefalet, saadet, incir çekirdeğinden başlayıp dünya yuvarlağına kadar çıkanlar nasıl irkilmez ki... Belki onlara da dokunur bu uzaktan seyri sevinç gösterisinin. Onlar da benim gibi kıyıda olsalar canları benden çok sıkılırdı. Baba fırını has çıkaranların sevincine bir de küfür savururlardı. Onların yerden göğe hakları olurdu. Balık tutmuş çelebi sevinci ile ığrıp tayfasının sevinci aynı olur mu?

Yüzlerce uyuz kedinin beklediği ve kedilerin balıkçı sevincinden anladığı ılık bir kış sabahı idi. Kayık yanaşınca buluttan sıyrılan parlak bir güneş, lebaleb sardalya dolu kayığı, ellerine, saçlarına ve çizmelerine pul yapışmış kürekçileri bir aydınlatış aydınlattı. İri, sıhhatli insanlardı çoğu, içlerinden iki sıska Kürt çocuğu bile gülen dişleriyle hiç olmazsa sıhhatteydiler. "Necmi Hücum" isimli motor da kayığın yanına yanaştı. Büyük kepçelerle motora aktarma edilen sardalyayı ağlardan kurtarmaya çalışan insanlar şakalaşıyor, gülüşüyorlardı.

Ağın haline diyecek yoktu. Hemen her deliğinden bir sardalya kafası fırlamış, gümüş tenleri yaprak yaprak titriyordu.

– Vay anasını, dedim içimden, güzel iş balıkçılık.

Bir Heybelili Rum vardı, elli yaşlarında. Çıplak kafasından, alelade boy ve posundan umulmayan bir ustalık, maharet ve çalışkanlık-

la çalışıyordu. Herifi hayranlıkla seyrettim. Çalıştıkça gelişti. Çalıştıkça heykel hali aldı. Bir ara baktım ki, Zeus'un bir ölümlü köylü kızla macerasından doğmuş bir yarım Tanrıdır. Onda, birçok şeyler silinivermişti. Biz ölümlülerin çocukları ihtiyarlar, çirkinleşir, tembelleşir, sersemleşir, şu olur, bu olurduk. O, birdenbire elli yaşını atıverdi üstünden. Çalıştıkça pazuları şişti. Kış güneşine karşı gömleğini de çıkarmış, bir atlet fanilası ile kalmıştı. Saçı dökülmüş, elli yaşındaki insan kafası, bu adalenin kudreti ve çalışma denilen şeyin sevgisi ile yaş denilen insan hükmünü bir kalemde silivermişti. Şimdi o saçı dökülmüş kafası, geniş ve çizgili alnı, tıraşı uzamış dünkü az buçuk altmışlık yüzüyle yaş mefhumunu insanlığından ceketi ve gömleği gibi sıyırmıştı. Böyle, bu minval üzere bin sene yaşayabilirdi. Dökülmüş saç, elli yaş, daha bir çocukluk yaşı idi sanki. Sanki, şimdi daha birkaç senedir çalışmanın zevkli şey olduğunu, insanı bambaşka ettiğini anlamıştı...

BEN VE ONLAR

İnsanı, bir tesadüf, sevmeyeceği insanlar arasına atabilir. Ben öylelerinden biriyim. Bana büyük şehir lazım. Bana tanımadığım, üzerinde hayal kuracağım ev, insan, hayvan, taş, toprak lazım.

Tesadüf beni bir yerde oturmaya mahkûm etti. Buranın insanlarını sevemiyorum. İçlerine

giremiyorum. Bunlar iyi yiyor, iyi içiyor. Meltem onlar için, tuzlu serin deniz suyu onlar için. Gökyüzünde güneş onların kadınlarının omuz başlarını, dolgun dizkapaklarının üstünü yaldızlıyor. Ilık geceler, patiskalar, muslinler, ince yatak örtüleri, küçücük, serin gece rüzgârı onlar için...

Komodinlerde kitaplar, gazeteler, mecmualar, çocuklarının yerlere attığı köpek, kurt, tay, kuzu, ceylan, kaplan, vahşi orman, dağ evleri, köy, oduncuların murabba tahtalardan kolları, bacakları, ormanın bir köşesi, kuzunun kulağı, ceylanın gözü, kaplanın sırtı, vahşi ormanın yeşili, dağ evinin bacası birbirine eklenince manzaranın tamam olduğu, ailenin çocukla beraber oynadığı oyuncaklar onlar için.

BİR ADAM

Her şey tamam. Bu adamın kim olduğu besbelli. Bizlere yalnız yüzüyle, bir de güzellikleriyle benziyor. Ondan ötesini herkes aşağı yukarı tahmin eder. Biz de onu ailesi kadar biliriz. Hakkında hüküm vermeyelim. İyiliği, fenalığı, huyu, parası, zevki, zevksizliği bizim için ne kadar meçhul olsa da bütün bunların büyük bir önemi yoktur. Bize benzeyen çirkin taraflarını ya ona benzerler hoş görür, yahut da hiç olmazsa bunları saklayacak kadar zekidir. Zekidir dedim, amma yanlış. Saklaması menfaatı icabıdır. Menfaatına tekme atacak

kadar dünya hakkında bir fikri olsaydı, bu kadar malum bir adam olabilir miydi?.

Bir pastanenin içinde onun kadar malum bir insan tasavvuru imkânsızdır. İyi bakın pastaneye. Bir çırpıda onu tanımak için çevrenizle ilgisiz bir kaygı içinde bulunmaktan başka çare yoktur. Amma şöyle hafifçe kaygısızsanız derhal, derhal onu tanıyacaksınız. Hakkında ister düşünürsünüz, ister düşünmezsiniz, o sizin bileceğiniz, hatta ben de her zaman düşünmem. Bu akşam nedense düşüneceğim tuttu. Ne diye düşünecekmişim onu. Her şeyi, malum. Bir defa pek tabii olacak. Sonra azametlidir. Elbette. Şöyle sadece ahbapsanız fikirlerini kabule mecbursunuz. Kabul etmediniz mi, bütün vücudundan şimşekler gökyüzünden çakar gibi, sizin gibi çamurlu bir yeryüzünde hiddetle, gürültü ile çakacaktır. Hiçbir şeyine itiraz edilemez. Kitapların birçoğu onun namına konuşur. Fikir tektir. Allah gibi tektir. Münakaşa edilemeyecek kadar tektir. Birden bağırıverse, pastane halkı çevremize halkalansa, kapıdan insanlar üşüşüp gelse, aralarında bir tek sizi kayıracak birisi bulunsa, o adamın da aklı başında ise sizin tarafınızı tutmayacağına eminim. Aklı başında ise çıkıp gider. Belki bir, "Lanet olsun," diyebilir, sizin namınıza. Ama siz de enayi misiniz? Siz de apaçık haklı bile olsanız çevrenize toplanmış elli kişinin kırk dokuzunun bu adamın fikrinde olduğunu düşünmek mecburiyetindesiniz.

Kahramanlıklar ondadır, fedakârlıklar on-

dadır. Din iman ondadır. Mukadderat ondadır. Tek sıfatının üzerine bina edilmiş her şey ondadır. Bir lahza onun sizin delice fikirlerinize saygı duyduğunu düşünürseniz, onun da sizi kepaze etmeyeceğine emin olsanız da bir şey söylemeye kalksanız size nefretle, şüphe ile safdilliğinize, Türk olduğunuz halde, bir Türk keyfiyle, hatta herkesin fikrine uymamak maksadı bile bulunmadan, futbola en küçük bir ilgi, sevgi duymadan içinizden milli takımın yenilmesi arzusu geçse... Sıkı iseniz söyleyin bakalım.

Haftalardan beri bir futbol dedikodusu ile çalkalanmış şehirde bir Türk olarak Yunan milli takımını tutmak hakkından mahrumsunuzdur. İşte bu beyin karşısında her zaman bu haldesiniz.

Söz dönüp dolaşıp en küçük fanteziye müsaade etse tek cephelidir. Böyle olunca da siz hep Yunan milli takımını tutan garip bir Türk halindesinizdir.

En masum, en fantezili, en gıllügişsiz, en zararsız bir fikir bile değil, laf kabilinden bir şey söylemek isteseniz söyleyemezsiniz.

Mesela milli takım Yunanistan'a gitmiş olsa, siz de ortaya en küçük bir düşünceye sahip olmadan keyif için, fantezi için;

– Şu bizim milli futbol takımı Yunanistan'da mağlûp olsa ne iyi olur, deseniz, diyemezsiniz ki.

Evvela şaka söylediğiniz sanılır. Ciddi olarak böyle zorlu fikrinizi söyleseniz sokakta

binlerce kişi size şaşmaz mı? Şaşmak değil sizi dövenler bile olur. Siz istediğiniz kadar masum olabilirsiniz.

BİR BAŞKA HİKÂYE

Neden yazarları şair, romancı, hikâyeci, eleştirmeci, ne bileyim daha kafalarına ne gelirse birtakım adlarla anıyorlar. Bir türlü aklım ermiyor.

Bence böyle şey olmaz, yazıcı der geçerim. İyisi olur, kötüsü olur, o başka. Ama ne şair, ne romancı, ne de hikâyeci diye bir şey tanırım. Kimi bakarsınız bir yazı yazmış, dört satırdır. Dört bir satırlığından daha dolgundur, daha romandır. Tutarız, biz buna şiir deriz, yazana da şair adı takarız.

Böyle şey yoktur. İnanmayın sakın. Bana hikâyeci diyorlar. Bir içerliyorum ki. Benim hikâyecilikle hiç ilgim yok. Hani bazı bazı hikâyeye benzer şeyler yazarım, benziyor, ama bana hikâyeci diye bir damga vurdular. Hapı yuttuğumuzun resmidir. Ne kötü hikâyeciyim ben. Ama yazayım mı bilmem? İyi miyim, kötü müyüm, orasını bilemem. Doğrusunu isterseniz, bilmem, ne lazım gelir. Bizim memleketin yazıcısı başka memleketlerinkine, Frenklerinkine benzemiyor. Hepimizde garip bir hal var. Buna Frenkçe bir isim koyalım. Bir "spontané"lik var ki, işte bizim gibilerin elini ayağını bağlıyor. Kendi hakkımızda bir hüküm vermemize mâni oluyor. Belki de hiçbir şey

değiliz, yazıcı bile değiliz. Belki de bu dünyanın ilk ve iptidai yazıcılarıyız.

Ama içimizde hikâyeciler yok değil. Şairler de vardır. Onlar başka, onlar bu adlara layık. Yine, ama bir kısmımız var ki, böyle bir tasnife tahammülü yok. Kendi nefsime gayet iyi biliyorum ki, ben fena bir hikâyeciyim. Fena bir hikâyeci olmam, iyi bir yazıcı olmama da engel olmuyor düşüncesindeyim. Öyle olmasa yazmam. Anlatması pek güç oluyor. Pek güç oluyor, ama yine de anlatmaya çalışacağım. Arada kendimi örnek tutarak. Konuşmam pek ayıp oluyor ama, çaresiz. Yeni yeni hikâye, şiir yazanlarımızın içinde alışılmış hikâye, şiir, roman hali içinde oldukça beceriksiz başka türlü yazıcılar da var. Ben de bunlardan bir tanesiyim. Yanlış olarak bana da hikâyeci demişler. Şair mi deselerdi, diyeceksiniz. Hayır, onu da demesinler. Hikâye gibi yazar desinler diyeceğim geliyor.

Amma da yaptın? Yeni bir tarz mı icat edelim diyeceksiniz. Benim gibi birçokları var. Beni, her nedense iyi hikâyecilerden sayıyorlar. Ama başka birisi benim gibi yazmaya başlarsa, ki böyleleri var, onlar iyi hikâyeci sayılmayacak. Ben ondan korkuyorum. Böyleleri bir-iki yazıp, yazamıyorum diye bırakıverecekler. Enayiliklerine doymasınlar (Korktuğum yok, lafın gelişi). Ben böyle yazanların içinden yanlış olarak şair ismi takılanlarını da bulmaya başladım. Kimlerdir, şimdilik söyleyemem. Belki, "Vay biz şair değil miyiz?" diye kızacaklar bulunur. Olur, ama ben kendi hesabıma

çok kötü bir hikâyeciyim. Hikâye gibi yazıyorum, ama hikâyeciliği kabul edemiyorum bir türlü. Küçük görüyorum sanılmasın. Hayır, aksine iyi hikâyeci olmak başka bir şey, benim erişemeyeceğim bir şey. Onlarla beni sayarken hemen üst başa geçiriyorlar. Sanki bana kıymet veriyorlarmış gibi. Sadece yazılarımı anlamıyorlar. Ben hikâyeci olarak beş para etmem. Yazıcı olarak bir kıymetim var mı? İşte mesele burada.

Edebiyatımızda bu nevi yazıcılar nesir alanında çoğalmaya başladığı için (şiirde de var ya) böyle bir yazı yazmak zorunda kaldım. Diyeceksiniz ki, sen kötü hikâyeciliğinin müdafaasını yapıyorsun. Belki de. Evet, belki de. Belki de bir cins kötü hikâyeciliğin müdafaasını yapıyorum. Yapıyorum ama, ortaya da bir hakikat koyuyorum gibime geliyor. Bu hakikati incelemek de eleştirmeciye düşer. Benim aklıma gelen bu olayın edebiyatta yeri olup olmadığını kestirip atamıyorum. Yeri vardır, desem yine müdafaaya kaçacağım. Yoktur desem, ne halt etmeye yazıyorsun diyeceksiniz. Beni okuyanlar olduğuna göre acaba hikâyeciliği şiddetle andırır bir nevi yazıcılığın bugünün zevkine, anlayışına pek de aykırı olmadığını kabul ediyorum. Bu halde eleştirmeciliği şiddetle andırır bir nevi yazıcının da vücuduna ihtiyacımız olduğunu düşünerek ilk denemesini herhalde benim yapmadığım bu yazıyı yazdım.

Niye acaba tutup her şeyi sınırlandırmışız. Şiir demişiz, hikâye demişiz, makale demişiz,

roman demişiz, röportaj demişiz, eleştirme demişiz, piyes demişiz.

Nesirde bazen hafifçe birbirine karıştırmışız ya, şiirde büsbütün yasak etmişiz. Yasak etmişiz de bir şiir kitabını okuduktan sonra bin bir mevzulu bir roman okumuş gibi olmamış mıyız? Ben de Melih Cevdet'in *Telgrafhanesi*'ni okuduktan sonra öyle alaycı, öyle içten içe, acı acı, tatlı tatlı alay eden ve üzen bir adamın romanını okumuş gibi oldum ki... Melih Cevdet, sevdiğim insandır. Kızmaz diye misal getirdim. Geçen gün meşhur Nurullah Ata'nın (Nurullah Ata da dostumdur, kızarsa zararı yok. Çünkü, kızarsa inadına güzel yazar) Keziban'a bir yazısını okurken, okurken, birdenbire bir piyes seyrediyor gibi oldum. Hani, girip çıkması, dekorları da olsa, iyi bir rejisörün de eline düşse, edebiyatçısı bol bir memlekette olsa, dostumuz Ataç'ın eline Cevat Fehmi'nin *Paydos* piyesinden aldığı yirmi bin payelik lafı bile olmazdı. Araya üç-dört edebiyat ve dil ustalarının aleyhinde konuşan da katıldı mı idi piyesin içine, Şehir Tiyatrosunda kıyametler kopardı. Ataç rolüne çıkarılacak adam da bulunurdu elbet, böyle bir Şehir Tiyatrosu kadrosunda...

Bana kalırsa hikâye, eleştirme, piyes, roman, işi coğrafya, tarih kitabına döndürelim diye, bizim uydurduğumuz şeylerdir. Böyle şeyler yoktur. Bir tek şey vardır: Yazı...

Diyeceksiniz ki, mesela şu yazdığım yazının şiirle, hikâye ile, roman ile ilişiği suyunun suyu kabilinden vardır. Ama bu yazı şiir, hikâ-

ye ve roman değildir. Mesela, onlardan böyle de olsa söz açmaktan ibarettir.

Şiire lafım yok ya. Ama ne olursa olsun inat eder ben yine şu yazıma da bir hikâyedir der, imzamı atarım ya...

BİR GECE

Nevin, annesi çıktıktan sonra o kadar sersem, o kadar yorgun, o kadar karmakarışıktı ki, sabaha kadar uyuyamayacağını sandı. Bir uyku ilacı aldı. Olamazdı böyle şey. Annesinin anlattığı korkunç şey yalandı. Bu kadar korkunç bir yalan nasıl uydurulurdu? Dizleri kesildi. Bir ara dalar gibi oldu. Uyudu uyandı.

Fazıla Hanım kızının odasından çıktığı zaman saat ikiye geliyordu. Her zamanki gururlu haline, şimdi bir de zafer eklemiş gibiydi. Odasına girerken, "Nevin'i acaba neden sevmiyorum?.." düşüncesi kafasında doğuverdi. Yatağına girdiği zaman Nevin'i seviyor muyum, sevmiyor muyum, diye bile düşünmemiş olduğunu hatırladı... Neden sevemiyorum... diye soruyordu. Demek seviyor muyum, sevmiyor muyum, sualini kendi kendine çok evvelden sormuş, cevabını da almış olmalıydı. Öyle ya, sevmiyorumda karar kıldıktan sonra ancak, "Niçin sevemiyorum?" diye sorulabilirdi. Demek, kafası kendisinden habersiz bu suali ona sormuş, cevabını yine kendisinden habersiz almıştı. Hiç böyle bir şey düşündüğünü hatırlamıyordu. Fazıla Hanım ömründe ilk de-

fa düşünüyordu. Ne garip şeydi düşünmek? Fazıla Hanım, acaba deliriyor muyum, diye kendi kendine sordu. Düşünmek onu korkutmuştu. Elleri terlemişti. Daha fazla düşünmemek için TUNCÎNÂLARI okudu. Bir daha okudu. Bir daha okudu. Uyudu.

BİR KADIN

Omuzları neden yukarıya kalkık, saçlarını niçin geri tarıyor, neden bu kadar dar, koyu renkli elbiseler giyiyor? Ne diye böyle sanki, dudaklarını öteki kadınlar gibi boyuyor? Arkadan bakılınca ince bacaklarıyla, kalçasız, hafif öne eğik vücudu, sonra yarısından siyah ip gibi olmuş bir kurdele ile bağlı saçlarıyla çirkindir. Önünden bakılınca da ahım şahım değildir. Sutyensiz düşük göğsü, o fena boyalı dudakları, o hiç gülmeyen ince, dokunaklı, mahzun, hafif şehla gözleriyle kimseyi pek fazla sarmıyordu.

Burası deniz üstünde bir gazinoydu. Her türlü insan gelirdi. Mavna sahipleri, motor kaptanları, zahire tüccarları, kasap, balıkçı, yemişçi dükkânı sahipleri, yani anasının gözü manavlar, vapur vaktini bekleyen evli barklı, kendi halinde insanlar. Kasaba eşraf çocukları, bilmem ne nahiyesi Halk Partisi başkanı, kaza tahrirat kâtipleri, tren memurları, vapur kahvecileri, Anadolulu Meclisi Umumi azaları mahdumları... Bir köşede kahve içip vapur bekleyenler bulunur. Öteki köşede para yeme-

ye gelmiş zengin taşralılar. Yanlarında, hiç kadın görmemiş, lahavle çeken, rakıya el sürmeyen, kafası tıraşlı, kocaman bıyıklarının arasından parlayan misvakla yıkanmış pırıl pırıl dişli, kasketini arkaya atıp da namaz kılan, öylece de avunan yarı kasabalı, yarı köylü, dünyanın gidişine göre kıyamet gününü hesaplayan bir adamla alay ederler. Bir günlük beylik beyliktir, diye paralarını harcayanlar bir masaya oturmuşlardır. Masada her türlü meze vardır. Üsküdarlı Sevim, bir sinema artisti kadar güzeldir. Bir gün bakarsınız hiçbir rejisörün tarif edemeyeceği kadar saf bir mahalle kızı kadar insana zevk, dostluk, arkadaşlık, karasevda aşılar. Bakarsınız Marlene Dietrich Hanım'ın yapamayacağı kadar orospudur. Cıgarayı öylesine üfler, öylesine bacaklarını birbiri üstüne atar ki, hani vapurun yarım saat sonra geleceğini bilmese, cebindekileri harcarsa çoluk çocuğun perişan olacağını düşünmese, hatta hanımından ufak yollu sopa yiyeceğini hesaplayabilse, bu yirmi beş yıllık lise hocası bile, işi, bir akşamlık, hayatında son defa olmak üzere işi azıtabilirdi.

Ama vapur gelir, iskeleyi ve kahveyi zangır zangır sallardı. Bir kahve ile sarhoş olduğunu sanan adamcağızın, itiyatlarını bir akşamlık bozmak hülyasını, o kör olasıca kafasının içinde duyduklarını duyma zevkini aklından bile geçirmemeli insan. Yoksa günah yarı yarıya değil, bütün de değil, iki misli işlenilmiş kadar zevklidir. Öyle olmasa, insan, iradesine sahip olamaz. Aldın gittin Sevim'i. Cebinde

yetmiş lira vardır, sabahleyin belki dört lira kalır. Ama bütün bir cıgarasızlık, bütün bir kahvesizlik, sabahleyin bir salep içip bir simit yiyememek, potinlerini boyatamamak, küçük oğlana leblebi ile üzüm götürememek... Çoğu insan işte böyle hayali günahlar ve cinayetlerle avunur.

Vapurun iskeleyi sarsması ile beraber itiyatlar da aklın hâkimiyetine girerdi. Kadıköy'den mi, Haydarpaşa'dan mı binenler, vapurun bir köşesine oturur ve gazetelerini açarlar.

Bak, biz Üsküdarlı Sevim'den ziyade fıstıkçı kızdan bahsedecektik. O, uzak bir memleketten gelmişti. Geldiği zaman üstünde Anadolu'nun donuk sarısı, donuk kırmızısı, donuk turuncusu, can alıcı yeşili, birbiriyle fazla kaynaşmadan, göz almadan, insana sarılıveren bir gömleği vardı. Başına siyah bir krep bağlamıştı. Etekleri topuklarını döven canlı, kırmızı mavili pamuklu pazen bir fistanı vardı. Kırşehir'i biz bilmeyiz, o da bilmiyor pek. Bir göl kenarı görüyor rüyasında bazen; evler, sessiz akşamlar, kıllı adamlar, üşütücü, kavurucu bir mavilik...

Buraya tam on bir yaşında gelmişti. Ama yine hatırlamıyor. Onu bir bahçıvana vermişlerdi on üç yaşında. Kırk beşlik bir adamdı. İçi, ilk günler bir korku, sonra bir tiksinti ile bunalmıştı. Günler geçmiş, on dokuz yaşına gelmişti. Kocasını aldatmadı, ama bırakıp kaçtı. Adam, onu aramadı bile. İstanbul sokaklarına ilk düştüğü akşam buraya düştü, işte...

Onun, dar bir alnı vardı. İçinde üç kırışık vardı. Siyah, simsiyah saçları ne keskin hatlarla o alnı keser biçer, oraya bir güzellik, bir insanlık mimarisi kordu. Sonra dudaklarını öyle kocaman kocaman boyamadı. Bir kalp gibi yaptı. Zaten o dudaklar öyle kalp biçiminde idiler. Sonra kenarları yukarı doğru bükülmüş gibi arzuyla kabarıktılar. Onun en güzel yeri elleriydi. Bu oyuncakları hiç kimse, hiç kimse anlayamaz. Onlar, insana bakmak ve o ellerden gelecek her şeyin tadını artırmak için yapılmıştı. Bardak koyarken, fıstık tabağını oturturlarken insana değse, insanın da yetişmemesine, birdenbire peri padişahının oğlu olmamasına şaşıyorum.

Sonra gülmesini öğrendi. Mahzun, zarif bir gülüş buldu o ağız. Nereden, nasıl getirdiler bu gülüşü, oraya oturttular. Bunu öğrenemedim.

Bir sene kahvemi içerken onu seyrettim. Her gün bir taraftan bir güzellik gelip ona kuş gibi yuva yaptı. Yalnız bir dostu vardı o kızın. Bu, sarışın bir mektepli olamazdı. Kaytan bıyıklı, iriyarı, bobstil, açık kahverengi ceketli idi. Ayakkabıları podüsüet ve altı kalın kırmızı lastikli idi. Adam gelince ben giderdim. Gülmesi, yürümesi değişirdi Fatma'nın... Güzel ve sıcak gözleriyle bütün güzelliklerini, bahçeler açar gibi ona açardı. Kıskanırdım. Dün yolda rastladım bu kıza. İşinden çıkmıştı. Yüzü boyasız, renksiz, ama yine tatlıydı. Elini verdi, sıktım. Yine peri padişahının oğlu oldum sandım.

– Aman, acele işim var, dedi. Bugün pazartesi. İğneye gitmeliyim.

– Nee, dedim.

– O çocuktan aldım. Halbuki ben ona bakıyordum. Her şeyine. Haber bile vermeden sıvışınca merak ettim. Zaten şüphelenmiştim. Kanıma baktırdım.

Dolmuşa atladı...

BİR KULÜBE

Onun ölümünün başkalarınınkinden farklı oluşu ne intizar halinin uzamış olmasında, ne de sefil, bakımsız sönüp gitmesinde. Senelerce can çekişen insanlar olduğu gibi sefil ve bakımsız ölenler de nadir değildir.

Saraçhanebaşı'nda büyük bir konağın duvarları yıkık, harap bahçesi kenarında küçük bir kulübede otururdu. Konak, babasından kalmıştı. Onu bir Amerikan tütün şirketine satarken mukavelenameye küçük kulübe ithal edilmemişti. Sonradan beş parasız kalınca eski bir bavula doldurduğu eşyasını sırtlamış, kulübeye taşınmıştı. Amerikan şirketi onu buradan kovsa kovabilirdi. Fakat, ses çıkarmadılar. Satılmaktan nasılsa unutulmuş bir dükkânın otuz lira aylığı ile kulübeye yerleştikten sonra on dört sene daha yaşadı. Ben bu on dört seneyi günü gününe takip etmek fırsatını bulamadım. Fakat ötede beride bıraktığı hatıraları, menkıbeleri, bende kalmış müşahedeleri topladım. Başkalarına uzun romanlar yazdıracak bir ma-

hiyet alan bu tipten bu küçük hikâyeciği yaptım.

Önce, ona selam verenlerden nasihat edenler bulunmuştu. "Peki, paran bittikten sonra ne halt karıştıracaksın. Hemen ölsen, iyi; sürünürsün" demişlerdi. Bir akşam –sevgilisini kucağından ihtiyatla indirmiş, rakısını bir yudum daha yutmuş, biraz havyar yemiş– bana şöyle demişti:

– Ne olacak, Rıza, kulübede yaşanan hayat benimkinden sefilanedir sanıyorsun. Oraya düştüğüm gün sen gelip hatırımı sormazsan gücüme mi gider sanki. –Sevgilisini işaret ederek– Bu gelmezse bu kötü itiyatlarımın arzuları da içimde başka şeylere istihale eder. Mesela, dindar olurum. Mesela tembelleşirim. Yahut başka sefil insanların arasında...

Birden nemrutlaşmış ve susmuştu.

Bir akşam benimle beraberdi. O akşamki kadar cömert insan bir daha göremeyeceğiz. Belki yirmiden ziyade sefil çocuğa iş tutacak ve çocukları bir müddet avunduracak para verdi. O akşam, yirmiden fazla insana para verirken, bana;

– Bunlardan üçü veya dördü daha bir müddet için iffetlerini kazandılar. Memnun değilim. Yaptığım işten zerre kadar memnun değilim. Vicdanımda hiçbir sükûn yok. Onlara para vermekliğimin yegâne sebebi küçücük fakat manidar *"vice"*lerine alet olmaklığım ve buradan aldığım esrarengiz zevktir. Mesela, bu verdiğim para ile biri bir hafta sinemaya gidecek, bir diğeri on gün iyi cıgaralar içecek. Bi-

raz daha büyüğü rakı içecek. Bu yirmi yaşında korkunç sarı yüzlü delikanlının ne yapacağını pekâlâ biliyorum, dedi.

Arkadaşıma ıstırapla, hüzünle, korkuyla baktım. Ve bir müddet sonra müsaadesini talep ederek ayrılmayı yegâne dürüst hareket buldum.

Ertesi gün tekrar rastlaştık. Bana, akşamki sözlerinden kızdığımı pekâlâ anladığını söyledi, "Onun için de kalmaklığına ısrar etmedim," dedi. "Zaten, izah edecek halde değildim," diye devam etti. "Şimdi, seni birdenbire benden tiksindiren sözlerimi açığa vurabilirim. Yaptığım hareketle iki-üç kişiyi muvakkat bir müddet için kurtardığımı ve bundan zerre kadar vicdan istirahati duymadığımı söylemiştim. Doğrudur. Eğer bu istirahat mevcutsa bir gün onu bulacağıma hiç şüphe yok. Günahla, daha doğrusu fenalık yapmakla o kadar doluyum ki, vicdana da ihtiyacım var. Azabını, can sıkıntısını, istirahatini, neşe ile tezahür ettirecek birçok şeylerin hepsine birden mi vicdan diyoruz. O halde vicdan değil, vicdanlar vardır.

Hareketimde yalnız değildim, sen de vardın. Yaptığımız iyilikten duyduğum o geniş ve engin neşeyi sana bırakıyorum. Bununla ben de vaktiyle o geniş ve engin neşeyi tattığımı söylemiş oluyorum. Şimdi tamamen sana bıraktığım bu neşeden sonra kendi hazzımı, zevkimi de sen bana bırak.

Nasıl deniz kenarında cıgara içen adam karşısındakinin de içmesini gayri şuuri istediği içindir ki tabakasını uzatır. Nasıl cömert ay-

yaşlar yalnız içerken neşesi için başkalarını da çağırırlar. Öylece sefihler de sefahate sürükleyecek adam ararlar ve onlara gayri tabii gibi geldiği halde çok tabii, fakat gayri ahlaki hazzı verir. Para buldukları zaman yapacakları zevki param olduğu için onlara bir an evvel yaptırmayı temin ettiğim için memnunum, müşterihim. Ama hareket ne olursa olsun yaldızlı cıgara, kadın, kumar, keyif, rakı... Bu, benim insani hareketimdir de. Bu işten kazanan hepimiziz. Kendimi izah etmeden yaptığım hareketler benim ölçtüğüm zaman hiç olmaz. Cömert, diyorsun. Bir-iki kişi kendilerine sermaye bulmakla mesutturlar, sen bundan memnunsun.

Öte tarafta bir-iki sefil, adi zevklerini tatmine imkân bulmuşlardır. Sefahat onlarındır, zevk ellerindedir. Gözleri, ruhları titreyerek *'vice'*lerine koşuyorlar. Ben memnunum, gülüyorum. Onları takip etmek, ne yaptıklarını görmek istiyorum. Binnetice bu akşam İstanbul surları dahilinde bir memnunlar ve mesutlar taburu peyda oluyor.

Ben fert olmak itibariyle böyle yapmıyorum. Cemiyetin de her iki zümreyi kurtarmak için yapacağı fabrika, iş, hastane ve mektepler vardır. Eskiden hastane, mektep, camiişerif, sebil yaptıran insanlara bugün gülenler varsa da onların samimi ruhlarını en çok ben hissediyorum. Bugün bütün fikirler, topluluğa, kalabalığa, cemiyete doğru giderken hareketlerimizde tamamen ferdi, hissi kalıyoruz.

Hulasa kardeşim, dedi, beni affet. İstan-

bul'da dün akşam yirmi beş kişilik bir memnunlar sürüsü yaratabilen paraya ve paranın sahibine kızma. Hareketimde ne kadar egoist olursam olayım, izah edebildim mi egomu. Ne korkunç, değil mi?"

Her akşam rakısını beraber içmek için arkadaşlar, dostlar, güzellikler buldu ve bir gün bu gibi hallerde vaki olduğu gibi kulübeye düştü. Onlarla hayatının bu cephesi güzeldi. Kulübeye bir nisan akşamı taşınmıştı. Elbisesini ütüledi. İtina ile tıraş oldu. Kendisini aynada seyretti. Zayıflamıştı. Saçı bembeyazdı. Güldü ve sokağa çıktı. Şehzadebaşı'nın kahvelerinde nargile içen bir ahbabın davetine nazikane teşekkür ederek ayrıldı. Çünkü, o dostu akşamcıydı. Rakıyı bırakmak lazım geliyordu. Yürüdü, Yenice paketinde dört cigarası kalmıştı. Bunları bitirdikten sonra cigara da içmeyecekti. Beyazıt'tan Aksaray'a doğru saptı. Akşam oluyordu. Nisan akşamı, Lâleli Yokuşu'nun ötesinde ılık ve rüzgârsız başlıyordu. Bir köftecide yirmi kuruşa pekâlâ doyulabiliyordu. Bir mahalle kahvesinin içindekiler, selam vermediği halde ona "Aleykümselam" dediler. Girerken selam vermediği için mahcup, bir kahve ısmarladı. Kahve yüz paraydı. Köpüklü ve kokulu idi. Saraçhane'ye giden yokuşu türkü söyleyerek çıktı. Kulübeye varınca ışık aradı. Ta uzaktan Fatih Parkı'nın kenarından gramofon sesi ve ışık geliyordu. Pencerede bir müddet mesut olup olmadığını düşündü ve hiçbir karar vermeden uyudu. Serin ve yağmurlu bir sabah erken uyanmıştı. Hava, dünden daha soğuktu,

eksikleri çoktu. Sabah ışığında bir müddet okuduktan sonra yola çıktı. Çakmakçılar'dan geçerken dükkâna uğradı.

– Buyursunlar beyim...

– Nasılsınız Karabet Ağa?

– Duacıyız beyefendi.

Üç aydır bu dükkâna uğramamıştı. Karabet Ağa'dan yetmiş beş lira aldı. Bir gaz lambası, gaz ocağı, bir küçük soba satın aldı. Bunları bir hamala on kuruş pazarlık ederek eve taşıttı. Akşamları sac soba kızıyor, lamba, dinlenildiği zaman acayip bir hışırtı ile yanıp küçük odayı aydınlatıyordu. On dört sene böylece teker teker sürülüp yaşandı.

Evvelsi gün odasına uğramıştım. Çok hastaydı. Beni zor tanıdı. Mahalleden, gündüzleri hizmet yapması için bir kadın buldum. İşim çıktı, bugün onu arayamadım. Yeni yeni cazip bir manzara almaya başlayan kulübesine gittim. Kimseyi bulamadım. Komşu kadına, penceresinden bağırdım.

– Sizlere ömür, efendi öldü. Epey can çekişti...

BİRA İÇMEK

Akşamları üç-beş bardak bira içmek âdetinde iseniz, öylelere, aynı yerde içmemeyi, etrafında bira açılan yerler dolaşmayı severseniz muhakkak rastlarsınız.

Siyah bıyıkları ve tertemiz gözleri ve uzunca bir çenesi vardır. Hafifçe peltek konu-

şur. Hızlı konuşur, ama bazı harfleri kolay heceleyemez. Üç biradan fazla içmişse çok dikkatli dinlemeniz şartıyla size kendisini tanıtabilirim.

Dünyanın en tatlı, en iyi adamıdır. Ona şeker gibi adam diyebiliriz. Anadolu Pasajı'nın girişinde küçücük bir kahve vardır. Acem Ali Efendi'nin kahvesi. Üç-beş tiryaki, kahvecinin eliyle çektiği değirmen kahvesinde içmek için kahveye girerler. Duvarlarda av levhaları vardır. Köşedeki masanın birinde bir daktilo makinesi göreceksiniz. Akşamki üç-dört birasını, ailesini, bir küçük makine ile namuslucasına kazanan adam oradadır.

Acem Ali Efendi...

BOĞAZİÇİ

Beykoz çayırına ince bir yağmur yağıyordu. Çınarlar yağmurdan büzülmüş, diplerinde karlar ve çayırın ta ortasında çıplak bacaklarıyla koşan bir kenarda biriken küçük çocuklar...

Yağmur bir yaz yağmuru idi. Yeniköy güneş ve ışık içinde, yağmurun her damlası ayrı ayrı belli.

BURGAZ'DA

Aklımdan her zaman geçerdi. Kalemi kâğıdı kaptığım gibi iskelenin karşısındaki gazi-

noda denize karşı oturup bir aşk hikâyesi yazayım, derdim. Ne zamandır yazmadım.

Denize, çamlara, yelkenlilere karşı bir sevgi hikâyesi. Yalandan bir kadın yaratayım. Varsın olmasın dünya yüzünde, ne çıkar. Hayalden daha güzeli olur. İşte altı buçuk vapuru geldi. Zor ama karşılıklı bir aşk olsun. Sevilecek yerim yok a sevsin beni. Onun da pek sevilecek yeri olmasın isterse... Ama seveyim.

Vapurdan çıkınca yüreğim çarpsın. Bu vapurdan çıkmayınca öteki vapuru bekleyeyim.

Bilmem eskiden böyle şeyler oldu mu? O kadarına hatırlamıyorum ki, oldu ise bile o kadarına unutulmuş. Vay anasını. Senelerce evvel kendi kendime bir insanın vapurdan çıkıvermesiyle heyecanlanırdım, hey Allah müstahakkımı ver, ben mesuttum. Seneler var vapurlara, vapurdan çıkanlara yalnızca meraklar ediyorum. Yaşayışlarını, şusunu busunu. Birçoklarını sanki ezbere biliyorum. Haklarında yanılmış olduğumu anladığım zaman şöyle bir sevgi dalgası geçiyor içimden. Acayip bir sevgi. Sevgi. Sevgi başka bir şeydi.

Konuların en korkuncu bu. Ne söylesen doğru, ne söylesen yanlış, ne atsan dolu, ne atsan boş.

Kitapların, romanların, hikâyelerin, şiirlerin şöyle yavaşça kenara ittiği sevgi yalnız galiba sinemalarda ve eski piyeslerde birazcık yer bulabiliyor.

Bizim çam altlarında güzel havalarda yedisekiz, bazen on, on beş çifte rastlamak kabil.

Dekor çok güzel, sevgi için en münasibi. Deniz, çam, kokulu kır çiçeği, nisan rüzgârı, yelkenli, ada hepsi tamam. Ama akşam vapurlara koşarken erkek de kadın da o kadarına iğrenç, gülünç, bahtsız, yorgun, çirkinler ki (yoksa bana mı öyle geliyor?).

Nisan ve mayıs aylarının yüzlerce çiftinden bir tanesine gıpta ile, içim yalnızlıktan kavrularak, kıskançlıktan kuduramayınca sessiz bir gönülle sararıp kalamıyorum. Yalnızlığıma o kadarına yakınlıkla memnunum, öylesine yalnızlığımla mesudum ki (kıskançlığın biri bu), bir çift görmedim ki, birbirine arzu ile değil dostlukla, arkadaşlıkla baksınlar. Bir çift görmedim ki, vapura buruşmamış bir eteklik, kızarmamış bir yüz, dağılmamış bir saçla arkadaşça dönmüş olsunlar. İskarpinini çıkarmış koşan uzun etekli, perişan saçlı, kıçtan bacaklı kadında, hiç olmazsa, aldatılmış bir insanın hüznünü bulayım diye arandım. Hayır kandırmış gibi idi. Erkek niçin kandırmış, insanın yüksekliği, büyük bir haltetmişin cesur tavırları var. Şöyle bir müsavilik, şöyle bir tabiilik nerede bulunur diye düşünürüm. Bu, yalnız, galiba görebildiğim Paris şehrinde kaldı. Bu bile Avrupai bir şey. Aşkta, yeni usul sevgide bile ne kadar şarklıyız.

Ah bir kadın görsem ki, ne hazzını, ne günahını, ne büyük sevincini belli etsin.

Bir tek genç adama rastlamadım ki, huzur, sükûn, boşalmış haline bir parçacık tabiilik, bir parçacık gururdan, erkeklikten başka bir şey, bir arkadaşlık, bir kadın-erkek, erkek-

kadın hamuru eklemiş olsun; bu halini de kadına sirayet ettirmiş olsun.

Hayır ikisi de hastalıklarını, zührevi hastalıklardan daha korkunç başka hastalıklarını, en korkunçlarından gururu ve gayri tabiiliği hiç olmazsa belli etmemiş olsun.

Vapurdan böyle bir...

DEMİR PARMAKLIKLARDAN İP MERDİVENLERE

– Tü... Canına tükürdüğümün köpoğlusu tü...

– Döl...

Kara kaşları diken diken önüne düştü.

Öbürü dişlerinin arasında kapkara bıyıklarını kopardı ve alabildiğine küfür ettiler.

Namazgâhtan çıkanlara fener tutan çıplak çocuklar taş setlere kıvrıldıkları zaman...

Gecenin içinde ne rüzgâr, ne duman, ne hava var. Ve yer yer sokaklara koku birikmişti.

Bu fakir mahallede zeytinyağı, bu zengin yolda kahve kokuyor. Namazgâhtan çıkanlara fener tutan çıplak çocuklar taş setlere döndükleri zaman kenar tabutluğun daracık avlusundan gelen küfür seslerini ayan beyan duydular.

– Tü... İnek...

DÜŞLEME

Bir kazaya kaymakam olduğunuzu düşüne-

lim. Tertemiz, alafranga müzik çalan, kadınlı erkekli oturulabilen, tavla şakırtısız, alaturkasız, radyosuz, cimdallısız, neon lambalı... Temiz, beynelmilel kıyafette garsonlu, akşamları ve öğleleri dünya müziğinden parçalar çalan müzikli, her masada güzel, konuşan, gülen, okumuş kadınlı, iş elbisesini çıkarıp tertemiz giyinmiş, kravatını bağlamış, gömleğini de değiştirmiş erkekli kahveler açacaksınız. Biz kahveyi tertemiz tutarız.

Gençler, edebiyat hevesi, resim yapmak arzusu, keman çalmak zevki, spor yapmayı, plaj açmayı, sinema çevirmeyi, tiyatro oynamayı, şiir söylemeyi, temiz giyinmeyi, heykel dikmeyi, park yapmayı, hulasa düşünmeyi öğreneceksiniz.

Kasabalardan pisliği, laubaliliği, sineği, yağ kokusunu, pis aşçıyı, tavla ve radyoları, kadınsız kahveyi, pis garsonu, pencerelerden alaturka müziği, çirkin kasap, yemişçi, börekçi dükkânını, pis pis aşçı, işçi, gübre, sidik sidik kokan sokağı kaldıracaksınız. Yerine neon ışıklı, temiz tırnaklı, beynelmilel kıyafette garsonlu dükkânlar açacaksınız.

DÜŞÜNÜŞLER

Kendisini başkalarından öğrenmeye ihtiyacım yok, diye düşündü. Halbuki ihtiyacı vardı. En kötüsünü ele alarak işe başlasam...

... Evet, böyle yaşamaması lazımdı...

O hiçbir şeyi kimseden saklamamıştı. Niçin? Buna sebep ne olabilirdi? Ne saklayacak, niçin saklanacaktı?

Ne saadetini sakladı. Ne gözünü, ne sevgisini, ne sevilmediğini, ne sarhoş olduğunu, ne de deliler gibi, serseri, kafası boş, içi dolu, sevilmemiş, sevmeye, bir insan sevmeye nasıl koştuğunu hatırlıyordu. Sevmek değildi bu, arzu idi. Bir başkasının kokusunu duymak, yalnız olmadığını görmek isterdi. Sanki iki insanın tanışması ve bu tanışmanın en ileri gitmesiyle her şey halledilecek sanırdı. Doğru, bu hareketten sonra bir samimiyet başlardı. Oraya kadar bin türlü riya vardı. Ondan öteye başlardı asıl aşk denilen şey..

Neden yalnız aşktan bahsediyoruz? Mevzuların hiç bitmeyeni, en sarhoş edicisi, en kendinden sonra olanı da onun için. Ondan her zaman her yerde, her yazıda bahsedilebilir.

Bu insanın kendisini bitirmesi, tüketmesi hadisesidir. Birisini mükemmel görmeye başlamak sevmek demektir. Yeni bir mevcuda hayranlıkla başlayan bu büyük muammanın kapısında bir imtihan çocuğu gibi olmayacak adamın ben alnını karışlarım (Kimi satırların üstü çizilmiştir). "Çok şükür! Kız isteyip almak meselesini çoğu kızlar halletti. Şimdi kalkıp anasından babasından okumuş bir kızı istemek budalalığında kimseler bulunmasın."

Kadının neler duyduğunu pek bilmiyorum, dedi. Herhalde erkekten ayrı şeyler. Orası da başka sır. Erkeğin kadında gördüğü şeylerin

çoğu sahte değildir. Sahte olan yerler bile sonradan, neden burasını sahte göstermiş, "Aslı daha mükemmeldi" denecek şeylerdi. Ya kadın?

EKRAN KARŞISINDA

Ekranda gördüklerimi çok iyi anımsıyorum. Bunlar, büyük bir heyecan içinde kendimden geçtiğim filmlerdi. Bu acıklı filmler, acıklı ya da çok komik sahneleri olan filmlerdi. Çok iyi anımsıyorum, iyice anımsıyorum ki, bu filmler bazen üzerimde aynı duyarlılıkla, aynı ilgiyle etki yaparlardı.

Bu akşam, kara bir çizgiyle çevrelenmiş eşya yığını, yani ekran üzerinde akıp giden şeylerde aynı şeyi bulamayacağım. Artık hiçbir seansı anımsamıyorum. Bu, ne Charlot'nun, ne Rudolf Valentino'nun, ne de Marie Bell'in, ne onun, ne de şunun filmiydi. Bu, çölle kaplı bir uzak ülkeye ilişkin bir röportajdı. Bir serabın yarattığı küçük bir göl görünüyordu. Egzotik ağaçların gölgeleri bu fantastik göle vuruyordu. Bilinmeyen ülkeyi, şarkıları, egzotik ağaçları, yalnızlık içinde yaşayan insanları ekranda birkaç kez seyretmeyi yeğledim.

Kişileri, ekrandaki sokaklarda olduğu gibi canlı bir roman okuduğumda, odamda kendi romanımı okumuş gibi olurum. Sanki ekranda kendi romanım gerçekleştirilmiş gibi olur.

EVLİLİK

İnanır mısın buna? Ölenle ölünür mü? Doğanla doğuyor muyuz? Ama sen nereden çıktın? Nereden bu sıcacık bacakların, bu içime bakan gözlerinle yanıma nasıl, nereden çıkageldin? Havva! Yılan! Havva! Yılan! Âdem! Ben yokum. Hakikaten yokum. Senin için doğdum, yanıma bir gün o ufacık ayaklarınla, güzel memelerinle, bir Havva gibi, erkekliğimi duyuran bir kadın gibi çıkageldin.

Yaz günüydü. Ne yaz günüydü hele. Hava nasıl sıcaktı. İmanım gibi, gökyüzü ne bulutluydu, ne şimşekliydi, ne şimşekli... Hadi, hadi uzatma. Ver ondan bana, istiyorum. Her şeyini değil, her şeyimi sana vermeliyim. Benim on dönümlük tarlamsın. Defolsun sokaktan geçenler. Erkek, içinden dışından böyle konuştu. Kadın, iliklerine kadar titredi.

Yanımda, yanı başındayım. Hava sıcak, pencerelerden temmuz bulutları gözüküyor. Yüklü, elektrikli, bir ara güneşin aydınlığı içine yağmur damlaları düşüyor. En çok memeleri hoşuma gidiyor. Beline birdenbire sarılıyorum. Ah efendi! Ben nelerden kurtulmuşum. İşte bu belde erkekliğimi duydum. Bu koku da şehvetimin bir manası olduğunu söylüyor. Kim? Belli de değil.

Hayır, zannetme, ne çocuktan ne baba olmaktan hazzedeceğim. Hazzetmeyeceğimi de bilmem. Mesele, beraber olmaktan doğar. Delilik bu. Neydi o bir zamanlarım, ey Allahım! Bilirim insanoğlunun yapayalnız yaratıldığını.

Ne dost, ne düşman, ne sevgi, hep boş lakırdılar. Gökyüzü, ot, canavar, kurt, kuş, akıl ve insan var. Ondan öte tek insan. Yağmurların, karların altında bir ağaç altında idiler.

Kadın:

– Ağaç altı yağmurda iyi değil derler. Şimşek çakar, yıldırım düşer, kavruluruz.

– Kavruluruz.

– Ağam, dedi kadın, beni almayacak mısın?

– Aldım gitti be!

– Nikâhla mı?

– Aaah, dedi adam, nikâh da neymiş?

Bir yüz metre ötelerinde servi ağaçları, kırlangıçlar, servi ağaçlarının üstünde martılar uçuyordu. Aşağıda, çok aşağılarda küçük evler, deniz kenarı. Köy denize karışmış, sesler deniz içinden geliyordu. İkisi de Anadolulu idiler. Kadın, köyde hizmetçilik yapardı. Adam bir beyin yanında bahçıvandı. Kadın, korkunç surette çirkindi. Erkek, bir haşere kadar akıl sır ermez bir yapıdaydı. Kadın, ilk defa bir erkek tarafından öpülüyordu. Erkek, ilk defa başka bir insan tarafından lezzetli bir şeymiş gibi bakılıyordu. Erkek Âdem'i, kadın Havva'yı düşlemişlerdi. Ardından da günah geldi. Dünyanın zevkini her ikisi de anlamışlardı.

Mezarlık, serviler, martılar gözüken çamın altına her öğleyin damlıyorlardı. Bütün bir yaz orada onlara rastlandı. Sonra kış geldi.

Bahçıvan odasına kapandı. Ser sıcacık oluyordu geceleri. Hizmetçi şehre indi. Bir çocuk doğurdu. Hanımı onu kovmadı. Bahçıvan-

la gidip görüşüldü. Evlendiler. Çocuğun adını "Hasan" koydular.

Hasan büyüdü, çok çirkin bir adam oldu. Günlerden bir gün bir hizmetçi kıza rastladı. Hizmetçi kız güzeldi, evlendiler. Bir kız çocukları oldu. Amma, kızın başkasıyla görüştüğünü Hasan haber aldı. Karısını öldürdü, kendisi hapishaneye girdi, çocuğu hanım büyüttü. İsmini Fatma koymuşlardı.

Dün akşam on liraya pazarlıkla yattığımız kızın ismi Fatma idi. Hikâyesi tam kırk seneliktir, yani bugünkü bu işler kırk sene içinde böyle oldu. Fatma ile sabahleyin konuştuğumuz zaman belki öteki bir kırk senenin hülyasını yapmaya başladığımızın farkına vardık. Doğrusunu isterseniz, ben hiçbir şey fark etmedim. Bunu Fatma duymuş. Doğumevinden bir mektup geldi, "Kızım kızındır. Beni almazsan, onu al. Vallahi de senin, billahi de. Yirmi sene sonra ne göreceksin?"

GECELEYİN SOKAKTA

Sokağa gece yarısından sonra çıktı. Apartmanın boş dairesinde kendi eliyle bir beyin salatası hazırlamış, iki şişe bira içmiş, düşünmüştü. Kırk sene geçmişti. Üzüntüsüz senelerdi. Boşu boşuna, bedavasına üzülmüştü; his hayatında yalnız hayal kırıklıkları, cemiyet hayatında parası ufak şöhretler; iş hayatında iki ay bile terlememişti. Ama kazanılmış bir şey vardı. Tanımayan yoktu. Zengin tanıyor-

lardı, deli tanıyorlardı, alçak, ahlaksız tanıyorlardı. İyi diyenler vardı. Kötü diyenler vardı. Hissiz, egoist diyenler vardı. Vardı oğlu vardı.

HALK FIRKASI

Bundan birkaç ay evvel bu serlevhaya şöyle bir sual teveccüh etmişti.

Hars cemiyetlerine müdahale etmeye, intihaplarına karışmaya, hele idare içtimalarına nezaret etmeye hakkın var mı yok mu, diye.

O gün aslanlar gibi kükremiş, insanların bugünkü halini gördükçe acımamak elden gelmiyor. Hakkı Şinasi Paşa, Muzaffer Bey'in arkasında bir gölge gibi dolaşıyor. İçtimalar akdediliyor.

Ötede gazeteler ağızlarını açmışlar, bıkıldığı günden beri bir bıktırma makinesi halini alan fırka, bugün bocalıyor. Bir tarih yaşıyoruz artık. Şimdi ona çok sualler sorabiliriz.

Hars cemiyetlerine müdahale etmeye hakkın hiç yok mu? Yok mu? Bu anketi tekrar açmayı ne kadar arzu ederdik... Ve gidip Paşa...

HASTANEDE

Doktor, hastabakıcının ellerini elleri içine aldı. İçinde fizyolojik bir hadisenin vukubulduğunu anlatan bir alet keşfedecekmiş gibi durdu. Genç kızın ellerini tekrar bıraktı. Yine tuttu. Yine düşündü. Rengi birden sararmış, tek-

rar tabii halini bulmuştu. Fakat kafasında bir sıcak şeyin, kendinden başka bir derinin verdiği temasla çekilip yeniden gelmesine bir mana veremedi. Bu, fizyolojik bir hadisedir. Kan, bir heyecan, yani bir sempatik sinir hamlesiyle kalbe tesir etmiştir. Belki de buna birtakım guddelerin birdenbire fazla ifrazatı sebep olmuştur. Bu guddelerin fazla ifrazat yapmasına sebep acaba sempatik cümleyi asabiyenin teheyyücü müdür? Yoksa guddeler herhangi bilinmez, sebebi malum olmakla beraber tesirleri gayri kabili izah neticelerle coşmuşlar mıdır?

Doktor kendi kendine, belki de öyledir, dedi. Tıpkı limon kestiğimiz zaman ağzımızın sulanması gibi.

Guddelerimizi bu suretle coşturan sebepler malumdur. Fakat burada limon nedir? Hangi ruhi ameliye ile bu vukubulur. Bu artık fizyolojik olamaz. Binaenaleyh bu, tamamen manevi, ruhi bir sebeptir. Gözlerimizin limonu görmesi ve beynimize kesildiğinin, limonun ekşi ve hoş bir madde olduğunun göz sinirlerimiz vasıtasıyla beyne bildirilmiş olması bir mana ifade eder. Genç doktor daha derin derin düşünecekti. Fakat ayakları titriyor, elleri titriyor, gözleri limondan bin, milyar defa kuvvetli birtakım ihsaslarla beyne hitap ediyor. Beyin, birçok yerlere manalı ve manasız emirler gönderiyordu. Bu, bir fizyolojidir.

Genç hastabakıcı kız, entelektüel hiçbir soru sormadan, bu hastanenin en genç, yakışıklı ve nüfuzlu doktorunun ellerini tutmasın-

dan ve karşısında bir hastanın göğsüne kulağını koyduğu zamanki gibi derin derin düşünüşünden hoşlandı.

Bir sinemada buna mümasil vakalar da görmüştü. Hatta bir genç doktorun karısı olmayı bile bir dakika tatlı tatlı düşündü. Doktor, hâlâ, bu fizyolojik muammanın tesiri altından kurtulamamıştı. Yarı sertçe, birdenbire, yeniden;

– Hanım, burası tüccar yazıhanesi değil, hastane. Biraz daha ciddi olunuz, demeyi bile düşündü. Kızın ellerini tekrar bıraktı. Bir beyaz boyalı dolabın önüne kadar gitti. Bir peşkir alıp omzuna koydu, sonra süblime dolu bir kavanozun musluğunu açarak ellerini yıkadı ve peşkire sildi. Genç kız, odanın ortasında duruyordu.

IŞIKLI ÇAPA

Kablonun geçtiği boğazın iki kıyısından bizim taraftaki çıkışında geceleri pırıl pırıl yanan kocaman bir çapa vardır.

Çapanın öneminden söz açacak değilim. Gemilerin, yelkenlilerin, motorların yakınlarına demir atmamalarını gecenin karanlığında ışıklarıyla bağıran çapanın gemiciler için elbet bir anlamı, önemi olacak. Ama bizler, gemici olmayanlar için karanlık gecenin ortasında kocaman bir çapa görmek ancak zevklidir. Hele gece yarısından sonra uzaktan bir gemi ile geçerken.

Işık! Işıktan çapa! Işıkları sönmüş kocaman bir timsah gibi suyun yüzünde serili halı gibi yüzen bir adanın kıyısında ışıktan çapa.

Işık uygarlıktır. Işık bir insandır. Sokul! Işık! Aman yarabbi, ışık. Işık! Işık.

Karanlığın içinde ışıktan bir çapa.

Ampulünün puslandığını, bir ikisinin söndüğünü görür gibi oluyorum. Çapaları, direkleri, yelkenleri, ağları, boyaları, ipleri, halkaları, denizin kenarını, üstünü, dalgasını, kokusunu, yosununu, sandalını, gemisini çıldırasıya seviyorum. İçimde korkularla, boğulmalarla, yalnızlıklarla, üşümeler titremelerle, karanlıklarla, acı keskin çığlıklı seslerle dolaşan bir korku içinde dudaklarım bembeyaz, yüzüm mosmor, kirpiğim tozlu, perişan bir âşığım deniz kenarlarına.

Kışın ilk insanların buluverdiği bir mağara kadar bana rahatlık sağlayan ışıktan çapanın rüzgârlar, fırtınalar, karlar, yağmurlarla hikâyeli serüvenine yazla beraber insanlar da karışır.

Benim insanlarım karışır. Ben yazın benim insanlarımdan uzaklaşırım.

Al sana saadet! Al sana ev, al sana kucak, al sana ana, al sana kız, al sana ekmek, yuva! Yalnız değilsin şimdi denizlerde. İşte biri bekliyor, biri. Işıktan çapa.

Gününde dikkat bile etmeden üç yüz yarda açığından geçtiğimiz bu ışıklı çapa gün olur deli divane ederdi beni. Sandalımın başını verirdim ışığına. Asılırdım küreklere. Nereden mi geliyordum? Gece yarısı rüyalarımda çıktığım balıktan. Hele kışın...

Kışın poyraz direğe çakılı çapanın yer yer çıbanlar gibi kabarmış, çatlamış paslı levhasını koparmaya savaştığı geceler.

Yatağımda çapanın sallandığını, karın levhanın üzerine yapışıp yapışıp döküldüğünü, yağmurun parlattığını, damlanın zehir misali içine işlediğini...

İNSANLARIM

Bu insanları sevemiyorum. Birbirlerini karı kocalarıyla aldattıkları zamanki romanları plajda okudukları zaman ne yazacağımı şaşırıyorum. Akşamları yorgun şehirden dönüyorlar. Çoğunun ne yaptıkları malum. Harbin başından beri yaptıklarını yaparlarsa gazinoya çıkıp bira içiyorlar. Yapamazlarsa suratları bir karış oluyor. Bira içmiyorlar. "İşler kesat" diyorlar.

Güzel adam olsaydım kızlarıyla vakit geçirilebilirdi. Her yemiş, her sebze, her et, güzeli çok güzel yapıyor. Ne güzeller var. Akıllı işi iyi. Dünya ile yalnız dükkânı ile ilgili çocukları bekleyen kızlarla da aram iyi değil.

Çekilip boş yollardan bir koya iniyorum.

Bu koya...

Yakın plajın karılı, erkekli, bezikli, briçli, bugi bugili, sambalı, bilezikli, ipek gömlekli, tı-

raşlı ve paralı insanlarına karışırım, ama gözüm plajın tel örgü ile çekilmiş kıyısından ışıktan çapanın alamanaları, sandalları, çürük tekneleri, balıkçı kayıklarını ışığın aydınlattığı taraftadır.

Ben öbür tarafta, benim insanlarım o taraftadır. Kalafat ordadır. Yakamoz ordadır. Vasilaki ordadır. Hasan ordadır. Avni Efendi ordadır. Salim Ağa ordadır. Ruhi Kaptan ordadır. İki sandal arasında çekilmiş bir kayık tentesinin, poyrazı kesmek için yere kadar uzatılmış tentenin delikleri yere sıkıca kocaman iki temel çivisiyle çakılmıştır.

Arkadaşlık, aşka kadar giden bir şey. Kahve, hamam, bir şarapçı dükkânı, insanoğlu hakkında düşünce, 70 kilo uskumru, her gün para, meyhane ve kerhane, köpekle arkadaşlık, köpeğin ölümü. Uskumru, uskumru, uskumru, lüfer, toril, torik, bir gırgıra kayıt, lazlar bitse...

Dünyaya niçin geliriz? Sıcak bir gecede bir Boğaziçi kahvesi. Bir kavga, hapishane, hapishaneden çıkış, tren parası tedariki, bir mektup, izini kaybediş.

Birdenbire bir sabah Haydarpaşa'da kendini buluş. Avdet. Yüz harikulade güzel ve çizgili, umutla dolu bu umudun, ne olduğu malum değil. Niçin böyledir. Kendi kendine söylemesin bir dirhem içki içilmez, kahvede tavla oynanır.

Sonra Irak'ta bir gün anlatılışı, Arap çarşıları, Arap lisanı, Arap güzelliği, yıldız, deve.

Köstence geceleri, Viyana birahaneleri, Macar geceleri, Lefkoşe'de sabah. Bir İngiliz onbaşısıdır. Yaralanmıştır. Bir harp anlatılışı. Bütün yaş otuz sekizdir daha. Bir ressam arkadaşı anlatış. Ondan öğrenilenler. Yaşamak ve bir gün görmek lazımdır. Umutsuzluğa tekme.

İSMAİL EFENDİ

İsmail Efendi hiçbir zaman altmış yaşında olmadı. Altmış yaş sakalın, torunun, eşyaya bakarken alışkanlığın yaşı. Artık hiçbir şeye şaşılmayacak. Ne Hindistan'ın vahşi ormanından gelmiş güzel insan kokulu çiçek, ne en yeni, en medeni alet, ne görülmemiş cinayet, ne işitilmemiş bir ahlaksızlık... Hiç, hiçbir şey tabiat dışı değildir. Her şey olagelmiş, tekrarlanmıştır. Felaketler de, rezaletler de, saadetler de görülmüş şeylerdir. Her hadisenin hesabı görülmüştür, felsefesi yapılmıştır.

Bir kırk iki yaşında adam on dört yaşında bir kızı sevmiş, deliler gibi olmuş, kızcağızı öldürmüştür. İstanbul halkı mahkeme kapılarına koşup yüzüne tükürmüştür. Dünya bu hadiseden iğrenmiştir.

İsmail Efendi, Yedikule'deki evinin bahçesinde yetiştirdiği salatalıkları güneş çıkmadan koparırken oğlu kunduracı Hakkı'nın halka karışıp adama tükürdüğünü anlatmasına karşı, önce cevap bile vermemişti. Neden sonra başını çevirmiş;

– Hepsi olağan şey, demişti.

Hakkı, dört gündür işsizdi. Yine işler bir aralık durmuştu. Hep böyle oluyordu zaten. Bir ara işler kızışır. Ta Beyoğlu kunduracılarına kadar onu ararlardı. Kazanırdı o zaman. Kazandığı zaman da bol bol yerdi. Rakı içerdi. Hovardalık da ederdi. Sonra bir gün usta;

– Hakkı Efendi, yine durmaya başladı işler demeden daha...

KADIN

Karanlığın abdal ve ağır vücuduna sıcak başlı bir insan dayanıyor ve uyuyor. Başucunda belki bir taş, belki morlaşmış bir meme, belki de gözlerden düşüp yumruklaşan iki yemyeşil ışık var.

Sinirlerine ulaşmış keskin havanın sesi ağır ağır bir barometre gibi düşüyor. Bu, düştükçe kalkmaya çalışan sese yalnız şu maddi horultunun ihtizazı ve onun kalın dudağındaki manevi şehvet gürültüsü hâkim olabiliyor.

Bu yatan belki de rüyasında ilk defa kadın gören bir erkek çocuktur, yahut da bu muhakkak son kadını son gecesinde ümitsiz sıkıştıran haleti nezi'de bir erkektir.

Karanlık, ipleri gevşemiş bir çadır gibi kapanıyor, kenarına çakılmış kazıkların çatırdadığını duymuyoruz. Yalnız tepede mahrutun re'si kabarıyor, genişliyor ve biz bir noktanın bu kadar azamet peyda ettiğine şaşkınlaşıyoruz ve mahrut bozulmuyor.

(Satırın yarısı okunmuyor) yanında diz çö-

küyorum. Altımda yumuşak, sıcak bir toprak var ve garip süt dolu bir meme gibi sağılan bu topraktan bana çok uzak bir koku geliyor, bir hayız ve nifas kokusu.

Çıplak ayaklarını taşların kovuğuna kilitlemiş, burnu yere düşmüş bir kâğıdın akında, saçları bir kâbusun ruhuna takılmış uyuyor. Bu uyuyan benim sevgilimdi belki.

Omuzlarını yokladım. Bana bu temastan bir yudum daha kan doldu. Gözlerim her gecekinden daha şimşekli çaktılar. Karanlık hamurlaştı. Onun etrafına parça parça, pıhtı pıhtı, lapa lapa dağıldı. Yumuşadı, pelteleşti ve ben onu kendi etrafını ve beni büsbütün saran karanlığın içinde apaydınlık fark ettim.

Ne yapıyoruz? Ellerimizle onun omuzlarını ve biraz katı ellerini yakaladığımız zaman etrafımıza yığılan bu pıhtı pıhtı leke nedir?

Niçin çadır, kazıklarını rüzgâr sökmüş gibi üzerimize yığılıveriyor? Niçin? Tanımadığı, başını, hayatını bilmediği hatta parasını almadığı bir erkeğe gece yarısından üç saat sonra, bir sonbahar gecesinde teslim olan kadın ne bir sokak orospusu, ne bir aile kadını idi.

Gururu en vakur ve sağlam erkeklerin fevkinde otuz dört yaşında çalışan, kazanan ve sağlam kafalı bir kadındı.

Evinin arkasında yangın yerine bakan setlerin üzerinde uyumuş ve rüyasında kadın arzusu çeken ve bunu horultusundan, dudaklarından belli eden bir erkeğe yaşını, ruhunu vermişti. Bu kadın benim çocukluk ve darülfünun arkadaşımdı.

Çayırları köklerle bitişen küçük bir şehirde sessiz ve gürültüsüz bir İstanbul hasreti ile yaşarken bana şu aşağıdaki size okuyacağım mektup o kadından geldi.

KINALI ÖNÜNDE

O da baktı arkasına, güldü.

– Güzel, dedi.

Tabiat birdenbire bir Van Gogh dehasıyla önümüze çizilivermişti. Şimdi Kınalı'nın bu yamacı hacimsiz bir şekilde, düz bir satıh gibi kayaları, renk renk toprakları, yeşil beyaz kiremiti, gri rengiyle sisin içine büyük bir pano, devasa bir Van Gogh gibi asılmıştı. Oyun hâlâ devam ediyordu. Bir sis parçası yerinden güçlükle kalkıp bir rengi bozuyor, siliyor, ötekini açıyordu.

Hâlâ şekiller hacmini almamıştı. Vapurlar hâlâ acı acı sesleniyorlardı. Bir motor tam burnumuzda peydahlandı.

– Rastgele, diye bağırdı sisin içinde biri.

– Eyvallah, dedik.

– Burgaz uzak mı, dedi.

– Tam burnunuzda, dedik.

– Varmamız lazımdı şimdiye kadar Vasil, dedim. Arkasına dönüp baktı.

– Ta be, dedi. Kınalı.

Bir dakika hiçbir şey göremedim. Sonra harikulade bir manzara başladı.

Evvela kırmızıların, sonra sarıların, sonra koyu esmerlerin, kürk içinde parça parça,

renk renk, silik silik, sanki yeni yaratılıyormuş gibi bir toprak, bir kara oyunu başladı. Her şey daha doğrusu her renk soluk, silik ve kabından, şeklinden yayılmış bir halde büyüye büyüye, şeklini bulup bulup kaybederek bir şey olmaya çalışıyordu. Önümüzde sanki silik renklerle boyanmış bir duvar vardı. Ve bu duvarın boyunca sürü sürü ressamlar mücerretten müşahhasa doğru, kaostan şekle doğru giden bir oyun oynuyorlardı.

– Aman be Vasil, dedim. Bu ne hoş!

KIRKINDAN SONRA

Bir insan kafasına bir ışık kırk altı yaşında girince, her şey yapılabilir. Kırk altı yaşında insan yeniden doğabilir.

Tekme yiyen samanlığın kapısı ardına yıkılıverdi. Köy öğle güneşinin altında insansız sokakları, sümüklü çocukları, bahtsız kafasıyla yanıyordu. Kafası okşanan bir çocuk, yılışıklığı almış tavuklar insandan kaçmıyorlar. Pis ve mendebur ördekler, sıska köpekler de öyle.

Niçin her şey tabiat, elma ağaçları, köpekler, ördekler insan kısmına alışıveriyor; kimi dallarını sallayarak, kimi havlayıp vakvaklayarak bu yamalı pantolonlu, pantolonsuz, ceketleri kopmuş, azaları mendebur, güzellikleri erimiş insanların ardına takılıp beraberce yaşayıp beraberce kuruyup, ölüp gidiyorlar. Yakında kurtlar, aslanlar, kaplanlar, sırtlanlar ve kartallar da kalmayacak, onları da hayva-

nat bahçelerinde göreceğiz ve insanlar kendilerine ram olmuş insanlarla, köpeklerle, kurtlar ve tavuklarla, elma ağaçlarıyla, pantolonlarından artları görünerek, postallarında kokar nasırlı ayakları efendilerine hizmet edecekler.

Ali, kimbilir böyle düşünüyordu. İfade edilmesi o kadar güç hislerle dolu idi ki, ne söyleyeceğini bilemiyordu. Bana rastladığı zaman bir sürü küfür arasında anlayabildiklerimi onun his ve fikirlerini benimseyerek tercümeye çalıştım.

Ben bir köy muallimiyim. Ali şimdiye kadar kuzu bir gündelikçi. Birdenbire ona bu sıtma nöbeti nereden gelmişti.

– Ali, dedim. İnsanları sevmekliğin lazım. Ondan sonra onlardan nefret etmek için okuman lazım. Hiçbir şey bilmeden insanlara kin gütmek, gayz bağlamak bir fayda vermez ki.

– Verir ağam, verir, dedi. Bir elma ağacını kemiren bir kurt, ördeğin bitleri, köpeğin kenesi gibi bir şey de olamaz mıyım?

Ve Ali dediği gibi yaptı. Çalışmıyordu. Nereden geldiği meçhul ekmeklerle doyunuyor, yiyip içiyordu. Fakat ne bir tarlada çalıştığı oluyor, ne bir beygir nallıyordu.

Jandarmalar karakola çekip ıslatıyorlar. Köyde bir şey kaybolduğu zaman yakalanıp her tarafı aranıyordu. Aleyhine hiçbir delil bulamadan hapishanede yattığı da oldu. Fakat köyün Gene'si gibi Ali de intikam almakta devam ediyordu. Nasihat ediyordum.

– Ali diyordum. Bu pantolonlarından art-

ları görünen insanları niçin üzüyorsun, tavuklarını kesip yiyor, ekmeklerini çalıyorsun!

– Hoca efendi, diyordu. Ben hiçbir şey çalmıyorum.

KUNDURACI AVRAM

Kışın kahveden içeriye adımını atar atmaz kahvenin deniz kenarına açılan öteki kapısından bir neşesizliğin barınamayacağını kestirip bir sinsi insan gibi belirsiz sıvıştığını görür gibi olurdum.

Hey gidi Avram Efendi hey!

– Mösyö Avram, bir hikâyecik.

– Önce kahve gelsin.

Çoktan beri çil mavi gözlerinde bir düşünce vardı. Halbuki ta firavunların mezarlarını yapanlara durmadan su ve kum, ekmek taşımış dedesinin dedesinin dedesi on beş yaşındaki çipil mavi gözlü, gaga burunlu, kalem bacaklı, kar gibi beyaz göğüslü ve kırmızı saçlı çocuk gibi her şeye boş vermişti.

Avram Efendi, köyümün kışlık tek Yahudisi idi. Bumburuşuk ensesi, çilleri, kırmızısı uçup beyazı meydana çıkmış saçları, çil mavi gözleri, kırmızı kıllı, sarı çilli, beyaz ve tamir ettiği kunduradan kirli simsiyah ellerini hep birden sobaya uzatır. Cıgarayı yakar. Size burada anlatmaya matbuat kanunu maddeleri müsaade etmeyen, açık ama her zaman manalı hikâyesine başlardı.

Onun bu manasız insanlarla dolu kahve

içindeki manalı hikâyesinin lezzetine en sessiz sedasız Rumlar bile kapılırdı.

Kahvenin içinde Avram Efendi de dahil herkes günün rızkını düşündüğü için, bir şüpheli yarının derdini omuzuna yüklemiş düşünceli duranlar...

LATİFE LATİF GEREK

Mario Samigli, altmışına basmış bir edebiyat adamıdır. Gençliğinde –bundan tam kırk sene evvel– romana benzer bir kitapçık neşretmiştir. Hiç yaşamayan şeyler için öldü demek bilmem doğru olur mu? Doğru olabilirse bu kitap da öleli tam kırk sene olmuştur. Mario ise, işte hâlâ yaşıyor. Kendisine pek bir şeyler getirmeyen ufacık bir memuriyet sayesinde geçinip gidiyor. Parası olanın derdi de çok olur. Onun derdi de azdır, parası da. Böyle bir hayatın sıhhatine nafi olduğunu derhal, korkmadan söyleyebiliriz; hele bu hayatı bir de tatlı bir rüyanın hayal kırıklıkları ile süslemişsek... Şu halde, demek ki, Mario edebiyatta hâlâ büyük şöhret kazanacağı ümidini kaybetmemiştir. Bu şöhreti ne kırk sene evvel yazdığı, ne de halihazırda yazdıklarının temin edeceğini umduğunu sanmayın. Bu umudu, sadece hayatının hareketsizliği ona sağlamaktadır. Oturup da fena bir talihe karşı isyan etmektense kafasında ta ne zamandan beri yerleşmiş pek eski bir kendinden emin olmayı hülya etmek daha rahat ve daha kolay bir şey-

dir ve kötü kötü düşünmektense tatlı tatlı düşünmek bin defa daha müreccahtır. Bu da bize gösteriyor ki, insanoğlunun alnına yazılan talihsizliğin de bir hududu vardır. Ne kadar talihsiz olursa olsun, insan, hülyaları ile bahtını bile kendine çağırır. Hayat, Mario'nun arasıra kolunu kanadını kırmıştır ama, onda bir şeyi sağlam bırakmıştır; hem de en önemli şeyini, o da kendi kendine olan itimadı ve saygısıdır. Hatta yalnız kendisine olan itimadı değil, insanoğluna duyulan itimat ve sevgiyi. Çünkü şöhret, insanın kendi kendisinden değil, başkalarından gelecektir. İşte, Mario'nun hazin günlerini böyle bir memnunluk hissi süslerdi.

Mario'nun derdini bilen pek az insan vardır. Hiçbir zaman bu memnunluğunu açığa vurmaz. Bunu, hayal adamlarının hayal denilen şeyi, kendileri de pek farkında olmayarak, hakikatin acı tokatlarından korudukları şekilde korumasını bilir. Yani, umutlarını herkese açmaz. Açtıkları seyrek kimselerden dostları, bu zararsız gururu hoş görürler. Bazıları da onun eski ve yeni muharrirler hakkında, aynı sıradaymış gibi fikir beyan edişine karşı önce gülümserler; fakat, onun, altmış yaşında bir edebiyat adamının kızaracağı şekilde kızararak konuşmasını müsamaha ile karşılarlar. Yine gülmelerine devam ederler. Gülmek, dünyanın en güzel şeyidir. Böylece, herkes memnundur. Mario da, arkadaşları da...

Mario az yazı yazardı. Hatta onun yazıcı olduğuna şahadet eden bazen yalnız masasındaki kâğıt kalem olurdu. Hayatının en güzel

seneleri böyle geçiyordu. Yorucu, bıktırıcı tecrübeler geçirmemişti. Bir ikinci çocukluk içinde rahattı. Talihli büyük yazıcılar gibi nesi var, nesi yoksa okuyucu denilen mahluka sunmamıştı.

Uzun bir bekleyiş devresi; bu devreden çıkmak iradesi insanda mevcut oldukça pek tatlıdır. Mario'da, az olmakla beraber, bu irade kuvveti mevcuttu. Bu sakin ve tatlı bahtiyarlıktan kurtulması için talihi hiçbir zaman bir yol bulup da kendini gösterememişti.

MEYDAN

Bir meydanın etrafına toplanmış sekiz-on evden ibaretti. Meydan deyince geniş, muhteşem bir şey anlaşılmasın. Şöyle altmış altı adımda, bir evin önünden yine aynı evin önüne varmak kabildir. Bu meydanı kaç defa, lambalar söndükten sonra arşınlamışımdır. Bu bana bir coğrafya kitabını hatırlatırdı. Dünyanın bir noktasından hareket edilse daima aynı istikamete giderek tekrar o noktaya varılır; çünkü dünya yuvarlaktır.

Seyahatler düşünürdüm. Komşularımızdan ikisi Rum Çingânesi idiler. Keman çalarlardı. Bir tenekeci Yahudinin kambur evi yıkılmadan, meydanın bu eğri evindeki hayatı bir türlü kana kana seyredemedim. Ötekilerse Müslüman evleri idi. Meydan, Kasımpaşa'ya inerkendir. Sıcak yaz akşamlarının tadını hiç unutmadım. Bütün meydan halkı kapılarının önüne

toplanır, yazlık bahçelerden gelen şarkı ve kadın seslerini dinlerdik. Bir aralık, delikanlılar, bu iç ezici akşamdan sıyrılır gibi giderlerdi. Kadınlar ve çocuklarla ihtiyar bir erkek Rum Çingânesi, bir de beyaz sakallı dilenci Hasan Baba kalırdı.

Elbette ki aşklarımız vardı. Kimin kimi sevdiğini bilmezdik. Küçüktüm, ama çok iyi hatırlıyorum. Sevilmeyenlerin çehreleri bana eziyet verirdi. Bazen bir delikanlıyı bir kız, bazen bir kızı bir delikanlı sevmezdi. Yedi yaşında idim. Sevilmeyen her iki insanın bütün haletini yaşardım. Yine öyle olurdu ki, bazıları aşklarını gizli tutmaya mecbur kalırlardı. Bunları da keşfederdim. Onları gözetlerdim. Bir şimşek kadar çabuk geçen birbirine göz takılışında bu iki insan nasıl sararır, sevişir, birbirine dokunmadan ne büyük haz alırlardı. Bazen iki kişi apaçık nişanlanırlar. Bütün esrarengizliğini kaybetmiş bir dünya iki nişanlıya her şeyi müsaade ederdi. Bundan da haz alırdım. Sonraları sevilmemeyi, sevmemeyi, neleri tatmadım.

MÜDÜRÜN KAZLARI

Tekrar koca çeşmeye koştu. Nerdeyse ağlayacaktı. Beyaz mermerin pırıltısına ellerini sürdü... Hiç olmazsa bir kaz teması bırakmış diye, zavallı müdür.

Artık kazları aramıyordu. Kafasını almış gidiyordu. Vakıa gözleriyle etrafına arasıra ba-

kıyor ve arasıra durup sesler dinliyorsa da kazları aramıyordu.

Kaybolduysa kayboldu. Gençliğinde kız kızan için üzüldüğü yetmemiş gibi ihtiyarlığında da kaza mı üzülecekti?..

Böyle avare dolaşırken ince, uzun sanki yerin altından geliyormuş gibi kaz sesleri işitmeye başlamasın mı? Evvela kendi üzüntüsünden bu ses doğuyor zannetti. Bak, dedi, bak ne söylüyorum, ne duyuyorum.

Vallaha kaybolduysa kayboldu üzülmem, dedi. Ama sesler kesilmemişti. Tatlı tatlı, kesik kesik sanki su bulmuşlar gibi pür heves kaz sesleri geliyordu.

Müdür, fesuphanallah dedi. Yahu duyuyorum. Bizim kazların sesi bu. O kadar ülfet etmişti ki kazlarla seslerini tanımasa ayıptı artık. Kaz değil insan bu, yahu. Etrafı arandı, patlıcanları, domatesleri, hıyarları, mısırları sökülmüş bir bostandaydı.

Öteye koştu, beriye koştu. Nihayet baktı ki, metruk bir bostan kuyusu. Ağzında kocaman bir taş. Kaz geçecek kadar açık deliği, insan geçecek kadar kenara sıyırdı. Baktı ki derin, karanlık, kocaman bir kuyu...

Arandı, tarandı. Allahın bostanında ne arar merdiven birader. Yok. Ne yapsın. Bir sırıkçağız buldu. Onunla tutuna tutuna aşağıya inmeye başladı. Suyun yüzünden evvela anaç kazı yakaladı. Kaz suyun üstünde kocaman beyaz bir taş gibi yüzüyordu... Onu aldı. Aşağıda yavrular bangır bangır bağrışırken o kuyuyu tırmanıyordu.

On üç kaz diye düşündü. İn çık, in çık, in çık, on üç on üç eder yirmi altı...

Yirmi altı defa Allah belalarını verseydi bu kazların. Anaç kazı bırakıp indi. Tam sarı kazı boynundan yakalarken çat... çat... çat, çat çat!..

Hakikaten belaya çattı şimdi. Çöp suyun içine... Bereket versin su derin değildi. Diz kapaklarından...

NETİCE İTİBARİYLE HASAN EFENDİ

– Biz netice itibariyle bu işte kazanmadık. Ben tam otuz yedi senedir sürtüp netice itibariyle...

Kalın kollarında sarı tüyler parıldıyor. Kaygan derisinde tutkal, boya yapışıkları. Hasan Efendi meyhaneyi boyamak, cilalamakla meşguldü. Balıkçı Remzi bıyıklarını çekti.

– Hasan Ağabey dedi. Sen seferberde çavuş mu idin?

– Mızıka başçavuşu idim. Netice itibariyle, amcamızın meyhanesinde garsonluktan öteye geçemedik.

– Ne çalardın?

PAZAR GÜNÜ ADA VAPURU

Gülhane Parkı'nda boş bir kanapede, yapayalnız, masmavi suyu yırta yırta giden bir vapuru seyrederken içindeki bahtiyarları hayal

eder, göğüslerinde nerden estiği bilinmeyen rüzgârlarla yolcuların rahatlığını düşünürsünüz. Belki içinizden şu vapurda olsaydım temennisi geçer. Vapur uzaklaştıkça, maviliği beyaz beyaz kesip attıkça bu temenni arzu haline gelir. Kanapelerdeki, tepenizdeki akasya, sessiz park, gölgelerden ötede kaynayan güneş bütün tadını bir nevi gıptaya bırakır. Ama üzülmeyin. O maviliğin içinde kaynaşan müthiş bir ter kokusu, insana değdikçe yakan yapışık tenler, terleyen tarafınıza vuran sinirlendirici sertlik, öteki tarafınızda fırın gibi güneş, yanınızda İspanyolca, sağ kulağınızda Ermenice, solunuzda Rumca, arkanızda Fransızca, kenarda İngilizce ile pürazap bir garip panayırdasınızdır...

Başınızdaki akasyaya şükredin. Sessiz, sakin, güngörmüş kanapenize teşekkür borçlusunuz. O suları kese kese sanki denizin serin koynundan gidiyormuş sandığınız vapur bir sıkıcı, harabedici, terleticidir.

Kınalı'ya inecek Ermeni madamın koltuk altlarından fırlayan keskin koku ile birleşmiş keskin lavantaya, elâlem içinde birbirlerine âşıkane nazarlar atan Amerikalı genç kızla genç erkek yakından tanıdığınız insanlardır. Konuştukları İngilizceye aldanmayın.

PISIRIK

Biliyorum ki pısırık bir adamım. Çok samimiyim, ama yalan olmasın dünyada utanmayacağım insan yoktur.

Bu utangaçlığı örtmek için yapacağım hareket, söyleyeceğim sözlerde beni sizin bulmanıza imkân da yoktu.

Birinci görüşüş böylece geçip gitti. Yani her insan gibi ben de sizin gözünüze, yahut kafanıza iyi birtakım intibalar vermeye çalıştım. Sizin için ise bundan sonra düşünmeye başladım. İlk görünüşte hakikaten samimi, temiz kalpli olduğunuz derhal anlaşılıyor. Bundan öte her insan gibi sizde de inişler yokuşlar olmamasına imkân yok.

Belki iyiliğiniz kadar fenalığınız vardır. Belki merhametiniz kadar zalimliğiniz de olabilir. Siz de mahcup görünmemekle beraber fazla mahcupsunuz.

SAĞIR

Bazen İstanbul'a büyük misafirler gelir de bütün vapurlar bir ağızdan keskin keskin, acı acı bağrışırlar...

Bazen evimizde gözlerimizi kaparız da dışarda esen büyük fırtınayı dinleriz.

Kelimeler beyaz dişlerden daha berrak, daha oynak, daha cilalı ve bilhassa çıkırtılı çıkar.

Siz hiç gördünüz mü? Bazı kelimeleri söylerken, mesela siz hiç ayrı dişleri ve dili arasında bir hava parçasını – kendi ruhundan ve güzelliğinden yaratmışçasına konuşanı gördünüz mü?

Sağır böyle konuşuyordu.

SAİRFİLMENAM

Ekseriya sokakların boşalmasını bekler, sonra ağır ağır yaprakları hışırdatarak, çamurlara basarak evime dönerim.

Bu evime dönüş hiçbir zaman hakiki manasına gelmez. Eve dönmek cümlesi biraz sıcak bir günde pişmiş ayaklarımızı musluğun taze sularına bırakıp karımızı kucaklamamız manasına gelirse de, burada, o hal ve keyfiyette değildir. Dördüncü katı bitirdiğim zaman nefes almam lazım gelirken alamam. Kapıyı gıcırdatmadan açar, odama, dağların ışığına bakan ve trenlerin düdüğüne seslenen odama kapanır, elektriği açar ve ancak o zaman nefes alabilirsem alırım.

Ne demek? Kendi odanda sen oh diyemiyorsun ey cumhuriyetçi hürriyet erbabı, hürriyet sahibi.

Gördünüz mü ne çabuk hücum ederler bana. Cevap veririm. Nefes almadan yatağa girip uyuduğum vakidir. Çünkü sokakların boşalmasını beklerken başka boşalan şişecikleri derhatır etmeniz beni müteessir eder arkadaşlar.

Neyse. Üslubuma gücenmeyiniz. Yeni ile eski arasında, Fatih'le Üsküdar beyninde dünya varmış. Nebi-ül İrfan İdadisi'nin yedinci sınıfından Dişçi Mektebi'ne kapağı atıp da muvafık olamamış, gazetecilikten kovulmuş, şairlikle uğraşmış bir adam tahayyül edin. Benim, laşek ü laşüphe benim diyemem. Benim gibi, nüfusu günden güne azalan güzel İstanbul'da

binlerce zatı şerif vardır. Fakat, bazısı şimdi büyük adamdır. Bankalarda çalışır. Dişçi Mektebi'nde aynı sırada benimle İngilizce konuşan ve ben hiç bilmediğim İngilizcemle ağzını bir karış açık bıraktığım o, o büyük adamdır şimdi. Ona lafım yok.

Ha, diyeceğim şu: Üsluba gücenmeyin.

Eve böylece döndüğüm akşamların birinde nefes almadan yatağa girip horlamaya başlamıştım. Gariptir, ben kendi horlamamı mükemmelen işitir ve horlamam kesildi mi ben de uyanırım. Sanki o illet benim zavallı annemmiş gibi, otuzundan sonra bile böyle ninniyle uyutur. Birdenbire kapı çalındı, horultum durmuştu. Fakat tabiatımın aksine uyanamamıştım. Uykumun arasında çalınan bu kapının açılmayacağı gayet tabiidir. Rüya görseydim belki sola dönerken bir kapı açıldığına ve bir garip gölge ile karşılaştığıma zahip olabilirdim. Uyku baldan tatlıdır, dostlar. Balı sevmem, onu severim. Bazen arıyı da sevip de balı ve uykuyu feda ettiğim geceler de olmadı değil. Onun için şunu bilin ki, ben hattızatında karakteri bütün, sözünden dönmez bir adam değilim.

Ben nasıl bir insanım, diye bazen kendi kendime de düşünür, halletmeye, evet kendi kendime halletmeye çalışırım. Ve bulmuş gibiyim de. Nazariyem vardır. Ben teşekkül etmek üzere olan bir dünya gibiyim. Yani, şu Laplace Nazariyesi gibi...

Ben yarı uyanık uykumda, zil çalmakta devam etti ve nihayet dayanamadım, ben ettim

sen etme, dedim. Gittim kapıyı açtım. Bursa krepdöşininden bir çarşaf düşünün. Dördüncü katta açılmış kalmış bir pencereden dökülen rüzgârla karanlığın içinde bir rugan ayakkabı gibi parlayış... Ve parça parça suratına yapışış. Bir kutu, bir çamaşır, bir lavanta çiçeği, bir kekik kokusu, sonra benim ayak sarhoşluğum. Bir arada birçok şeyler düşünün. Kelimeler, kokular, tek kelimeli cümleler, kumaşlar, karanlık, rüzgâr, bir kadın. Nasıl anlatayım, bütün bunların aktığı musluğa ağzınızı dayamışsınız, ha bire içiyorsunuz. Böylece, kapıyı kapadık. Odamıza girdik. Ben yavaşça çoraplarımı yatağımın altına fırlattım. Pencereyi açtım. İçeriye rüzgârı ve ay ışığını doldurdum. Bir bahane bulup cebimdeki saate bakarken karanfil yağını odaya serptim.

Unutulmaz bir muhavereye başladık.

– Nerden aklına esti?

– Dağdan...

– İyi ettin, çok iyi ettin.

– Mehtap vardı da. Öyle bir korku geçirdim. On beş yaşında bir piç peşime takıldı. Karanlığın içinde öyle acayip, fakat öyle de güzel gözleri vardı ki...

– Ya!..

– Ne var sanki, macera canım.

– Ne macerası?

– Çocuğu boş bırakamazdım a... Gece yarısı. Şu şeftali yanaklı, bal dudaklı, ateş gözlü çocuğu nasıl kucaklıyordum biliyorsun. Of... diyordu, Allah... Sen bu geceyi nasip edecek miydin? Dudaklarını dudaklarıma bıraktığı za-

man, yalnız kalınca sesinin bana dolandığını, bir yılan gibi ta ciğerlerime akıp geçtiğini duyuyordum. Of, diyordu, Allahım. İki bembeyaz mandagözü verdi bana.

– Mandagözü mü?

– Al işte, bak, mandagözü.

Baktım, iki beyaz yirmi beşlikti. Kadın gülüyordu.

– Almayacaktım. Öyle erkekçe bağırdı ki çapkın. Öyle erkekçe üzüldü ki, bir daha böyle bir erkeğin parasını yemiştim. Yarın bu para ile güzel bir yemek yiyeceğim.

Ben şaşkın, aptal halinde;

– Ya, derim, başka bir şey diyemem...

O, bu aptallığa yakışan bir tarzda mukabele etti:

– Ya yemezsen bal ye, dedi.

– On beş yaşında bir sokak çapkını. Saat ikilerden sonra gözleri dönmüş, garip bir arzu ile sokağa fırlamış bir erkek çocuğu. Belki hırsızların gözcüsü. Belki ahlaksız. Belki, belkisi var mı? Elbette böyle bir şey. Böyle bir çocuğa...

Ben düşünüyordum. O anlatıyordu:

– Ne diyorsun be, dedi. Onun lisanıyla söyleyeyim sana. Bir adamın eteğine yapıştım mı ciğerini anlarım. Anladın mı! Ben öyleyim işte. Lüzumu yok. Erkekçe erkekti çocuk. İpek fabrikasının bekçisinin oğlu imiş. Nöbet onunmuş. Babası şimdi uyuyormuş. Hemen kaçmalıymış. Eyvallah anacığım... Sen yine bir akşam uğrayıver... Haftaya gel. Yine bizde de bulunur iki mandagözü.

Kadın, hangi zenginin beş yüz lirasına sinirine bıyıkları dokunduğu için kıyabilen o bulunmaz cevher kadınlardandı. Olur şey değil. Ya ben neydim, bilir misiniz?

– Kocası...

– Güzel cevap, ama değil.

– Yoksa!..

– Merak etmeyin, o kadar da değil...

– O halde?..

– Ben, o on beş yaşındaki çocuğum...

SAM SMALL

Bir Amerikan uçak fabrikası 1943 senesinde Amerikalılara şöyle bir sual sormuştu: "Evinizden kalkıp dünyanın büyük şehirlerinden hangisine gitmek isterseniz, en kısa yol nereden geçer? Önünüze bir dünya küresi alınız ve en kısa yolu çiziniz."

Sam Small uçabildiğini, öyle yavaş yavaş, kendini alıştıra alıştıra değil, birdenbire keşfetti. Sam Small, karısı Mully ile beraber dünya seyahatine çıkmışlardı. Amerika'da Los Angeles şehrinde idiler. O gece Mully ile beraber Manon ismindeki bir rahibenin vaazını dinlemek üzere kiliseye gitmişlerdi. Sam, gitmemek için elinden geleni yapmış, ama kadınlara söz

dinletilemez ki... Fakat, vaazın sonlarına doğru, Sam geldiğine hiç de pişman olmamıştı.

Manon Hemşire, aman neler söyledi neler... Ne büyük laflar etti, ne büyük laflar... "İman dağları, taşları yerinden oynatır" dedi, sustu. Bekledi, alkış tufanı kopunca mahcubane, başını önüne eğdi. Alkış kesilince melek kafasını kilisenin kubbesine kaldırdı, "Her şey imandan gelir" dedi. Kiliseyi derin bir sessizlik sardı. Sanki Manon Hemşire, "Sükût imandan gelir" demişti, Sam, "Alkış da imandan gelir" diye düşündü. Ellerini birbirine vurunca Manon Hemşire onun tarafına doğru mavi melaike gözleriyle baktı.

Şimdi, bütün kilise ellerini ahenkle vurmaya başlamıştı. Bunun üzerine, Manon Hemşire, vaazını şöylece hulasa etti: "Evet, iman öyle harikulade bir şeydir ki, hemşirelerimizle biraderlerimiz onun kudretine iman ettikleri zaman kendilerine hiçbir şeyin imkânsız olmadığını, bütün kapıların onlara açılacağını, akla hayale gelmez şeylerin bile onlar için bir mesele teşkil etmeyeceğini bilmelidirler" dedi, kesti.

Bundan sonra ilahiler okundu. Kimin daha çok sesi çıkacağı, bağırabileceği müsabakası yapılıyormuş gibi bağrışıldı. Sonrası malum, herkes çıkış kapısına hücum etti, sokağa çıkıldı.

Mully pek memnundu. Otobüs beklerken, kocasına;

– Ah Sam, dedi, bilmem sen ne düşünüyorsun ama ben şu memleketten pek hoşlandım. Gezdiğimiz yerlerin en güzeli burası.

– Ah şu kadınlar!.. İkide bir bu lakırdıyı ediyordu şimdi. Fırsat düşsün düşmesin ağzından, "Ben şu Kaliforniya'dan pek hoşlandım" cümlesi çıkıyordu.

Sam, bu lakırdının altından ne çıkacağını pekâlâ biliyordu. Karısını kışkırtan, kızı Vinnie idi. Niyeti, babasını da kandırıp Los Angeles'de yerleşmekti. Yerleşip de ne olacak demeyin, bu şehirde bulunan hangi genç kız sinema artisti olmak rüyasını görmez; rüyasından vazgeçtim, sinema artisti olmak için sokaklara düşmez. Karısının da Los Angeles'de kalmak isteyişinin sebebi, sebeplerin en garibi idi. Beyaz insanların yaşadığı bir memlekette hurma ağaçlarının meyve verdiğini Mully hiç görmemişti. Bir kadının bu tek sebep yüzünden kocasını kandırıp hurma ağaçlarının meyve verdiğini göre göre ölmemesine bir tek sebep yoktur. Öyle ya, kocası şimdi dünyalığını yapmış, işinden çekilmiştir. Gelirleri ile İngiltere'de yaşayacaklarına, o sisli, soğuk memlekette ömür tüketeceklerine şu hiç bulutlanmayan göğün altında yaşamak varken... Hem, Sam, seyahat esnasında müthiş soğuk almış, bir bronşite yakalanmıştır. Bronşit için bu memleketten iyi yer mi bulunur? Ne sis, ne rutubet, ne yağmur; alabildiğine mavi gök, ısıtabildiğine bir güneş... Sam, karısı ile ümitsiz bir mücadeleye girmekten çekiniyordu ama, arasıra şöyle söylemekten kendini alamıyordu:

– Şu Amerikalıların böyle bir şehre sahip olmalarına şaşmadım değil doğrusu... Hiç de fena değil, fena değil ama, ben şimdi İskoç-

ya'da kendi köyümde olmak için vallaha tam iki çeyrek* feda ederdim. Yani, şimdi ben bizim köyün "kanat açmış kartal" meyhanesinde bir kocaman bardak biranın karşısında bulunsaydım ve sırtımı da harıl harıl yanan sobaya çevirmiş olsaydım, dışarda da insanın iliğini çürüten bir ahmak ıslatan yağsaydı... Değil on kuruş, bir yirmi beşlik feda ederdim.

Böyle söyleyerekten mendilini çıkarıp burnunu siliyordu. Geceleri amma da soğuktu şu Kaliforniya ha!..

Mully homurdandı:

– Ben sana kaç defa söyledim, evden çıkmadan evvel temiz bir mendil al diye.

Bu vadide artık Mully ile ne konuşulabilir? Hangi mendil temizdir, hangisi değildir; kırmızı mı münasiptir, alacalı mı, beyaz mı? Kalkıp da Mully ile hangi mendili almak bahsinde laf edebilir, onunla bu hususta aşık atabilir mi? Atılamayınca ne yapılır? Ne yapılacak, susulur. Kadın söyler, söyler, bir daha söyler, erkek susar.

Sam bir taraftan Mully'nin susmasını, öte taraftan otobüsün gelmesini beklerken Manon Hemşire'nin iman hakkındaki vaazını düşünmeye başladı. Demek ki iman dağları yerinden oynatırmış. Demek şu Kaliforniya halkında iman olsa, giderler dağın birini iki santim de olsa, yerinden oynatabilirlerdi ha?! Demek ki insanlar iman tarikıyla dağları oynatabilirlerse, bir insan da iman ederek, ufak da olsa, bir

*) İskoçyalıların cömertliğini (!) düşünmeli...

şeyler yapabilir. Yalnız başına elbette bir dağı kaldıramaz. Fakat otobüsü de getiremez mi? Hem otobüsün tekerlekleri de vardır, kolayca getirilebilir. Sam, kendi kendine, "Ben, imanı bütün bir adamım. Şimdi, gözlerimi kapıyorum. Açtığım zaman otobüs burada olmalı" dedi.

Tam bu sözleri içinden söyleyip bitirmemişti ki, karısı;

– Hey sütçü beygiri! Uyan, dedi.

Gözlerini açtığında, otobüs durakta idi.

Otobüse rahatça yerleştikleri zaman, Sam, bu hadisenin bir tesadüf olup olmadığını düşünüyordu. Ne olursa olsun, iman meselesi üzerinde durmak lazımdı. O da, iman hakkında düşündü, durdu. Bu düşüncesinden, onu, bütün yol boyunca bu defa yine Mully uyandırdı. Bir gece kulübünden Nelson Eddy'nin çıktığını haber verdi.

Otobüsten indiler, kol kola yürümeye başladılar. Mully, bu gece gezintilerinden vazgeçemezdi. Kumlu bir yoldan yürüyorlardı. Tepelerinde üç cins palmiye yükseliyordu. Los Angeles şehri bir kayalık üzerindedir, sahil uzaklardadır. İşte, onlar, o kayalıklar üzerinde kumlu bir yoldalar. Önlerinde bütün bu sahil, alabildiğine enginleri gören bu manzara, Mully'yi, zevkten çıldırtır. Sahilde, sinema yıldızlarının muhteşem, pırıl pırıl sarayları vardır. Bu sarayların içinde Marion Davies'inki en güzelidir. İşte, tam o sarayın önünde idiler. Turistler hep burada durur, sarayın içinde pek nadiren oturan Marion Davies'in mütevazı ika-

metgâhını tam beş dakika seyrederler. Mully de, yatmadan evvel her akşam, Sam'ı buraya kadar sürükler, bir gece bu muhteşem sarayın pencerelerinden birinde bir ışık sezmeyi, sonra bu ışığın söndürüldüğünü görmeyi umar. İşte o zaman, Sam'a, "İşte Marion Davies de yattı sevgilim. Haydi otele dönelim, sevgilim" diyecektir.

Sam, Mully'nin düşüncelerinden bihaberdi. Piposu iyi çekiyordu. Keyifli idi. Uzaklarda balıkçı sandallarının ışıkları elmas broşlar gibi parlıyordu.

Tam bu sırada, uçabileceğini keşfetti. Bu, nasıl oldu? Otobüsteki fazla sarsıntıdan mı, yoksa kilisede dinlenen vaazın imanıyla mı, belli değil. Aklına geleni karısına söylemeden de edemedi.

– Bana öyle geliyor ki Mully, dedi, insanda iman denilen şey olsa, şuradan kollarını uzatıp kendini boşluğa bıraksa, uçabilir.

Mully, cevap olarak;

– Olsa ile bulsa bir araya gelse... dedi.

İmandan, dağları kaldıran imandan bahsetmek isteyen bir adama böyle bir cevap verilirse, o adam kızmaz da ne yapar? Sam da fena halde kızdı. Fakat, İngiltere'nin d'York erkeklerinin mühim bir hususiyeti vardır, ne kadar çok kızarlarsa o kadar çok inat ederler.

Sam soyunup yatağına girerken, kendi kendisine, "Bahse girerim ki", diyordu, "bu mümkündür... Yeter ki insanda iman olsun."

Karı koca yattılar. Sam, hâlâ imanla uçulabileceğini düşünürken, birdenbire saçları di-

ken diken oldu. Yataktan kalkmaya başlamıştı. Öyle uzandığı vaziyette yataktan bir karış kalkmıştı. Altını, elleriyle yokladı. Evet, yatakta değildi. Hayretler içinde kaldı. Birdenbire kendini yatağa bıraktı. Karyola, şiddetle sallandı. Mully;

– Ne oluyorsun bu akşam Allah aşkına, dedi. Şimdi de somyaları mı tartıyorsun? Devam edersen kalkıp kanapede yatarım vallahi!

SESLER

Benim gözlerimi çalan kurbağalar, kuş sesleri, orman çıtırtısı, havuz hepsi hepsi güzeldir. Ama neden kurbağa sesleri hoşuma gitti. Neden senin gözlerin. Akıllı alnın bu seslerden üç yaşındaki kız çocuğunun sevinci içinde kaldı. Neden ben çocuklaştım. Neden güzel ağzın öne doğru bükülüverdi. Düşünceli ağır ve güzel kafan arkadaş kalbime giriverdi. İçimdeki oyuncaklar, salıncaklar dönmeye, çıngıraklar çalmaya başladı.

Sonra karga! O ne azametli ses. O ne kuşluktan uzak, daussılalı, ihtiyar gün görmüş sesi. Mısır tarlaları, korkuluklar, yuvasızlık var. Bilir misin, karga yuva yapmaz. Ah o serazat, büyük, adaleli, kocaman erkek karga sesi kendisine yakışan kuş... Kocaman, sert, karayelli kışların boş, karlı beyaz tarlaların yaz hasretine bağıran o kalın, ihtiyar sesi.

Hadi küçük kuşlar istediğiniz kadar ötün. Yaz geldi. İşte subay sevgilisini gezdiriyor. Bir

erkek enayi bir kız enayinin kalbini koluna atmış, yalancıların, sevişmeyenlerin santimantal yolları. Kuş sesleri de, ayaklarımızın altındaki yapraklar da öyle. Hep mevsimi söyleyen şeyler. Sevinci, büyük sevinci kurbağalar. Hasreti, ebediliği, acıyı, asıl aşkın içindeki...

SİPERDE KADIN

Nerden bulup da getirdi bilmem. Nasıl istersen öyle bir kadındı. İnsan bazen oturur da tahayyül eder. Gözleri kara, saçları kara, elleri sıcak, parmakları uzun, evet bu cinsten bir kadındı.

İnsan bazen gece geç vakit sokakta görür, sarışın bir orospu, mavi gözlü, çalak, sarı, kumral, evet bu cinsten bir kadındı.

Biz belki aylardan beri kadın yüzü görmemiştik. Benim gözümde esmer, âteşin kadınlar, arkadaşlarımın her birinden sarı çapkın, kumral, masum kadın hasretleri taşıyordu...

O gece nereden bulup da getirdi bilmem... Tam bizim istediğimiz bir kadındı. İki çavuş, bir onbaşı, bir nefer, dört mülazımdık. Ve hepimiz de bu kadını özlemiştik.

Kadını nefer getirmişti. Ateş gibi bir Bursa çocuğu idi. Sözü sohbeti yerinde, okuması yazması yok... Babacan, güzel saz çalar, iyi şarkı söyler... Ve en iyi tarafı ise istenilen her şeyi bulabilmesiydi...

Herkes siperde bütün gün ayva kemirir-

ken bize sonbaharın en güzel üzümlerinden bulup getirirdi... En çok da av eti yerdik. Bulurdu, yaratırdı.

İsmi Halil'di bu hınzır neferin. Fakat biz ona Hali derdik. İki çavuşun ikisi de güzel aşçı idi...

Konaklarda, karargâhlarda, hatta siperde pirzola kokusu bir boru ile dışarıya, yakın düşman siperlerinden geliyor diye, kokutur dururduk... Az mı bıldırcın yemiştik. Bıldırcın deyince şu tatlı ve korkunç hikâyeyi anlatmadan geçemeyeceğim...

Akşam karanlığı idi. Bir ekin tarlasının yer yer başakları kopmuş bir ucundaydık. Ve yerden ayak ve el dirseklerimizle ilerliyorduk. Bir yaylım ateşi koptu. Artık ilerlemenin imkânı yoktu. Yakın hendeklere sığındık. Ve bir yarım saat hiç ses seda çıkmadı.

Güneş tamamen batmıştı. Yalnız karşı bayırın ucunda bir güneş aydınlığı vardı. Ve bir yıldız...

Ne tuhaftır bu zamanda insanlar. Ben de bu tuhaflığın kapkara bir mayi gibi içime dolduğunu hissettim. Ve öyle oldum ki küçükken bir resimli mecmuada, tilkinin, kendini tanıtmamak için mavi bir boya fıçısına dalıp da çıkması gibi, bu mor dekor içinde sıkıştım kaldım...

Bu gece kirli, çirkin, bitli bir sefalethanenin içinde kaşınarak uyandım. Bu uyanışımın öbür gecekilerden farkı, farksız olmasında idi.

SİVRİADA

Adayı bileniniz vardır. Olmaz olur mu? Bilmeyenler için geceleri vapurla dönerken karanlıklar ortasında yanıp yanıp sönen bir ışık görürsünüz. Bilmem size denizlerin ortasında çakıp duran bir ışık ne söyler? Yaz gecesi başka, kış gecesi başka, fırtınalı havada, durgun havada, pek karanlık gecede, yarı aydınlık mehtaplı bir gecede başka laflar konuşur. Yalnız, galiba tam ay ışığında konuşmaz, susar. Adamına göre konuşan bu ışık bir gemiyse, ben bir kara parçasıyım, tehlikeli bir kara parçası, yanıma yaklaşma, en kocaman kaya parçasıyım; kıyılarım sığ ve sivri taşlarla kaplıdır, der.

Bir sandalcıya, haydi biraz daha gayret. Yaklaşıyorsun yanıma. Ama biraz dikkatli ol. Rüzgâr batı karayel. Sol kıyıya yanaş, orada kıyı tehlikesizdir. Haydi, verme kendini korkuya. Asıl küreğe, korkma.

Bir nisan akşamı Burgaz'dan Sivriada'ya doğru vurduğumuz zaman deniz dümdüzdü. Yalnız Fenerbahçe kıyılarında çizgi halinde morluk vardı. Çamlıca sırtlarına doğru üç-dört beyaz bulut...

SON VAPURDA

Vapura bindim. Son vapurdu. Bu nakil vasıtalarının –Allah kahretsin pek çirkin bir şey bu, şu nakil vasıtası lafı– hadi ben ona Türkçe

bir isim bulayım. Taşıma güçlerinin –olmadı ama ne ise– onların son hallerine bayılırım. Keyif bu ya! İyi insanlar mı biner, yahut da bütün edepsizliklerini, bütün hainliklerini, bütün fenalıklarını yitirmiş de fenalıklardan kaçanlar mı biner, nedir, bayılırım son tramvaylara, son vapurlara. Şunu öğrendim uzun, kötü gün boyunca: İnsansız hiçbir şeyin tadı yok. Vapurlarda olsun, tünelde olsun gönlümce bir insan yüzü seçerim. Karşısına otururum. Karanlık deniz, vapurun olduğu yerde titreyişi ancak o insanların olmuş yahut olmamış arkadaşlığı ile tadını verir. İçine şeker konduktan sonra kokusu, buruk lezzeti tadılan çay gibi olur.

Babam, en güzel kadının karşısına geçer otururdu. Bir vapurla şehre inerdi. Her vapurda bir güzel insan vardır. Son vapurda olmasa da olur. Sevgili düşünülür, şehrin meyhanesi düşünülür. Ev düşünülmez.

Son vapurdayım. Yedi duble bira içmişim. O pis şehrin ışıkları uzaklaşıyor. Başka uzak ışıklar görüyorum. Sıcacık odalar düşünüyorum. Derse çalışan çocuklar görüyorum. Arzu içinde içi yanan, yalnızlığın bütün deliliğini duyan bekârlar düşünüyorum. İhtiyar hanım nineler düşünüyorum. İyi analar, iyi babalar görüyorum. Gündüz. Bütün...

Ne yazacağımı unuttum. Demin, bir aralık, fazla içip de duyduklarımın, daha doğrusu duyacaklarımın keyfini kaçırmamak için sokaklarda dolaşmıştım. İnce bir yağmur yağıyordu. Pardösüm, şapkam ıslanıyordu ama,

ben yağmurun yağdığını ancak ışıklardaki ipliklerinden, yolların çukurlarına birikmiş suların didiklenişinden anlıyorum. Sokaklar, her yer pek tenha idi. Herkes çabuk çabuk bir ışığa, sobalı olmasa bile nefesle, mangalla, dostlukla ısınmış sıcak bir yere hızlanıp gidiyordu.

Ben sokaktan memnundum. Saçaklar boyunca yürüyordum. Bir adam ışığın altında kaşarpeyniri ile francala yiyordu. Bir köşede bir memur mahzun, çipil yağmura, pis asfalta dalmıştı.

YAĞMURLU HAVA

Yaz yağmurunu, yıldırımlı, kara kara bulutlu, bol parlak taneli, su birikintilerinde hava kabarcıkları çakıp sönen, yakınlara durmadan yıldırımlar düşen, gündüzü büsbütün aydınlatan, genç kadınları korkutacak şekilde şimşekli yaz yağmurunu seven benim gibi dolu insan vardır. Hepsine selam ederim.

Ben bayılırım yaz yağmuruna...

Bir yıldırımın yakacağından korkar gibi diyelim, evvela çatı odalarından birine kapanırım. Döşemenin tahtaları üzerine boylu boyunca serilirim. Pencerenin pervazları sallanır, yağmur taneleri camları tık tık döverken dalarım giderim bir eski hikâyeye:

Yirmi bir yaşında idim kardeşim. Bu yaşımın tadından bahsedecek değilim. Tatsız bir yaştı da demeyeceğim. Demeyeceğim, ama bu yaşın bir kepaze halinden bahsetmesem olma-

yacak gibi geliyor. Sanki bir kafestim, her gün bir kuş uçururdum. Şairliğime darılmayın kardeşim; anlatamıyorum başka türlü... Her gün bir arzumu kuş gibi uçururdum. Giden bir daha gelmezdi. Günlerce gelmezdi. Ezkaza dönse de bir işe yaramazdı. Nerede o ilk uçuş, o havada ne dönüş, ne kafesten kaçıştı. Hey gidi hey!

Kanıksadığımızdan öyle oluyor. Fukara çocuğu olsaydım, sonradan dünyanın anasını satmak için... Zengin çocuğu idim. Uçura uçura arzularım mı kaldı? Beni babamın parası adam etmedi. Ben fukara çocuğu olmalıydım. Arzularıma, insanlara bol bol küfür edebilmek için. Şimdi arzularım kafesinde uçuşur dururlardı. Hiç olmazsa şimdi bırakmaya başlardım. Kafesten uçup gitmezlerdi ki. Bilirlerdi hiç olmazsa kafesin tadını. Böyle kardeşçiğim. Sandal isterdim, bir dudağı yerde bir dudağı gökte Arabın biri "Lebbeyk!" derdi. Hoppala! İşte sandal! Eğrileri cevizden, halkaları, çivileri sarı pirinçten, yelkeni, çıtalar pırıl pırıl, sakız gibi bir yelken, döşemesi maun bir sandal gelir. Rıhtımda, koltuğuna bir düğüm atardım.

Kız isterdim kız gelirdi. Kalem isterdim stilo gelirdi. Aşk isterdim aşk gelirdi. Nereden çıkagelirlerdi. Bir kuş, bir kız, bir sandal gibi bir kuş, daha bir kız, denizi yara yara bir sandal gelirdi.

Ayağım incinmiş, yatıyordum. Üstüne zeytinyağı sürülmüş serin bir asma yaprağı tülbentin içinden yeşil yeşil gülüyordu. Dışarda mavi deniz, yelkenliler, öğleüstü sesleri vardı.

Mesuttum. Öyle bir saadet hissi duyuyordum ki, gözlerim, üstüne zeytinyağı sürülmüş asma yaprağının uçları gözüken ayağımdan, denizden, odanın içine birdenbire sevinç alarmı dolaşıyordu. Karşımda ayna vardı. Ayna her şeyi gösteriyor, beni göstermiyordu. Sevincimi bile gösteriyordu. İçinde ben de vardım, ama göremiyordum kendimi.

Sabah erkenden kalkmıştık. Babam, "Nasıl ayağın?" demişti. "Dün üç adım attım."

"Aferin, aferin!" demişti. "Baba", dedim, "ben resimli bir mecmua istiyorum. Alıver bana."

"İsmi ne?" dedi. "Paris'te çıkarmış" dedim, "dün Hasan söyledi. Unuttum ismini." "İyi ol da Paris'e göndereyim seni" dedi. "Resimlerini ne yapacaksın?"

Paris'e gitmiştim. Paris de açmadı. Dönüp geldim.

Şimdi kırk yaşında bir çocuktum. Babam ölmüştü. Bir sonbahar sabahı odaya güneş doğmadan. Nefes almayı kaç gündür unutu unutuveriyordu. Sonra buluyordu. Ama o gün bulamamıştı ve büsbütün unutmuştu.

Kırk yaşında bir çocuktum. Hiçbir Arap gelip "Lebbeyk!" demeye başlamadı. Sövdüm, sövdüm, sövdüm.

İşte bundan kimseyi sevmem. Neden sevmeli? Ben evsiz bir adamım. Çünkü fenalık etmedim. Vurdum yaşamaya kendimi.

Sevgilimin iki atı vardı. İki eliyle döverdi, birisi kendinin, birisi çocuğunun, doğmamış çocuğunun atıydı. Sever görünürdü. Belki de

seviyordu. Niye öyle görünmeyecekti? Öyle başkaları gözükmüştü bana. Lüzumsuzdu bu gösteriş. Sevgilim beni böylece seviyordu. Bir yaz günü, sıcaktı. Bir kuş gibi buzluydum. O alabildiğine sakindi. Sanki mahsusen onu unutmak için bir şeyler söylüyordu. Hani nerede idi o geçen günkü bakış, hani nerede idi o küçücük küçücük projeler?

Ek : İki Öykü

BİRAHANEDEKİ ADAM

İstanbul'da kalabalık bir yerde durup her adamın yüzüne bakarak hayatının bir parçasını hikâye etmek mümkündür, diye düşündüm. Kırk yaşlarında gözüken, Tokat Birahanesi'nde bira içen bir adamı gözüme kestirdim. Baktım durdum. Önce hiçbir şey anlamadım. Şapkası eski idi. Pardösüsü lekeli idi. Potinleri boyalı idi; hatta yeni, burunları kalkık değildi. Sanatını tayine çalıştım. Hayır, hiçbir şey hatırıma gelmedi. Banka memuru da olabilirdi, zabıt kâtibi de. Hatta daire şefi, hatta tüccar, tütüncü, piyango bayii, sivil giyinmiş komiser...

Orta halli bir adamdı demek. Herhalde büyük bir memur değil, pek öyle kalantor cinsinden tüccar da değil, kaptan maptan da değil, zengin bir celep de olamazdı.

Ellerine bakmadan yüzüne baktım. Sabahleyin tıraş olmuştu, ama erkenden kalktığı, çabuk çabuk tıraş olduğu belliydi. Yüzünün bazı yerlerinde sakal bakiyeleri vardı. Demek ki bir iş sahibi. Hem de erkenden uyku sersemi sokağa fırlayacak kadar...

Gözleri gözlerime ilişti. En küçük bir dert

taşımıyorlardı. Göz kenarları da hiçbir ıstırap ifadesi taşımıyorlardı. Kadın yönünden mesut, dedim.

Ellerine baktım, ne tırnak kenarlarında bir siyahlık, ne de parmaklarında herhangi bir el işi gördüğünü bildirecek bir boya, bir et kesiği, bir nasır...

Zayıf değildi. Şişman denemezdi. Ama minimini bir göbeği vardı. Üstten, mide tarafından başlayan bir göbek değildi bu, daha aşağıdan, ama bir göbeği vardı. Biranın üstünü üfleyip içiyordu. Sonra sıcak bir sandviç geldi. Ağzını açtı, sandviçi ağzında döndüre döndüre, oflaya poflaya yedi. Dişleri sarı, seyrek, pisti. Herhalde hiç yıkanmıyor olmalı.

İçerken ve yerken hiçbir şey düşünmüyordu denilebilir. Böyle bir şey mesela benim için mümkün değildir. Ben, hatta dinlerken bile başka şeyler düşünürüm. Yalnız, yazarken daldığım olur. Her insan da böyledir. Ama böyle de söylenebilir bu haliyle. Adam yer ve içerken de düşünmüyordu demek, bilmem ne dereceye kadar doğrudur.

Birdenbire bir şey dikkatimi çekti. Küçük parmağındaki yüzük. Evet, küçük parmağında bir yüzük. Yüzükparmağına takmadığına göre bir kadından alınmış. Hayır, bunu yüzükparmağına takmadığı için değil, kadın yüzüğü olmasından anladım. Pek zarif bir şeydi. Yan yana üç tane kırmızı parlak taşı vardı. Bu taşlar birbirinden bir kavisle ayrılmış, üç dantel gibi işlenmiş, ince altın tel üzerine oturtulmuştu. Bu, erkek yüzüğü değildi. Bir kadından al-

mıştı. Kadın, bu yüzüğü ona vermiş miydi? Yoksa o zorla yahut rica ile mi bu yüzüğü parmağına geçirmişti. Ona bu yüzük, metresi tarafından aldatılmış bir adam hali de vermiyor değil.

Şimdi, elimde birtakım şeyler vardı, yani malzeme. Bunlarla ben bir bina yapmak istiyordum. Yaşı kırktı. Eşyası kirli, pabuçları temizdi. Yüzüne itina etmemişti. Ama tırnakları temizdi. Yüzük takılmayan parmağında da bir kadın yüzüğü vardı. Kadın yüzünden mesuttu. Ben hikâyeciyim, diye sizden ayrı şeyler düşünecek değilim. Sizin düşündüklerinizden başka bir şey de düşünemem. O halde bu adamın hikâyesi ne olabilir?

Fatih'te oturuyordu. Kocaeli İkbal Ambarı'nda kâtipti. Evli, dört çocuk babasıydı. Ayda "150" lira kazanıyordu. Kendisi de işte pişmişti. Ufak tefek karaborsa haberleri getirip götürüyordu. En çok sevdiği şey, hem de korktuğu şey ayakkabısızlıktı. Çok fakir büyümüştü. Daha yeni yeni burnu kalkmamış bir ayakkabı giyiyordu. Yolda giydiği ayakkabıyı ambarda çıkarıyor, akşama aynı ameliyeyi tersine tekrarlıyor. Çocukken, on beş yaşına kadar ayakları çıplak dolaşmıştı. Bütün zevki, akşamları üç bira çekmekti. Bazen, biranın içine bir tane de şarap karıştırırdı. Parmağındaki yüzüğü geçen bayram dokuz liraya kızına almıştı. Taşlarından biri düştüğü için, bugün, kızı onu sabahleyin zorla taktırmıştı, unutmasın diye; ama yine unutmuştu. Biraz sallapati idi. Unutkandı. Yelek de giymiyor-

du. Hem kızı, hem kendisi yüzüğün kaybolmasından korkmuşlardı. Kaybederim, diye pek korkuyordu. Bunu kaybetmek, ona bir hafta bira içmemeye mal olacaktı. Bunu düşünmeliydi. Çok güzel sesi vardı. Müessesenin eğlenceye gitmek için tuttuğu motorda attığı gazellerin adedi kadar kadeh, senede rakı içerdi. Tütün içmezdi. Cebinde gayet güzel bir çakısı vardı. Bu çakının, tırnaklarını törpüleyecek aleti bile vardı. Çakıya dikkatli baktığımı görünce uzattı.

Bir-iki not almak için cebimden kalemimi çıkarmak istedim. Ucuna bakmıştım. Kalemi tekrar cebime koyarken, nazikane uzatmıştı çakısını.

– Sizi tanıyacağım beyefendi, dedi. Ne işle meşgulsünüz.

Tabii kekeledim. Israr etmedi. Bir münasip iş sahipliğini kendime uydurdum. Tekrar parmağındaki yüzüğe gözüm takılınca yukarıda anlattığım şeyleri anlattı. O akşam benim şerefime beş bira içti.

– Fazla kaçırdım ben, dedi. Müsaadenizle.

Ben, işin daha ötesine, faciasına, kendisine gitmeye niyetliyim. Adamı takip edeceğim. Evine gireceğim, küçücük dertlerini bileceğim. Büyük meselelerini öğreneceğim. O, hâlâ birahanenin kapısında. Yağmur şarıl şarıl akıyor. Pardösüsünün yakalarını kaldırıyor. Parmağında bir kadın yüzüğü, şapkası kirli, ayakkabıları boyalı, artık kimseyi alakadar etmeden yürüyor.

Tramvaya binmek üzere koşuyor...

BİRAHANEDEKİ ADAM

Sokakta, bir dükkânda, kalabalık bir yerde durup herhangi bir adamın yüzüne bakarak hayatının hiç olmazsa bir kısmını hikâye etmek mümkündür hülyasına kapıldım. Netice şu satırlar oldu:

Karaköy'de bir birahanede bira içen, tahminen kırk yaşlarında bir adamı gözüme kestirdim; baktım durdum. Şapkası eski *idi,* pardösüsü lekeliydi. Potinleri boyalı, burunları kalkık değildi. Sanatını tayine çalıştım: Hiçbir *şey* kalıbı kalıbına *ona* uygun gelmiyordu. Banka memuru da olabilirdi, zabıt kâtibi de... Daire şefi, *tüccar,* tütüncü, piyango bayii, sivil giymiş tramvay kontrolörü de.

Şu işi yapıyor, diye bir kati karar veremedim. Ama orta halli bir adamdı. Ne büyük bir memur, ne kalantor cinsinden bir tüccar, ne *kaptan falan,* ne de celepti.

Ellerine bakmadan önce, yüzüne bak*mış*tım. Sabahleyin tıraş olmuştu ama, pek erken kalktığı, çabuk *çabuk* tıraş olduğu belliydi. Yüzünün bazı yerlerinde sakal *bakiyeleri* vardı. Demek ki, uyku sersemi tıraş olacak, yine uyku sersemi sokağa fırlayacak kadar işe gecikmemesi lazım. O halde, kendi başına bir iş sahibi değil...

Gözleri gözüme ilişti. En küçük bir dert taşımıyor*lar*dı. Göz kenarlarının çizgilerinde de üzüntü *hatları* yoktu. "Kadın yüzünden hiç çekmemiş bir adam", dedim. Ellerine baktım: Ne tırnak kenarlarında herhangi bir yenme ve

siyahlık, ne de parmaklarında herhangi bir el işi gördüğünü bana bildirecek bir boya, bir-*iki* kesik, bir nasır.

Zayıf değildi. Şişman denemezdi ama, minimini bir göbeği vardı. Bu öyle, ta mide üstünden başlayan bir göbek değildi. Daha aşağıdan alma bir göbeği vardı. Birasının üstünü üfleyip içiyordu. Sonra sıcak bir sandviç gidip aldı. Büyük ağzını açtı. Sıcak sandviçi ağzında döndüre döndüre, üfleye *püfleye* yedi. Bu sırada bir taraftan da bira *doldurana* bakıp gülüyordu. Dişleri sarı, seyrek, pisti. Onları hiç yıkamıyor olmalı.

Yiyip içerken hiçbir şey düşünmüyordu, dersem hata edeceğimi biliyorum. Böyle bir şey, mesela kendim için, mümkün değildir. Dinlerken, hatta yazarken bile, başka şeyler düşünürüm. Her insanın *böyle olduğuna eminim amma,* haline bakarak, "yerken ve içerken de hiçbir şey düşünmüyordu" deyip de yanılmaya razıyım.

Birdenbire bir şey dikkatimi çekti: Küçük parmağındaki yüzük. Evet, yüzükparmağında değil de küçük parmağında bir yüzük. Bana öyle geldi ki, bu yüzük bir kadından alınmıştır. Bunu yüzükparmağına takmayışından *değil,* kadın yüzüğü *oluşundan* anladım. İnce, pek zarif bir şeydi. Yan yana diklemesine üç tane taş yeri vardı. İkisinde *açık kırmızı* lal *renginde* iki taş, üçüncü taş yeri boştu. Bu taşlar birbirinden dantel gibi işlenmiş *bir kavisle* ince altın tellerle ayrılıyor, yüzüğün *halkasına yine altın tellerle bağlanıyordu. Mademki bu yü-*

zük bir kadından *alınmıştı. Kadın mı bu yüzüğü ona vermiş, yoksa bir kadın parmağından mı çıkarılmıştı?* Ona bu yüzük, metresi tarafından aldatılmış bir adam hali vermiyor *da* değildi.

Şimdi elimde birtakım malzeme var. Bunlarla bir bina yapabilirdim: Yaşı *kırktı tahminen.* Pardösüsü kirli; şapkası da öyle. Pabuçları, gömleği temiz, küçük parmağında bir kadın yüzüğü, dişlerini yıkamıyor...

Not : İtalik olan yerler, Lüzumsuz Adam'daki metinde yok ya da değişik.

OYUNLAR

SAÜL

KRALIN SARAYI

Az süslü geniş bir salon; sağda, sarayın içine açılan kapılar; solda, yerlere kadar düşük perdelerle örtülü pencereler. Karşıda, geniş bir açıklık. Bu açıklığın sağında ve solunda duvar yerine heybetli sütunlar, kocaman bir taht ile kapalıdır. Bu sütunların arasından görülen taraça, taraçadan sonra ancak gözüken bir bahçenin ağaçları. Vakit gece. Taraçanın ta dibinde, ay ışığında dua eden Kral Saül gözükür. Yanında bir içoğlanı uyumaktadır.

BİRİNCİ SAHNE

Yerlere kadar düşük perdelerin açılmasıyla şeytanlar girer. Bir kısmı da başka yerlerden gelir.

Birinci Şeytan

Affedersiniz, Kral Sarayı mı, şeytanlar konağı mı? (Pencerenin önü ve duvar boyunca şeytanlar yer almıştır.)

İkinci Şeytan

Geliyorlar...

Birinci Şeytan

Haydi giriniz! Giriniz! Hepsi tamam mı?

(Yeniden şeytanlar girer.)

İkinci Şeytan

Bilinmez ki bu. Kimisi çölde daha, gecikmişlerdir.

Birinci Şeytan

Söyleyin bakayım şimdi, efendilerimizin hepsini öldürttüğü doğru mu, değil mi?

Birçok Şeytan

Doğru; hepsini! Hepsini!

Beşinci Şeytan

Hepsini değil. Endoş büyücüsünü esirgedi.

İkinci Şeytan

Amaan sen de! Zaten o kadının elinde şöyle tam tamına şeytan denecek bir şey yoktu ki. Hepsi ufak tefek, ağzı var dili yok şeyler.

Birinci Şeytan

Peki, ya erkek büyücüler?

Beşinci Şeytan

Hepsi öldürülmüş, hepsi!

Birinci Şeytan

Öyle ise, ona acımak yok! Mademki o bizi yerlerimizden etti, biz de Kral Saül'de yerleşiriz.

Dördüncü Şeytan

Anlamıyorum, neden öldürdü büyücüleri?

İkinci Şeytan

Geleceği yalnız kendisi bilsin diye. Neden olsun?

Dördüncü Şeytan

Geleceği yalnız kendisi arasın diye, desek daha doğru olur.

Üçüncü Şeytan

Arayan mevlasını da belasını da bulur.

Altıncı Şeytan

Geleceklerin en bilinmeyeni hangisidir.

Beşinci Şeytan

Hiçbir zaman gelmeyecek olan (hepsi gülüşürler).

Birinci Şeytan

Sulu şeyler! Ciddi olmaya çalışın. Önce yerlerimize yerleşelim, ondan sonra istediğiniz kadar gülün. Herkes kendi istidadına göre işi hele bir paylaşsın. Aa, olur şey değil. Hem birlikte gelelim, hem bizi siz karşılayın yine. Nerden girdiniz siz böyle?

İkinci Şeytan

Şışşşt! Yavaş konuşun. Kral burada. (Uyuyan, kralı gösterir.)

Üçüncü Şeytan

Nerede yahu? (Onu görür.) Vayy! Yanındaki kim?

Birinci Şeytan

Bir içoğlanı.

İkinci Şeytan

Ne yapıyor kral öyle?

Üçüncü Şeytan

Uyuyor mu?

Birinci Şeytan

Yok, uyumuyor, dua ediyor. Daha yavaş söyle.

Üçüncü Şeytan

(Yavaş konuşur.) Rahatsız ediyorsam, o da pek hayırlı dua etmiyor demektir o zaman.

Dördüncü Şeytan

Ne yapsın, elinden geleni yapıyor.

Birinci Şeytan

Ötekiler nerde? Herkes işine gelen yeri söylesin (Bir kaynaşma.) Yalnız, kendisine sorulduğu zaman ama. Sen, oradaki, söyle nereyi istiyorsun? İyi düşünüp cevap verin ama.

Altıncı Şeytan

İsmim Hiddet ve Delilik'tir. Ben kadehini istiyorum. Keyfolmak istediği zaman beni bulacak.

Birinci Şeytan

Âlâ! Ya sen?

Beşinci Şeytan

Ben yatağını. İsmim Kör Nefis. Uyku gelince yatağında beni bulacak.

Birinci Şeytan

(Bir başkasına) Senin adın ne?

Dördüncü Şeytan

Korku. Ben, tahtına yerleşeceğim. Mum ışığını nasıl soluğumla üfleyip titretirsem onun ümitlerini de öyle titreteceğim. Kulağına nasihat yerine geçecek şeyler fısıldayamadığım zamanlarda şüphe olacak.

Birinci Şeytan

Sen?

Üçüncü Şeytan

Ben krallık asasını alıyorum. Beni, birine vurmak için kullandığı zaman hem onun ellerine, hem başkalarının omzuna ağır basacağım. Ama, zaafım abanmak istediği zaman bir kamış gibi titrek, gevrek olacağım. İsmimi de Tahakküm koyacağım.

Bir Başkası

(Birinci Şeytan'ın işareti üzerine.) İsmim Kibir. Ben de hareminizde yer tutacağım. Bu elbisenin altında çırılçıplak olacak. Soğuk rüzgârlar estiği zaman tiril tiril titreyecek bu elbisenin altında sıcakta. İsmimi Utanmazlık koyacağım.

Birinci Şeytan

Ben, tacını alıyorum. İsmimi, Lejyon koyuyorum. Şimdi dostlarım, artık gülebiliriz. Tacımı verin bana, hadi! Şu yerlerde sürünen hükümdar elbisesini atın omzuma! Tutsun biri. Arkasından nasıl koştuğu görülsün bir hükümdarın diye şarap kadehim önüm sıra götürülsün. Görsünler, nasıl koşulurmuş arkasından kadehin, bütün zaferler ve ihtişamlarla! (Kralın tahtı üzerine atılmış elbiselerini sırtına geçirir, hepsi birden pek gülünç bir alay teşkil ederler.) Kral kımıldadı. Dikkat! Gün doğuyor! Çabuk! Yerlerinize! Kaybolalım!

(Birinci Şeytan, kral elbiselerini yerli yerine koyarken sanki tahtın içine girermiş gibi kaybolurlar. Kral Saül yavaş yavaş kalkar, ilerler.)

İKİNCİ SAHNE

(Kral Saül yalnız başına.)

Ben yine de Kral Saül'üm. Ama bir şey var, orasını bir türlü anlayamıyorum. Bir zamanlar Allah sorduklarıma cevap verirdi. Ama doğru, o zamanlar ben de ona pek az danışır-

dım. Her sabah, Rahip, bana ne yapmam icap ettiğini söylerdi. Söylediği şeyler hep istikbale aitti. Ben, geleceği, gelmeden bilirdim. Geleceği ben kendim getirirdim. Filistinliler çıkagelince iş de bitti. Kendimi çok haklı buluyordum. Tanrı suçluydu. Ne yapmamı istiyordu? İyi iş yapmak için geleceği bilmek lazım. Ben de istikbali yıldızlarda aramaya başladım. Yirmi gece üst üste sabırla onlara baktım. Filistinlilere dair hiçbir şey görmedim... Bunun pek ehemmiyeti yok! Yalnız, belimi büken bir şey keşfettim: Oğlum Jonathan, benden sonra tahtıma geçemeyecek. Dölüm de bende bitecek. Öğrenemediğim bir şey varsa, o da yerimi kimin alacağı. Yirmi gecedir soruşturuyorum, hatta bu gecemi de dua ile geçirdim, öğrenemedim. Yaz geceleri pek kısa. Bir de, ben de her dakika rahatsızım. Bu yüzden başkalarının uykusuna karışamıyorum. İçoğlanından başka kimseleri uyutmayan bir sıcak var.

En küçük bir gürültü, en duyulmaz bir korku beni ürkütüyor. Hepsi apaçık dışarıyı gözlüyor, kaçırmıyorum.

Bu gece, uşaklarım, emrim üzerine öldürmeye gittiler. Ya! Beniisrail'in bütün büyücülerini. Benden başka kimse bu sırrı bilmesin. Geleceği yalnız ben bildiğim zaman, oğlumu da yetiştirebileceğim. Şimdi hepsi öldü, biliyorum. Bunu duydum içimde. Benden başka kimsenin bilmediği sır, kalbimdeki yeri büyümüş gibi, birdenbire şişiverdi. Sanki beni tazyike başladı. O, elimin altında artık!

Vay canına, gün doğuyor. Bütün saray

uyansın! Ben, bir parça uyudum. Bu gece ilahiler besteledim. Büyük Rahibe götürmeli de, krallığın bütün mabetlerinde okutsun. (Hükümdarlık mantosunu giyer, tacı başına geçirir, asayı eline alır, söylenerek konuşur.) Hadi, meraklanma. Daha Kral Saül'sün. Uşakların da yok işte.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(İki hizmetçi, omuzlarında süpürgelerle girerler.)

Birinci Hizmetçi

Bana baksana! Onu gördün mü?

İkinci Hizmetçi (Johel)

Kimi?

Birinci Hizmetçi

Kralı!

İkinci Hizmetçi

Kralı mı?

Birinci Hizmetçi

Tabii be! İşte üç gecedir ona rastlıyoruz. Biz gelirken o gidiyor. Burada sabaha kadar ne yapar, bilmem ki... Bu zayıf halinde dua etmese gerek. (Salonu süpürür, sonra sol taraftaki geniş bir perdeyi açar. Dışarısının aydınlığı girer.)

İkinci Hizmetçi

(Uyumuş içoğlanını görür.) Ah Saki'ye bak! Heyy! Evladım! Burası yatakhane değil. Hadi kalk bakalım. Ne yapıyorsun burada evladım?

Saki

(Uyanır.) Kral...

Birinci Hizmetçi

(Onu süpürüyormuş gibi yapar.) Kral benim, süpürgeciler kralı! (Saki kalkar.) Sahi! Kraldan söz açalım. Herhalde şöyle dört başı mamur bir âlem yapıyor olmalı burda! Ha?

İkinci Hizmetçi

Sus be, budala!.. Söyle bana evlat, kral geceyi burda geçirdi, değil mi?

Saki

Evet!

Johel

Bütün geceyi mi?

Saki

Evet!

Johel

Bütün geceyi. Öteki bütün geceleri...

Saki

On, on beş günden beri.

Johel

Ya sen, sen ne yapıyorsun?

Saki

Ben de sakilik ediyorum.

Birinci Hizmetçi

Peki o, o ne yapıyor?

Saki

İçiyor.

Birinci Hizmetçi

Ne fena şey, bir de kral olacak. Bütün gece içki...

Saki

Saül sarhoş olmaz ki...

Birinci Hizmetçi

(Alay ederek) Herhalde iyi sakilik edemediğin için...

Johel

Sus be, budala! Peki öyleyse? Söyle bana çocuğum, gece burada kral ne yapıyor?

Saki

Sarhoş olmak istediğini söylüyor, ama olamıyor bir türlü. Sert şarap değil herhalde, ondan... Sonra, gökyüzüne dikiyor gözlerini. Yapayalnızmış gibi konuşup duruyor.

Johel

Neler diyor?

Saki

Bilmiyorum vallahi! Yalnız çok canı sıkkın gözüküyor. Bazen dua ediyor. Bazen diz çöküyor, ama o zaman artık bir şey söylemiyor. Dün, bana, dua bilip bilmediğimi sordu. Ben de, "Evet, biliyorum", dedim. O zaman, "Bizler için dua et", dedi bana. Ben de alay ediyor sandım. "Onlar bizim için dua eder", dedim. Onun üzerine, bana, "Peygamber olmak için o kimseye dua etmek lazım. Yoksa peygamber olunmaz ki", dedi. Sonra, benim hiç anlayamadığım, ama onu hem güldüren, hem ağlatan başka bir şey söyledi.

Johel

Ondan sonra?

Saki

Yorgun olmalısın sen, istersen yat şuraya uyu, dedi.

Johel

Sen de uyudun.

Saki

Ben de uyudum. (Uyuma hareketi yapar.)

Johel

Küçük, kralı sever misin?

Saki

Elbette, kralı çok severim ben.

Johel

Yazık!

Saki

Neden yazık oluyormuş?

Johel

Yazık, pek yazık!

Saki

Evet, seviyorum kralı. Pek iyi adam o. Bana iyi muamele eder. Kadehte bana da şarap koyar. Şarabı sert bulursam tatlı tatlı güler. Benimle konuşur. Yalnız, geceleri biraz mesudum, der. Ama yine de gündüz gibi dertleri onu yer durur. Gençken çok mesut olduğunu, her zaman da böyle kral olmadığını söyler.

Birinci Hizmetçi

Allah, Allah!

Saki

Eskiden kral olmadığı sahi mi?

Birinci Hizmetçi

Bizim gibi o da keçi çobanı idi.

Saki

Demek ki bana anlattıkları doğruymuş. Bir defasında kaybolan sıpalarını aramak için tam yirmi gün yirmi gece çölde koşup durmuş. Ben de alay ediyor sanmıştım. Çünkü, çölde sıpalarla analarını aradığı zaman en bahtiyar günleri olduğunu söylerdi. Ama, eşekleri bir

daha bulamamıştı. Gençliğinde pek güzel olduğunu, Beniisrail çocuklarının en güzeli olduğunu bana söyler. Yine güzel değil midir Kral Saül?

Birinci Hizmetçi

Kral Saül biraz yorgun. Böyle giderse bütün gece yıldızların altında, burnu havada.

Johel

Sus be sersem! Git yat, yavrum, hadi. Böyle gecelerden sonra sabah uyumaktan başka bir işe yaramaz... (Gizlice) Bu çocuktan bir şey öğrenilemez.

(Saki uzaklaşırken, Birinci Hizmetçi, elindeki şarap testisini zorla alır.)

Birinci Hizmetçi

Ee! Bırak şunu be! Hadi be! Testi ile mi uyuyacaksın?

Saki

Beyler, hadi, eyvallah!

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(İki hizmetçi yalnız kalır.)

Birinci Hizmetçi

(İçer.) Delirmiş.

Johel

Kim?

Birinci Hizmetçi

Kral delirmiş. (İçer.) Delirmiş! Delirmiş! Bana bak, doğrusu şu şarabı bütün gece içmeyi anlarım. Yahut insanın içinde bir sıkıntı olur da geçmezse bütün gece dua eder, bunu

da anlarım. Yarın hava nasıl olacak diye insan bütün gece gökyüzüne bakar, bunu da anlarım... Ama hepsini birden... (İçer.) Delirmiş! (İçer.)

Johel

(Dalgın) Sus be sersem! Ayrıca çok genç, çok da basit. Ondan bir şey öğrenilemez.

Birinci Hizmetçi

İşte! Buyurun Rahip! Kral yatarken o kalkar.

BEŞİNCİ SAHNE

(İki hizmetçi, Büyük Rahip, sonra Kraliçe.)

Büyük Rahip

(Birinci Hizmetçiye) Biraz da öte tarafı süpür. (Birinci Hizmetçi çıkar.) Ne haber Johel? Kralı gördün mü? Benden bahsetti mi? Ne biliyorsun ha? Ne biliyorsun? Söyle! Geri gelen sailerı görmeden evvel ne yapacağımızı bilelim de yeni kararlara karşı koyalım diye, görüyorsun, şafakla beraber kalktım, geldim. Sailer gidip geldiler bile. Halkın gürültüsü, her ne kadar o uyuyorsa da, kralı çoktan uyandırdı.

Johel

Daha uyanmadı ama, eli kulağında. Çoktan beri, her gece, kral taraçada dolaşıyor.

Büyük Rahip

Açıkta, yıldızların altında... Allah, Allah!.. Yalnız mı?

Johel

Evet!.. Sakilerle beraber.

Büyük Rahip

Çocuk ne söylüyor? Hadi, söyle. Ne biliyorsun?..

Johel

Pek acele soruşturuyorsunuz. Bir şey de bilmiyorum ya zaten.

Büyük Rahip

Çocuk ne diyor?

Johel

Mühim bir şey değil.

Büyük Rahip

Pek çocuk. Kral sarhoş oluyor mu imiş?

Johel

Çocuk, bir türlü sarhoş olmuyor, diyor.

Büyük Rahip

O halde başka şeyler arayacağız.

Johel

Kraliçe.

(Kraliçe girer.)

Büyük Rahip

(Ona doğru) Daha bir şey yok madam, her zamanki gibi hiçbir şey yok. (Sükût. Sonra.)

Kraliçe

(Hizmetçiye) Saki ile konuşuyor mu imiş.

Johel

Hayır, kendi kendisiyle.

Kraliçe

Peki... Ne diyormuş?

Johel

Çocuk tekrarlayamıyor ki...

Büyük Rahip

Pek genç şey. Ben de bundan korkuyorum ya!

Kraliçe

Başka birini bulmalıyız. (Hizmetçi çıkar gibi yapar, Büyük Rahip alıkor.)

Büyük Rahip

Johel... Daha ne söylüyor Saki?

Johel

Onu pek sevdiğini.

Büyük Rahip

(Kraliçeye) Hem sonunda görüyorsunuz ya, çocuğu kendine bağladı da. (Johel çıkar.)

ALTINCI SAHNE

(Kraliçe, Büyük Rahip.)

Büyük Rahip

Hiç şüphe yok artık, madam. Kral bir sır saklıyor. Yıldızları okumaya çalışıyor. Büyücüleri öldürtmesi de bundan ötürü ya!.. Yıldızlarda bu sırrı okuyunca, yalnız kendisi bilsin diye. Şüphesiz, kraliçem, Saül'ün gecelerini taraçada geçirdiğini biliyorlar.

Kraliçe

Canım, nereden bilebilirim Nabal? (Büyük Rahip güler.) Saül çoktan beri elini ayağını çekti.. Bana bak Nabal! Benim bugün endişem her günkünden daha fazla. Onun için uzunca konuşacağım. Dinle, Nabal, Saül beni hiçbir vakit sevmedi. Benimle evlendiği zaman sever gibi gözüktü. Bana karşı bir parça ateşli dav-

ranır gibi yaptı, ama bu mecburiyet de pek az sürdü. Onun buseleri ne kadar soğuktu, tasavvur edemezsin Nabal! Gebe kaldım kalmadım, bunlardan da vazgeçti. O zamanlar kıskançlık duymaya başladım bir ara. Ama pek haksızmışım. Benden başka kimse yoktu. Biliyorum, biliyorum, birkaç tane cariye vardı ama, şimdi hepsini azat etti. Sonra, Nabal, nasıl söyleyeceğim bilmem? Jonathan, yalnız Jonathan ondandır. O da, hani, birtakım yemişler vardır ya, daha yeşilken birden olmuş gibi olur da dalından düşüverirler. O da tıpkı o yemişler gibi zamanından evvel göğsümden düşüverdi. Böyle zayıf bir mahlukun utancı benden kolay kolay geçmedi. Çabuk memeden kesip yanımdan ayırdım. Sonra da erkeklerin eline bıraktım. Belki muhariplerle temas ede ede biraz cesareti artar da adam olur diye düşündüm. Bu yüzden beni hemen hemen tanımıyor gibi. Ben kraliçeyim amma anası değilmişim sanki. Benden korkuyor, amma beni sevmiyor. Sana itiraf ederim Nabal, bugünkü gibi krallığın zor meseleleri ile uğraşmam. Kalbimi susturmak için epey bir oyalandım. Saül ise hiçbir şeyde bana yardım etmedi. Yardım etmedi, sükûnda keyf duydu. Onun beni ihmali korkunç bir şeydir. Bununla beraber Hera da bir şeyle uğraşır Nabal! Önceleri onun düşünceli başını kavruk çocuğunun alnında görür görmez ne ıstırap çektim, bilmezsin Nabal. Sarayın bahçelerinde olsun, koridorların karanlığında olsun, takip ettim durdum onu. Bir gün bile güldüğünü görmedim bu çocuğun. O çirkin benzeyişini

devam ettirebilmek için benim vasıtamla onu meydana çıkarmış gibi. O zaman bütün kinim Kral Saül'e döndü.

Büyük Rahip

Pekâlâ, ama Saül güzel adamdır.

Kraliçe

Jonathan da güzeldir... Biliyorum, doğru, onun bu zayıflığında tatlı bir şey var. Var ama yine bu zayıflığından iğreniyorum Nabal. Ondan nefret ediyorum, nefret! Kızıyorum ona... Ama seni de dualarında onun için mi rahatsız etmişim! Dinle beni, benim canımı sıkan kralın üzüntüsü değil. Kendi kendine ne yaparsa yapsın. Aşk tasaları, krallığınınkinden daha yorucu, daha üzücüdür. Biri, ötekilerinkini alıp götürüyor. Kudretimi denemeyi pek de seviyorum. Krala gelince, ne ondan, ne ötekinden hakkını istiyor. Böylece her şey yolunda gidiyordu. Beniisrail'in eli açık ilahi emirlerinde de kendini gösterip onları geliştiriyordu. Şimdi görüyorsun Nabal...

Büyük Rahip

Şimdi!..

Kraliçe

Ne kadar elinizin altında idi Nabal...

Büyük Rahip

Öyle idi, ama bir aydan beri de elimizden tamamen kaçırdık.

Kraliçe

Ne düşündüğünü bilmeden hiçbir şey yapamam gibi geliyor bana. Filistinliler şurada bekliyorlar. Lazım gelen emri yalnız o verebilir. Ben, onun iradesine hâkimdim. Onun vası-

tasıyla her şey bende idi, yani senin ağzınla ne istersem ona yaptırırdım. Şimdi ise, dediğin gibi, kaçınıyor. Filistinliler kapımızda, yerleşmiş. Ne ileri, ne geri. Askerlerimizin uyuşukluğu ile saraka ederlerken balkonların üstünden bunları görüyor da başka şeyle uğraşıyor.

Büyük Rahip

Sahi, Filistinliler işi alaya vurdular. Hatta, şöyle adamakıllı gülelim diye de yeni bir şey icat ettiler. O da çirkin yüzlü, Goliath isimli alaylarının boyu en uzunundan daha uzun bir herif ortaya çıkardılar. Dört günden beri, sabahları, trampetler çalmaya başlıyor, sonra da bu koca herif, önü sıra da bir kısa boylu asker, ordumuzun önünde gezinip duruyor. Goliath, kendisiyle boy ölçüşecek adam arayarak dolaşıyor. Usulca da bizi muharebeye karar verdirtmeye çalışıyor. Ordumuzsa ona bakıp susuyor, kimse ortaya atılmıyor. Bu yüzden, kibirinden yanına varılmıyor. Gökten adam çağırışı artık âdeta eğlenceli hale geldi. Hem de hakaret ediyor artık. Yakında zaferini ilan edecek. Hem de dövüşmeden kazanılmış bir zafer, şöyle burun kanamadan kazanılmış bir galibiyet! Bizim askerler bile işi ciddiye alıyorlar. Bu muharebe, bir oyun haline geldiğinden beri millet gülüyor. Goliath kavga edecek adam arıyor, sabah gezintisinden sonra iki karşı karşıya ordu arasında kalıyor, başlıyorlar birbirleriyle ticaret yapmaya. Silahlarını değişiyorlar, ilahlarını değişiyorlar, aşklarını, mallarını değiştiriyorlar. Saül, sükûtuna berde-

vam. O sağlam Beniisrail de böylece çürüyüp gidiyor.

Kraliçe

İsmi neydi bu dev herifin?

Büyük Rahip

Goliath!

Kraliçe

Ona karşı koyacak kimse yok mu?

Büyük Rahip

Şimdiye kadar kimse çıkmadı.

Kraliçe

Ya Saki'nin yerine?

Büyük Rahip

Bu işle kralın berberi uğraşıyor. Ama neden Saki'nin yerine başka biri? Kral çocuğa pek bağlandı. Sonra şüphelenir. Bence yeni bir şey bulmalı. Mesela, bir şarkıcı, bir kitara çalıcı, ne bileyim?

Kraliçe

Ama ona kabul ettirmeyi kim üzerine alacak? Bizi, adam yerine almıyor, huzuruna yabancı istemiyor... Berber Janos'tan başkası bu işi göremez. O, Saül'ü kandırmanın yolunu bilir. Sonra, onu tıraş ettiği için konuşmasına da müsaade ediyor.

Büyük Rahip

Berber gelecek mi?

Kraliçe

Biraz sonra, Saül'le beraber.

Büyük Rahip

İşte ikisi de geliyorlar.

YEDİNCİ SAHNE

(Evvelkiler, Saül, Berber Janos, sonra Jonathan, daha sonra da sailer.)

Kraliçe (Tehalükle.)

Saül, sultanım, bu geceyi nasıl geçirdiniz? Sanki ayın ışığı hâlâ alnınızda imiş gibi yüzünüz bembeyaz. Balkonda böylece sabahlamakla iyi yapmıyorsunuz bana kalırsa. (Saül hareket yapar.) Yazın, bedr-itam geceleri düşüncelerimiz için pek muzırdır, derler. Böylece uykusuz kaldığınızdan beri sanki türlü kuşlar alnınızda yuva yapmış gibi...

Saül

Off madam, rica ederim beni bırakın! Alnımda keder yerleşeli beri ben gecelerimi uykusuz geçiriyorum. Yoksa sizin dediğiniz gibi alnımda ay ışığı yerleşeli beri değil. (Muhafızlar girerler. Muhafızlara) Hani sailer?

Bir Muhafız

Kralın kendilerini çağırmasını bekliyorlar.

Saül

Neredeler?

Bir Muhafız

Avludalar.

Saül

Halk ile beraber ha! (Kendi kendine) Bu işi daha gizli yaptırmalı idim.

Kraliçe (Yaklaşır.)

Saraydaki dedikodular doğru mu efendimiz? Peygamberlerin hepsini öldürteceğiniz havadisi?

Saül

Peygamberleri değil madam, büyücüleri. Siz de bilirsiniz ki, Allah onları sevmez.

Kraliçe

Pekâlâ şimdi bize istikbalden kim haber verecek?

Saül (Bağırır.)

Hadi! (Kral muhafızına) Çağırın şunları! (Bir muhafız soldan çıkar, Jonathan sağdan girer. Saül onu görünce) Bak hele! Prens Jonathan. Sabah şerifler hayır olsun. Bu saatte sizi yanımızda görmekle pek sevindik. Nasıl hükümranlık edildiğini göreceksiniz. Öğrenmek zamanınız geldi geçti bile. Şuraya gelin. (Jonathan kralın solunda, kraliçe sağındadır.)

Kraliçe (Krala doğru eğilerek)

Merasimin sonunda üç tane daha beyaz saç, sultanım! Berber efendi, kralı fena tarıyorsunuz. Merasimin sonunda yeniden tıraş edeceksiniz onu. Sonra, yüz hatları da çok yorgun, sakalı da pek fena. (Böyle söylerken yaklaşır, muhafız girer.)

Bir Muhafız

Efendimiz, sailer geldi.

Kral

Girsinler.

(Sailer içeriye girerken, kraliçe berberin yanına varmıştır.)

Kraliçe (Hafifçe)

Ne haber?

Berber

Hayırlar, madam, buldum. Bu şey...

Kraliçe

Çabuk söyle... (Sesleri, öteki seslerden işitilmez.)

Kral

Eliphas! Ben listeyi sana vermiştim.

Eliphas (Sailerden biri.)

İşte! (Listeyi uzatır ve kral bunu tetkik ederken.)

Kraliçe (Berbere)

David mi dedin?

SEVGİ OYUNU

BİRİNCİ PERDE

(Küçük bir oda. Bol bir ışık. Tavanda, çiğ renkli, buzsuz bir ampul. Duvarlar bomboş, maviye yakın beyazlıktadır. Kenarda bir divan. Üstüne kırmızı bir velense örtülmüştür. Divanın hemen yanında devvar bir kütüphane, bir tek ayaklı kütüphane vardır. Çok yerden yapma bir koltukla üç sandalye. Sağda bir tek pencere ve önünde bir masa vardır. Masanın üzerinde tıbbi mecmualar, kesecekler, kalemler, kitaplar, hokka, kalem, kâğıtlar karmakarışıktır. Hemen pencerenin yanında yalnız dimağ teşrihine ait iki tıbbi resim asılıdır. Masanın altında bir su testisi ile tahtadan bir bardak bulunur. Kapı dipte, soldadır. Perde açıldığı zaman masanın başında, saçları darmadağın bir genç kız oturmakta, yazmakta, duvardaki dimağ resmine bakıp bakıp yine yazmaktadır. Birdenbire arkasına yaslanır, eğilir, bir bardak su içer.)

Naciye

Oh! Şükür. (Bir cıgara yakar. Kapı vurulur. Bir küçük kız, elinde bir mektupla koşarak girer.)

Ufuk

Abla, mektup.

Naciye

Yine mi? (Sıkılmış gibi) Ver bakalım.

(Mektubu alır, masanın üzerine fırlatır, eline bir kalem alarak dimağ resmine gider, dişlerinin arasında kalem, resme bakar. Küçük kız, hâlâ odada, gözleri masanın üzerindedir.)

Naciye

(Birden döner.) Sen burada mısın hâlâ? Hadi bakalım, çek arabanı (Bir sükût.)

Ufuk

Kimden?

Naciye

Ne kimden?

Ufuk

(Gözüyle mektubu gösterir.)

Naciye

Şuna bak hele. Sana, çek arabanı diyorum. Hadi bakalım (Arkasına vurur.) Tıpış tıpış (küçük kız çıkar).

Naciye (yalnız)

Bu kaçıncı mektup Allah aşkına. Deli midir, nedir bu herif? Ah, ah budala kafa (kafasına iki elini vurarak), ne vardı sana yüz verecek?

(Dışardan küçük kızın sesi)

Abla, Rahime Ablacığım geldi.

(Genç kız kapıya koşar. İçeriye kumral, oldukça tombul, yirmi dört yaşlarında bir genç kızla beraber girerler.)

Rahime

Ee, ne haber bakalım?

Naciye

Yine mektup.

Rahime

Çok oluyor ama.

Naciye

Hem tam imtihan zamanı. Okumuyorum artık. Geri göndersem mi dersin?

Rahime

Pek ayıp olur.

Naciye

Ama, artık onunki de rezalet.

Rahime

Evet ama ne olsa... Nasıl bir adam Allah aşkına?

Naciye

Önce, ben aptalmışım ki, benimle alay ettiğini sandım. Sonra baktım ki âdeta samimi. Tecessüsümü uyandırdı. Aa, baktım basbayağı samimi. Önce, başka türlü adam, dedim. Başka türlü bir aşk arayışı idi bu. Yüz çirkin, yaş kırka yaklaşmış. Bir çocuk gibi, dünyayı ve kendisini göremiyor. Bir akşam oturuyor, derse çalışıyordum. Dimağ anatomisi levhasını görüyor musun? Ona dalmışım. Sanki herifin aklı şurada, karşımda idi. Bunu nasıl etüt ediyorsam elimde canlısı ve daha enteresanı vardı. Bütün bu sinirler, kan damarları, guddeler, girintiler, çıkıntılar adamda işliyor. Benim için işliyordu. Yahut da ben bu sinirleri, bu iplikleri o şekilde işlese, bilirdim ki yalnız beni düşünürdüler dünyayı tekmeleyip. Hoş, değil mi? Bildiğim gençlere benzemiyordu. Yaşı ilerlemişti. İyi yazılar ya-

zıyordu. Ya alay ediyorsa, dedim. Alaya da benziyordu çünkü.

Rahime

Ben olsam, ben de şüphelenirim doğrusu. O mektupları çocuklar bile yazmaz. Sanki, adamcağız kurunuvusta âşığı. Aşk fizyolojiktir. Adam onu idealize etmiş. Kerem gibi âşık oluyor. Ya bir Julien Sorel gibi olsa. Bugün böyle bir adam. Doğrusu ben de tecrübeye değil de alaya benzetirdim. Her ne hal ise... Sonra?

Naciye

Sonra baktım, aa, bayağı ciddi yapıyor. Dur, dedim, bakalım bir randevu verelim de şöyle bir kolaçan edelim. Kalktık, efendim, ver elini Küçük Kandilli. Akşam sularıydı. Ne de güzel bir akşam. Ben, hep Demir'i düşünüyordum. Onu söyletecek bin dereden su getiriyordum. Sanki, kendime ilanı aşk ettiriyor gibiydim. Karşımda Bebek sırtları, pespembe dantelalı bir akşam ışığı içindeydi.

Rahime

Aman Naciye, sen de bayağı şairleşiyorsun.

Naciye

Sen bir de onu görseydin. Naciye Hanım, diyordu, ne güzel akşam, ne güzel şey yalnız olmamak. Bilseniz biz şimdi nerdeyiz? Yangın içinde evlerinin camları parlayan bir masal memleketinde. Bu korular, bu serviler, bu yalılar ve onların bir şehrayin içinde yanan camları. Oradaki insanların içinde her an yanıp sönen, acılar içinde kapanıp kapanıp açılan, ümitler içinde, bir nekahet devri başlamıştır.

Rahime

Yahya Kemal'i anıyor olmalı.

Naciye

(Taklidini yaparak) Herhalde. Sonra, efendim, Naciye, müsaade ederseniz size Naciye diyeyim. Ben, tabii efendim, tabii. Siz de bana, ne olursunuz, Hasan deyin. Ben, hayır hayır siz benim için her vakit Hasan Mesut Dağçağ'sınız. Siz, şöhretli bir adamsınız. Naciye Hanım, rica ederim alay etmeyin. Ben katiyyen alay etmiyorum. Mesela, sonra, o... o... hangileri? Canım sonra yazdıklarınız, o, evet onlar oldukça samimidir. Naciye, siz ne kadar güzelsiniz. Ben, yalnız, kimsesiz bir adamım. Bu akşam nasıl mesut ettiniz, nasıl ihya ettiniz beni, neler yaptınız, bilemezsiniz (gülüşürler).

Rahime

Sen hikâyeyi anlat (Pencerenin dışarsında, önce ıslıkla bir tango çalınır, sonra hafifften).

Denizlerin kumuyum,
kumuyum,
Cevriyem ben de Allah kuluyum
(Dinlerler.)

Hoşuma gidiyor bu şarkı (Şarkı değişmiştir).

Yorgan üstünde pire
Sıçradı gitti yere
Annem beni verecek
..... (ötesi işitilmez.)

Naciye

Bu da benim.

Rahime

Bir tıp talebesi ile bir felsefe fakültesi talebesi iki genç kızın sevdikleri havalar, dese biri.

Naciye

Benim adam iftihar ederdi. Siz, Naciye Hanım, derdi, kafanız bu kadar derin malumatla dolu, bu halkın zarif şarkılarını anlıyorsunuz. Zaten o malumat olmasa, bu küçücük sandığımız insan kafasının içinde en okumamışlarının bile büyük zevkleri olabileceğini düşünemeyiz. "Yorgan üstünde pire" mısraının insana bir insan kondisyonunu, "Sıçradı gitti yere"de bir sıçrama ânının hızını bulduğumuzu, sonra "Annem beni verecek"ten bir fakir mahalleyi, bir genç kızı, hislerini... Aman Yarabbi, Naciye Hanım.

Rahime

Sahi, öyle mi derdi?

Naciye

Aynen vallahi.

Rahime

Ne biliyorsun canım?

Naciye

Çünkü, Kandilli akşamında da aynı şarkıyı ve güfteyi, bir balıkçı çocuğundan, yanımızdan geçerken, bize de garip garip bakarken dinlemiştik ve sonunda çocuk, "Annem beni verecek" demiş, hatta sonunu da getirmişti. Çocukcağız yukarıdaki lakırdıları bitirince de, uzaklardan "Annem beni verecek kırk beşliklere" deyivermişti de, adamcağız kıpkırmızı olmuş, sanki rüyadan uyandırılmış gibi...

(Kapı vurulmadan Bayan Kesin girer.)

Evvelkiler - Bayan Kesin*

Bayan Kesin

Maşallah, neler kuruyorsunuz?

Naciye

Daha başlamadık.

Bayan Kesin

Neye?

Naciye

Hülya kurmaya anne.

Bayan Kesin

(Manidar) O da olur inşallah. Sen daha pek küçüksün ama, Aliye'nin kurma vakti çaldı gibime gelir.

Aliye

(Utanır gibi yapar.) Neredeyse geçiyor hanım teyze.

Bayan Kesin

Yok canım, kaçındasın sahi sen?

Aliye

Yirmi üç bitti, yirmi dört bir türlü diyemiyorum.

Naciye

Ben ne diyeyim? Yirmi beş diyelim mi?

Aliye

Kızmam. İş başta değil yaşta.

---

* Burada "Bayan Kesin" adı geçmekte, biraz sonra ise aynı kişi Muallâ olarak adlandırılmaktadır. Bunun gibi, bu sahneye kadar Rahime olarak ad verilen genç kız da bu sahneden sonra Aliye olarak adlandırılmış bulunmaktadır. Sait Faik, bu oyunu müsvedde olarak bırakmış ve bir daha üzerine eğilip gereken düzeltileri yapmamıştır. Burada, bu durumu belirtmeyi ve metinde herhangi bir düzelti yapmamayı yeğledik.

Naciye

Orası öyle. (Aliye'ye yavaşça) Benimki tam kırklık.

Aliye

Muallâ Hanım Teyze, mesela Naciye'yi kırk yaşında biri istese verir miydiniz?

Muallâ

Bu işe ne ben, ne de babası karışmamaya karar verdik. Yeter ki namuslu olsun.

Aliye

Erkeğin görmüş geçirmemişi olmaz ki. Kırk yaşında bir adam ne haltlar karıştırmamıştır.

Muallâ

Onu elâlem bilmesin de...

Aliye

Ya bilirse? Ya adamakıllı serseri bir hayat yaşamışsa?

Muallâ

Çocuk çocuk konuşma Aliye. Öyle bir adamla evlenilmez.

Aliye

Ya severse insan?

Muallâ

Sevilmez ki öyle bir adam.

Aliye

Canım, farzımuhal sevilirse...

Muallâ

(Önce kızgın) Dünyalarda kızımı öyle herifin dırdırından öleceğimi bilsem, vermem. (Sonra yumuşak, düşünceli) Aşk insanı değiştirebilir çocuklar. Ne diyeyim, böylelerinden çok iyileri de çıkabilir. Daha mesut ederler bir

kızı. Ama, Allah vermesin, istemem doğrusu. Dengi dengine olmalı. (Bir sükût... Sonra) Aman çocuklar, ne biçim lakırdılar bunlar. Hem siz burda koca lakırdısı mı ediyorsunuz? Hele bakalım mektep bitsin. (Kızına şefkatle bakarak) Hanımefendimiz doktor çıksınlar. Ne pisibalığı ile katır arası isim?

Aliye

Psikiyatr.

Muallâ Hanım

Hele Naciyem bir deli doktoru olsun hele. Elbet bir delifişek delikanlı da sever.

Aliye

Ama, Muallâ Hanım Teyze, o zamana kadar...

Muallâ Hanım

Neymiş o zamana kadar? Hem kendisi istedi tıbbiye mektebini. Biz mi zorladık. Hem yirmi beş yaş pek büyük bir yaş da değil bir kız için. Bakma ona buna, evlenme çağı yirmi beştir. (Duraklar) Sen, Aliye, bu sene bitiriyorsun fakülteyi değil mi?

Aliye

Evet teyzeciğim.

Muallâ Hanım

Öyleyse sen kendine bak. Ama, sakın otuz beşi aşmış olmasın. Sevmem beyaz saç, tek tük bile olsa damadımda. Ben isterim ki...

Evvelkiler - Ufuk

(Birdenbire odanın içine fırlamıştır.)

Ufuk

Bakın kim geldi? (Kapıda, kendine pek güleç yüz vererek bir genç kız belirir.)

Evvelkiler - Necibe

(Necibe'nin sırtında güzel bir süveter vardır. Saçları iki örgü ile arkasındadır. Boynunda bir zincir, ucunda bir sakariye vardır.)

Muallâ Hanım

(Necibe'ye) Hoş geldin kızım. (Etrafa) Eh, bana müsaade artık. Size bir çay yapayım. (Ufuk'a) Ufuk, hadi bakalım, sen de beraber.

Ufuk

Anne, ben onlarla kalacağım.

Naciye

Ne münasebet? Hadi sen de!

Ufuk

Çekeyim arabamı! (Gülüşürler.)

(Muallâ Hanım, Ufuk'u elinden tutarak götürür.)

Aliye

Ne nefis şeyler bunlar. Bunlar da nereden çıktı? Yoksa evleniyor musun?

Necibe

Bir bu eksikti. (Naciye'ye) Sen, Demir'den notları aldın mı Allah aşkına. Çocuk, deli gibi seni arıyor.

Aliye

Notlar için midir, dersin? Yoksa...

Naciye

Aman Aliye, sen de! Hep böyle yaparsın. Artık, flörtten başka bir şey düşünmüyorsun. (Dimağ anatomisini göstererek) Sanki şu kafatasımızda ondan başka bir şey yok.

Aliye

Orada neler olduğunu ben bilirim. Benimkisinde olan şeylerin aynı değilse bile benzeri.

Necibe

Neler mesela?

Naciye

Seninkilerin tam aksi olanlar. (Gülüşürler.)

Necibe

Evet, doğru. Ben, sizin gibi, kimseyle alay edemem. Severim erkeklerin güzelini, çirkiniyle de alay etmem. Göremem ki herifi...

Naciye

Ya zorlarsa, ya üstüne düşerse?

Necibe

Ben, hiç öylesine rastlamadım. Çirkin, yani benim beğenmediğim adam, iki dakika benimle konuşursa, ben, ona çirkinliğini anlatırım. O da benden nefret eder.

Aliye

Sen, ancak ötekilerini gördün mü hoşafın yağı kesilir. Hemen başlarsın. (Taklidini yaparak) Size bir fal bakayım, bakalım ne gösteriyor. Mesela, ben, iki yol görüyorum. Bir tanesi kapalı, ötekisi yürünecek bir yol. Belki o da çıkmaz, ama yürünebilir.

Necibe

Kendi usullerini bana yükleme.

Aliye

Evet, benim usullerim. Ama ben, çirkinlerde, sevemeyeceklerimde bunu tatbik ederim. Sevebileceklerimden ise bilakis önceden kaçarım. Onlar, benden ilk dakikada nefret ederler. Ben, erkeğin benden önce korkmasını, yanaşamamasını, hatta ne kibirli kız, ne çirkin, ne korkunç kız demesini isterim (Birdenbire susar.)

Necibe

Sonra?

Aliye

Sonrasını boş ver.

Necibe

Allah aşkına söyle, Aliye.

Aliye

Ne meraklanıyorsun? (Naciye ile Necibe gülüşürler.) Sizde bir sır var.

Naciye

İşin açıkçası, sana sahiden tutulmuş biri var da.

Aliye

Aman söylemeyin bana, vallahi mahvederim. Hele hoşuma hafifçe giderse, kederinden intihar ettiği gündür.

Necibe

Sahi, Aliye, sen nasıl bir erkek seversin?

Aliye

Alçak, rezil, adi, edepsiz, kepaze bir erkek.

Necibe

Aman aman, sus Allah aşkına!

Aliye

Ama, bunlar kâfi sebepler değil. Lazım, ama kâfi değil. Bundan öte de meziyetler ararım. Alçaklığın tam mukabili nedir, yükseklik diyelim. Rezilinki (düşünür) bulamayacağım. Belki de yok. Hem rezil rüsva olmuş olsun, hem de rezillikten ötürü utanmasın. Hem adi olsun, hem asil. Hem edepli, hem edepsiz. Hem ciddi, hem sulu. Hem terbiyeli, hem kepaze. Hem geveze, hem durgun...

Naciye

(Necibe'ye) Senin anlayacağın, kızımız terbiyeli, nazik, kibar, ciddi bir koca, alçak da bir dost istiyor.

Aliye

(Kızarak) Katiyyen, vallahi istemem bunu. Bu alnı görüyor musun? Katiyyen. (Gözlerinden birini kısarak) Benim erkeğim hem dostum, hem erkeğim olmalı. Hem fena, hem iyi olmalı.

Naciye

(Birdenbire) Buldum. (Bir sükût.)

Necibe

Bırak Arşimetliği de çabuk söyle. Öyle birisini mi buldun?

Naciye

Tabii ya, işte benimki. Tam böylesi. Hani iyi, kibar, nazik taraflarını daha görmedim. Ama, sanırım var. Hassasiyeti kâfi. O ne dedikodular, onun için. Doğru, tahkikine imkân olmayan şeyler. Ama, okursan yazılarını, dinlersen arkadaşlarını, sarhoş, edepsiz, geceleri sokaklarda yatar. Kimin peşinde gezdiği malum değil. En adi kadınlarla ahbaplık ettiğini hem başkalarından duydum, hem de yazılarında okudum.

Necibe

Kim bu Allah aşkına? Ha, şu geçen günkü adam mı?

Naciye

Ha, sahi sen gördün.

Necibe

Gördün de laf mı? Onu sana tanıtan kim?

Aman, eksik olsun. Bak Naciye, sana gene tavsiye ediyorum. Başını belaya sokarsın.

Naciye

Soktum bile. Mektup mektup üstüne. Koca adam, saçlarından utanmadan mektep kapılarında beni bekliyor. Beni görmezse gidip meyhanede içiyor. En kötüsü, önüne gelene de bu işi nasıl başaracağını soruyor.

Necibe

Ne gibi?

Naciye

Benimle evlenmek istiyormuş. (Erkek taklidi yaparak) Sizinle, ancak sizinle mesut olabilirim. Ancak sizin varolmanızla varolurum. Sizin...

Aliye

Kes şu bahsi. İster misin seni ondan kurtarayım.

Naciye

Fal usulüne müracaat.

Aliye

(Necibe'ye) Zekisindir, bilirim. (Naciye'ye yine bir gözünü kırpıp düşünür gibi yaparak) Dedikodular sahi mi dersin?

Naciye

Bir kısmını kendi de inkâr etmiyor. Bir kısmının da hayatına bakılarak uydurulduğu muhakkak.

Aliye

(Hep düşünceli) Bir oyun aklıma geliyor. Geliyor ama, bilmem ki, doğru olmaz.

Naciye

Nedir Allah aşkına?

Aliye

Sana, bunu sonra söylerim. (Bir sükût.) Naciye, sende klasikler var mı?

Naciye

Hepsi yok, ama hangisini istiyorsun?

Aliye

Ben bakarım. (Kütüphaneye doğru yürür.)

Necibe

Uyumak için kitaplar mı lazım geldi? Sen zaten hep böyle, hep kitabisin. Kendinden bir şey bulamazsın.

Aliye

(Soğuk) Ne yapalım?... (Kitapları karıştırır. Naciye ile Necibe bir tarafta, Necibe'nin süveteri, boynundaki zinciri, sakariyesi hakkında akla geleni konuşurlar. Biraz sonra kapı vurulur. Yirmi iki, yirmi üç yaşlarında bir genç, elinde çay tepsisiyle girer.)

Evvelkiler - Hasan

Hasan

Nana, şu dönerin (döner kütüphane) üstünü şöyle bir kolunla temizleyiver de tablayı koyayım. (Kızlara) Merhaba bayanlar.

Necibe

Merhaba Hasan (Gözlerini alıcı gözüyle gencin iskarpininden saçlarına kadar gezdirir. Bu sırada Aliye, elinde bir kitap, kütüphanenin önünden ayrılmadan, Necibe'yi, eli kitabın bir sayfasında, seyretmektedir.)

Hasan

(Aliye'ye doğru yürüyerek) Nedir okuduğunuz?

Aliye

Pek sizi açacak bir şey değil.

Hasan

Merhaba!

Aliye

İkinci defa merhaba!

Hasan

Birinci merhabama cevap vermemiştiniz ki...

Aliye

Birinci merhabanıza içimden merhaba demiş, aradığım kitabı aramaya devam etmiştim.

Necibe

(Onlara doğru yürüyerek) Hasan Bey, siz Tehlikeli Alakalar'ı okudunuz mu?

Aliye

Sanmam. Evvela onunla değil, tehlikesizlerinden başlasa kendisi için iyi olur.

Naciye

Tehlikesiz kitap olur mu dersin?

Aliye

(Necibe'ye bakarak) Vardır, bulunur elbet.

Necibe

(Anlamamış gözükerek) Hasan Bey, size o kitabı tavsiye ederim, okumalısınız.

Hasan

Ne var bu kitabın içinde spora ait, yüzücülüğe dair. Yoksa, beni açmaz. Ben şimdi iki yüz metre manialıya çalışıyorum. Gözüm, hiçbir kitap görmüyor. Ne tehlikelisini, ne tehlikesizini.

Naciye

Aferin kardeşim sana.

Aliye

(Biraz kızgın) O halde sana Necibe spora ait kitaplar bulur, getirir.

Hasan

(Birden bir pot kırmış gibi, Necibe'ye) Çok severim doğrusu iyi kitapları. Fakat, Türkçe kitapları sevmiyorum doğrusu. (Düşünür gibi yapar) Bu Tehlikeli Alakalar'ı okumalıyım. Sizde var mı Aliye Hanım?

Aliye

(Soğuk) Var, ama başkasında.

Naciye

Çaylar soğuyor yahu. Amma da gevezelik ediyorsunuz.

Necibe

(Hasan'a) Çayınıza kaç şeker atayım?

Hasan

Ne kadar isterseniz.

Aliye

İşte, tam cevap diye buna derler. Bırak, kendisi atsın kızım.

Hasan

(Necibe'ye, fevkâlade nazik) Bir bisküvi buyurun (Sonra, çekilip onu seyrederek) Ne harikuladesiniz. Bugün siz ne şıksınız. Siz, spor yapmaz mısınız Allah aşkınıza Necibe Hanım?

Necibe

(Vücudunu süzerek) Bilmem...

Aliye

Hasan Bey, yapmasa böyle güzel hatlar olur muydu? Benimkiler gibi hantal olurdu.

Hasan

Siz de kafa sporu yapıyorsunuz ama...

Aliye

Kafanın sporu olmaz. Çünkü, o, spora doğduğu saatte başlamıştır? Öldüğü saatte de bitecektir. Kafa, kalp gibidir, saat gibidir, durmadan işler. Başka türlü olsa da uykuda bile... Sonra, güzelleştirmez, kuvvetlendirmez de. Aksine...

Hasan

Her insanda böyle midir?

Aliye

Her insanda böyledir, amma, bazılarında zekâ denilen çelik zemberekle işler. Bazılarında ise budalalık denilen gevşek bir paslı teneke ile.

Hasan

Mesela, benimkinde olduğu gibi.

Aliye

Hayır. Ne sizinki, ne benimki böyle işler. Her ikimizin de çocukluklarla, tatlı çocuklarla işler. Bu en iyisidir.

Necibe

Benimkisinde yok. Ya seninki?

Aliye

Hınzırlıkla, edepsizlikle.

Naciye

Yo, öyle deme Aliye. İmtihanlarda hep en iyi sensin.

Aliye

Sen de benden aşağı kalmazsın.

Naciye

Ama, ben çocukluklar yapıyorum.

Aliye

Onu ben de yapmak isterim.

Naciye

(Birden hatırlamış gibi) Sahi, yapacak mısın o işi?

Hasan

Ne işi o?

Necibe

(Atılarak) Hasan Bey... Bunlar...

Aliye

Necibe!

Necibe

(Birdenbire susar, âdeta korkmuştur.) Peki, peki...

Hasan

Ne dalavereler dönüyor bilmem. Mademki benim bilmem istenmiyor...

Aliye

Sizi hiç alakalandırmayacak bir şey de onun için. Yoksa, n'olacak?

Necibe

(Aptallık yapar gibi) Öyle ise...

Aliye

Necibe, diyorum sana.

Hasan

(Saatine bakarak) Ooo, ben köye kadar inmeliyim. O kadar mütecessis de değilim. Hadi hoşça kalın.

Necibe

Hasan Bey, saatiniz kaç? Yedi mi? Ooo, ben çok geç kaldım. Siz, beni tramvaya kadar götürür müsünüz?

(Necibe ile Hasan çıkarlar.)

Aliye

(Arkalarından) Cehenneme kadar bile götürür... Şimdi bana anlat. Sonra ne oldu?

Naciye

Ama evvela sen bana, ona ne plan kurdun onu anlat.

Aliye

(Elinde tuttuğu kitabı sallayarak) O kolay, evvela sen sözünü bitir. Çünkü, ben de geç kaldım, gitmeliyim.

Naciye

Sonra, bir on beş gün sonraya randevu verdim. O gün artık içi dolmuştu. O gün yarım yamalak, gülerek yaptığı deklarasyonu bu sefer bütün açıklığıyla yaptı. Tabii ilk numarayı tatbik. Ayıp değil mi size Hasan Bey, ben sizi bir arkadaş bilmiştim. Aşk... Ben buna inanmıyorum. Çok çirkin şey iki arkadaş arasında. O, aşk müdafaasında tabii. Aşk, en yüksek şeydir, insanoğlunun en muhteşem icadıdır. İnsanın kendi kendisinden fırlayışıdır. Bir başka insana, kendinden geçercesine, kendinden iğrenircesine, kendini yok edercesine sarılışıdır. Tıpkı, bazı böceklerin o hadiseden sonra ölmeleri gibi, bir nevi tatlı ölümdür. Bir hülya âlemine dalıştır. Aşk olmasaydı, insanlar ne egoist olurlardı. Ardı arkası kesilmeyen aşk fikirleri...

Aliye

Sonra, burjuva aşkına hakaret başladı sanırım.

Naciye

Nerden bildin?

Aliye

(Gülümsemekle iktifa eder.)

Naciye

Evet. O, çocuklar için, kendi çocukları için bir evde namuskârane, sessizce oturmak, akşamları ilkbaharda marul, yazın karpuz, kışın pastırma getirmek. Evin içini zahire ile doldurmak için değil, beraber düşünebilmek, beraber insanı görmek, insanları düşünmek, bir dostla beraber baş başa, zengin veya fakir, aç veya tok, kimseden bir şey çalmadan, hele hiç zengin olmadan, kimsenin hakkına tecavüz etmeden, herkesi düşünmek için bir birleşme. Sanki, ben, ona bir enerji kaynağıyım. Eserlerini bana bakıp yazacak. İlk bana okuyacak. Bir ideal için kavgaya girişirse mapusaneye ben ona cıgara götürecekmişim.

Aliye

Tam külhanbey evlenişi desene. Dostlarına cıgara götürürlermiş. Mahmut Yesari'de okumuştum.

Naciye

O, buna kafa evlenmesi diyordu.

Aliye

Önce öyle derler. Sonra kafayı çabuk bırakır. Ya bir gazete idarehanesinde patronun uşağı mesabesinde, yazı bile yazmadan, havadislerin başlıklarını iyi bulmak, puntoları tayin edebilmek, birinci sayfa havadisleriyle ikinci sayfa haberlerini seçebilmek derekesinde bir edebi muvaffakıyetle sekreter olarak hülyalarını bize söylerler. Yahut da tekrar eski hayatlarına, küçük oruspuların yahut kirli meyhanele-

rin, kumarbaz arkadaşlarının dünyasına dalıp giderler. Arada bir yazdıklarını da ya sokaklarda unutur ya bedava mecmualara verirler.

Naciye

Sen onları iyi tanır gibisin.

Aliye

Hayır, iyi tanımam. Ama böyle olduğu da onların her halinden bellidir. Bizim Nezahat bir sekreterle evli. Ne ateşli oğlandı, bilirim. Ne romanlar yazmıştı yirmi beşine kadar. Sonra, yazdıklarına o da güldü. Ama, sonu iyi çıktı. Üç-beş siyasi yazı yazdı. Bilirsin siyasi yazının ne demek olduğunu. İşte öylesine iki yazı. Mebus seçimleri de, Nezahat'ın da bir bakıma işi düzeldi.

Naciye

İşte, hikâyenin sonuna geldik. Bir daha konuşmamak üzere ayrıldık. İşi o gün Demir'e açtım. Beraber geldik. Bir oyun kararlaştırdık. Bir gün, Demir, onu bana getirecek. Beraber yemek yiyeceğiz. Sonra Demir, bizi yalnız bırakacak. Ben, ona, seni seviyorum diyeceğim. Ama, bana müsaade bir zaman diyeceğim. Deli gibi, günlerce bekleyecek. Tabii ben, gözükmeyeceğim, hatta unutacağım adamı. O da unutmuş olacak.

Aliye

İşler, dediğiniz gibi çıkmadı, sarpa sardı...

Naciye

İşler, umduğumuzdan da iyi gitti. Adam sahiye aldı. Deli gibi oldu. Ne mektuplar yazdı, bilsen. Dünyanın renginin değiştiğinden, insanları sevdiğinden, ağaçların kış ortasında

çiçek açtığından, pis İstanbul sokaklarının yalnız portakal koktuğundan, akşamüstü Haliç'in sularına altın boynuzlar takan güneşten... Derken efendim, benden zılgıtı da yiyince yüzünü görmeliydin. Ben, bu kadar bedbaht çehre görmedim. İçim hem üzüldü, hem sevindi.

Aliye

Bu, erkeklerde olmayan bir şey işte. Olur bazılarında, ama, çok ender. Biraz adilerinde, bilhassa aşklarında muvaffakıyetsizliklerini anlattıkları arkadaşları böyle üzülür gibi gözüküp içten içe gülerler. Ama, yine de bizim gibi, aslında üzülmezler. Biz, erkeğin bu haline hem üzülürüz, hem de seviniriz. Bu, galiba, bizim bir kompleksimiz. Biz kadınlar, kendimizi, onların bu kuvvetsizliğinden daha kuvvetsiz, en muvaffakıyetsizinden daha muvaffakıyetsiz sayarız.

Naciye

Zaten olmaz.

Aliye

Olur. Fizyolojik bazı hadiseler karışabilir. Karışabilir ama, bunlar da arkadaşlığa dahildir bence.

Naciye

Fazla ileri değil mi?

Aliye

İleri veya geri. En iyisi de bir zaman için bu.

Naciye

Sonra?

Aliye

Sonra da koca. Bütün bu tecrübelerden

sonra, koca on dakikalık şey. Yakalarsın, bırakmazsın. Arkadaşlarından da merhabayı kesersin. Ama, muhakkak zengin olmalı. Yoksa, katiyyen evlenmem.

Naciye

Kafası?

Aliye

Kafası ne olursa olsun. İster yuvarlak, ister uzun, ister dolikosefal olsun. Yüzse fazla çirkin olmasın. Boy da uzun olsun, benim için kâfi. (Birden hatırlamış gibi) Saat sekizi muhakkak geçmiştir. Allahaısmarladık güzelim. Bu kitabı alıyorum. Sen onu bana bu hafta getirirsin, tanıştırırsın. Bir pot kırmaması için şimdilik sana projeden bahsetmiyorum. Bu garip gururu, bizi seven erkeğin üzüntüsünde duyarız. Halbuki, bu nihayet bir gururdan başka bir şey değildir. Bana kalırsa, bir kadın en büyük gururu kendini sevdirdiği erkeğin ihtirasının şiddetinde bulmalıdır. Böyle lafı bir yerde okudum, hatırlamıyorum. Ama, çok doğru söz. Sonra...

Naciye

Sonra mektuplar... Bana gönderilen mektuplar. Ben, ailemi hiçe saydığım, evden şüphelendiklerini, ayıp ettiğini söyleyince edebiyat mecmualarında mektuplar. Hani bir-ikisi de bayağı güzeldi. Ama, bilmiyordu ki böylelikle ben ona alakalanıyor, ama aşktan da büsbütün uzaklaşıyordum.

Aliye

Evet. Demir olmasaydı da görürdüm seni. Sanki, adamcağız bu mektuplarla, bu hücum-

larıyla, bu ihtirası ile hem Demir'i, hem seni birbirinizin kucağına atıyordu. Ne bilsin zavallı.

Naciye

Sahi, öyle. Öyle bir mektubun bir mecmuada çıktığı gün, Demir'i arar, bulurdum. Otururr, evvela tatlı tatlı mektubu okur, sonra gözlerimizi birbirine dikerdik.

Aliye

Malum. Şimdi vaziyet ne halde?

Naciye

Şimdi oldukça sakin. Pek nadir gelip beni kapılarda bekliyor. Bazen hiç yüz vermiyorum, bazen de konuşuyor, aşktan gayrı laflar konuşuyorum. Memnun ayrılıyor. Evlenme ümidini kesti. Arkadaşlığa razı.

Aliye

İşte bu onun aptallığı. Çekilip gitse bir boşluk duyarsın, muhakkak. Çabuk geçer ama, içinde, onun için birdenbire şefkatin kaydığını da duyarsın. Arkadaşlık olmaz artık.

Naciye

Muvaffak olabileceğini sanıyor musun? Ya bana sahiden tutkunsa...

Aliye

Bana sahiden tutkun değil. Sana tutkun delice.

Naciye

Ama sen kendine bu aşkı nasıl döndüreceksin?

Aliye

Bir yerde toplanmış su, bir yere akmak ister de akamazsa o yerin kenarından yokuş

aşağı bir yol, bir taşla tıkanmışsa, o taşı kaldırırsın. Su, nasıl o yoldan akarsa ben de böyle bir taş kaldıracağım.

Naciye

Nasıl olur? Aşk su mudur?

Aliye

Bu gibi insanlar da öyledir. Aşk, aşk birinci itikattır. Ondan ötekilerde biraz aşk isteme hali vardır. Aşk isteme hali olunca da şöyle, hesaplı her kadın bu su birikintisini kendi tarafına döndürebilir.

Naciye

O halde beni sevmiyordu.

Aliye

Yok be kızcağızım, seviyordu. Sen yine yüz versen benim suratıma bakmaz. Anlamıyorsun dediğimi. Bana duyduğu, aşk olmayacak. Ama, aşka çok benzeyecek. Hadi, allahaısmarladık.

(Aliye çıkar. Naciye, odanın ortasında bir müddet düşünceli durur. Dimağ levhasına doğru gider, bakar.)

Perde iner.

İKİNCİ PERDE

(Bir salon. Kenarda piyano, üstünde notalar... Küçük bir telefon masası, beyaz bir telefon. Sağda, bir kış levhası. Ortada yuvarlak bir masa, üstünde bir kış çiçeği, sedef çiçeği dolu bir vazo. Koltuklar, sandalyeler. Yine dipte, içinde likör takımları, kristal bardaklar,

şekerlikler dolu camlı bir dolap. Büyük bir radyo, pikaplı. Sokak kapısı soldadır. Sağda, apartmandaki odalara giden kapalı bir kapı. Cephede, bir misafir odasının bir tek kanadı açık kapısı.)

Perde açıldığı zaman salon boştur.

Telefon çalmaya başlar. Üçüncü, dördüncü zil sesinde, sabahlığı ile Aliye gözükür.

Aliye

Geliyoruz, geliyoruz. Of... Of... Alo... Alo... Evet, Canıtez ailesi. Kimsiniz? Ha, buyurun, buyurun. Ha, evet, unutmuştum vallahi. Pekâlâ, pekâlâ... Rica ederim, olur. Söylemeyin böyle laflar. Ben mi? Zerre kadar. Aklıma bile gelmiyorsunuz. Mahsus söylüyorum. Siz iyi bir yazıcısınız. İnanmam... Evet, inansam da bir olacağı yok ya... Acı mı? Siz de olmadan koparıyorsunuz efendim. Tabii acı olur... Bırakın dalında biraz olsun...

MEKTUPLAR VE BİR ŞİİR

Grenoble, ...

Mehmet Faik Bey,

Dün mektup göndermiştim. Adresi yazarken evin numarasını unuttuğumu sanıyorum. Yeniden adresimi yazıyorum:

Sait Faik: Chez M. Brun

Rue Lieutenant Chanaron No: 5

Oğlunuz

Sait Faik

13 Juillet 931

Muhterem babacığım,

İki mektubunuzu da bugün aldım. Trenle gel diyorsunuz. Fakat trenle gelmeyeceğim. Çünkü hem daha masraflı, hem de çok yorgunluk veriyor. Bu seferki Bordeaux ve Paris'e seyahatimde iki gün trende ne çektiğimi ben bilirim. Vapuru tercih ediyorum. Çünkü daha rahattır. Ayın 24'ünde bir vapur var, onunla hareket edeceğim. Öbür ayın birinde sizlere kavuşmak nasip olacak. Teşekkür eder, ellerinizden hürmet ve hasretle öperim.

Oğlunuz

Sait Faik

Yaşar Nabi'ye

Muhterem kardeşim,

İltifatnamenizi aldım. Evvela gönderdiğiniz dergiler için, sonra da yazılarım hakkında göstermiş olduğunuz teveccühe karşı çok teşekkürler ederim. Yazılarım hakkında gösterilen teveccühe karşı aciz bir mukabele olarak size işte birkaç hikâye gönderiyorum. Pek muvafık şeyler değil, ama belki benden uzaklaşınca bir şeye benzer. Şevket Hıfzı'dan aldığım haberlere göre bazıları Varlık'tan çekiliyorlarmış. Çok üzüldüm. İnşallah bir çare-i hal bulursunuz. Muvaffakıyetler dilerim. Nahit Beyin ihmali olmadığını tahmin ediyorum. Varlık'ın son nüshasını da göndermişsiniz, çok teşekkür ederim. Bundan sonra Varlık'ı herkesten evvel okuyabilmek fırsatını bana vermiş oluyorsunuz.

Hürmetler eder ve muvaffakıyetler dilerim kardeşim.

Sait Faik

Çorumlu Okurlara Mektup

Dehşetli mektubunuzu aldım. Herkes bu kadar yazı yazanlara hayran oldular. Bana gelince pek öyle okuyucu mektupları almam. Siz herhalde ilk değilsiniz. Ama insanı cevap vermeye sürükleyen itinanıza karşı ben de bir şeyler yazayım. Sorularınıza cevap vermemi istiyorsunuz. Kendinden bahsetmek iyi bir şey değil... Ama çaresiz.

Hikâyelerimde şiir kokusu var diyorsunuz. Bir-iki tane de şiir yazdım. İçinde hikâye kokuları var dediler. Demek ki ben ne bir hikâyeciyim ne de bir şair. İkisi ortası acayip bir şey. Ne yapalım beni de böyle kabul edin.

Memleketi gezmek. Ah dostlarım nasıl isterim bilmezsiniz, ama ne ile?.. Nasıl? Bunun manasını anlarsınız. Seyahat edecek param yok. Parasız da yola çıkılır mı? Gelsem herhalde bir hafta misafir edersiniz umarım. Ama her yerde sizin gibi dostlar bulabilir miyim?

Ben insanları tek cephelerinden göremiyorum. Bence, insanın yaptığı şu vakanın veya bu vakanın ehemmiyeti vardır. Ama daha çok insanın kendisi beni ilgilendiriyor. Hareketi, konuşuşu, düşünüşü, yürüyüşü, hatta bütünüyle insanın kendisi, yaşayışındaki şu veya bu olayın büyük ehemmiyetini inkâr etmemekle beraber bence bu olayın fazla bir kıymeti yok.

Müthiş vakalar dünya yüzünde ve insan hayatında mütemadiyen tekerrür etmez gibi geliyor bana; ama pekâlâ herhangi bir ufacık vakanın bir insan hayatında, bir insan üzerinde tesir yapabileceği merakımı çekiyor. Mesela bir erkek bir genç kızı seviyor diyelim. Bu kız birdenbire nişanlanıyor. Benim için mühim bir hadise... Hikâyeyi böylece bitiriyorum.

Bizim sonuç dediğimiz şey ölüm gibi, hapis gibi, delilik gibi, intihar gibi bir nihayetle biten şeydir. Benim hikâyelerimin kahramanlarını öldükleri zaman bile yaşamaya devam eder gibi öldürmek isterim. İnsanları yaşarlar-

ken yakalayabiliyorsam ne âlâ. Sonuçlu şeyleri sevmiyorum da onun için böyle yazıyorum. Bununla hikâyelerimi methettiğimi sanmayın. Ben iyi bir hikâyeci değilim. Hikâye tarzı benim yazı yazmam için bir vesiledir. Düşündüklerimi, duyduklarımı, sevdiklerimi, üzüntülerimi ve işittiklerimi, gördüklerimi benden başkalarına temizce bir lisanla anlatmaya çalışırım. Hikâye değildir yazdıklarım. Hikâyeye benzer bir konuşmadır. Sıkmıyorsam mesele yok, oturup hemen bir hikâye yazabilirim.

Böyle bir hikâye yazdığımızı düşünelim. Ne gibi bir sonuç beklersiniz. İntihar mı? Olabilir. O kızın bulunduğu yerden uzaklaşıp gitmek mi? Bu da olabilir. Genç kızı öldürmek mi? Bu da kabil. Hikâyeyi böyle bir neticeye bağlarsam sizce bir sonucu olur değil mi?

Halbuki ben şöyle bir sonuç düşünüyorum:

Bir güzel günde yağmur yağmasını isteyerek kahvenin camları arkasında oturdu. Çocukların yağmur şarkısını söyledi.

Yağmur yağıyor,
Seller akıyor,
Arap kızı pencereden bakıyor.

Arşivde 3 numarada kayıtlı bu belgenin 4 numarada kayıtlı aşağıdaki metni de vardır:

Pek itinalı mektubunuza cevap:

1 – Yazdığım şiirler var. Hikâyeye benziyor derler. Kendimizden başkalarına yazdığımıza göre kulak asmamak olmaz. Ben de hi-

kâye gibi şiir yazacağım yerde şiir gibi hikâyeyi –eğer hakikaten öyle ise– tercih ettim.

2 – İstanbul'da bir evim var, bir anam var, babadan kalma bir gelir var. Anam bana muhtaç değil. Ben onun evinde konaklayıp yan gelirim. Kalemimle geçinmeye kalkalıberi cebimde hiçbir zaman 30 liradan fazla görmeyeli seneler var.

(Sarı kâğıda kırmızı kalemle yazılmış silik bir yazı olduğundan tamamı okunamadı.)

SANKİ BURDA DEĞİLİM

Artık kendimden kurtulmuşum,
Kırmışım zincirimi.
Şimdi karadayız, şarkılar söylüyor
Karayel telefon tellerinde.
Bir taka geçiyor uzaklardan
Yeni şeyler söylerim, yeni şeyler.
Yıldızlar, İstanbul'un ince bir minaresi,
Kâğıthelvası, maltaeriği, kahve, cıgara,
çukulata.
Yeni günler geldi günlerime
Perşembeler, pazarlar.
Coşuyorsam gün olur,
Gün olur gülüyorsam,
Bunlar çocukluk değil, değil arkadaşım,
Bunlar kırk yaşında başlayan bir lamba
aydınlığı.
Burgaz iskelesinde bir kahvede oturup
düşünüyorum.
Doğrusu seviniyorum.
Vapurlara bakıyorum,
İskeleye, konuşanlara bakıyorum,
Sanki burda değilim.

SÖZLÜK VE AÇIKLAMALAR
SAİT FAİK KAYNAKÇASI

BİTMEMİŞ HİKÂYELER

ADALET

Sait Faik Müzesi Arşivinde 50/A'da kayıtlıdır. Bitmiş de sayılabilir.

ANLAMAK

Sait Faik Müzesi Arşivinde 65 numarada kayıtlıdır.

hal-i pürmelâl hüzünlü durum.

AYRILIŞ

Sait Faik Müzesi Arşivinde 183 numarada kayıtlıdır.

BALIK AVI

Sait Faik Müzesi Arşivinde 68 numarada kayıtlıdır.

BEN VE ONLAR

Sait Faik Müzesi Arşivinde 191 numarada kayıtlıdır.

BİR ADAM

Sait Faik Müzesi Arşivinde 57 numarada kayıtlıdır.

BİR BAŞKA HİKÂYE

Sait Faik Müzesi Arşivinde 81 numarada kayıtlıdır.

BİR GECE

Arşivde kaydı yoktur.

BİR KADIN

Sait Faik Müzesi Arşivinde 70 numarada kayıtlıdır.

sutien sutyen, göğüs askısı
meclis-i umumî il genel meclisi
mahdum oğul

BİR KULÜBE

Sait Faik Müzesi Arşivinde 74 numarada kayıtlıdır.

vice (fr.) ayıp, kötülük
gayr-ı şuurî - bilinçsiz

BİRA İÇMEK

Sait Faik Müzesi Arşivinde 27 numarada kayıtlıdır.

BOĞAZİÇİ

Sait Faik Müzesi Arşivinde 193/B'de kayıtlıdır.

BURGAZ'DA

Sait Faik Müzesi Arşivinde 56 ve 61 numaralarda kayıtlıdır.

DEMİR PARMAKLIKLARDAN İP MERDİVENLERE

Sait Faik Müzesi Arşivinde 188 numarada kayıtlıdır.

DÜŞLEME

Sait Faik Müzesi Arşivinde 187 numarada kayıtlıdır. "Mülkiyelilere" başlıklı iki mektupla ilgili olabilir.

DÜŞÜNÜŞLER

Sait Faik Müzesi Arşivinde kaydı yoktur. Aslı Fransızcadır.

EVLİLİK

Sait Faik Müzesi Arşivinde 67 numarada kayıtlıdır.

GECELEYİN SOKAKLAR

Sait Faik Müzesi Arşivinde 194 numarada kayıtlıdır.

HALK FIRKASI

Sait Faik Müzesi Arşivinde 193/C'de kayıtlıdır.

fırka parti
serlevha başlık
hars kültür
cemiyet dernek
içtima toplantı

HASTANEDE

Sait Faik Müzesi Arşivinde 66 numarada kayıtlıdır.

ifrazat salgılar
cümle-i asabiye sinir dizgesi
teheyyüc heyecan
gayr-i kabili izah açıklanamaz
mümasil benzer

IŞIKLI ÇAPA

Sait Faik Müzesi Arşivinde kayıt numarası 51'dir.

İNSANLARIM

Sait Faik Müzesi Arşivinde kaydı yoktur. "Ben ve Onlar" ile ilgili olabilir.

İSMAİL EFENDİ

Sait Faik Müzesi Arşivinde kayıt numarası 55'tir.

KADIN

Sait Faik Müzesi Arşivinde 191/A'da kayıtlıdır.

KINALI ÖNÜNDE

Sait Faik Müzesi Arşivinde kayıt numarası 182'dir.

KIRKINDAN SONRA

Sait Faik Müzesi Arşivinde kaydı yoktur.

KUNDURACI AVRAM

Sait Faik Müzesi Arşivinde kayıt numarası 60'tır.

LATİFE LATİF GEREK

Sait Faik Müzesi Arşivinde 43 numarada kayıtlıdır. Çeviri de olabilir.

MEYDAN

Sait Faik Müzesi Arşivinde 54 numarada kayıtlıdır.

MÜDÜRÜN KAZLARI

Sait Faik Müzesi Arşivinde 185 numarada kayıtlıdır.

NETİCE İTİBARİYLE HASAN EFENDİ

Sait Faik Müzesi Arşivinde 62 numarada kayıtlıdır.

PAZAR GÜNÜ ADA VAPURU

Sait Faik Müzesi Arşivinde 63 numarada kayıtlıdır.

PISIRIK

Sait Faik Müzesi Arşivinde 189 numarada kayıtlıdır.

SAĞIR

Sait Faik Müzesi Arşivinde 193/A'da kayıtlıdır.

SAİRFİLMENAM

Sait Faik Müzesi Arşivinde 64 numarada kayıtlıdır.

sairfilmenam uyurgezer
derhatır etmek anımsamak
beyin, beyn ara
lâşek ü lâşüphe hiç kuşkusuz

SAM SMALL

Sait Faik Müzesi Arşivinde 43 numarada kayıtlıdır. Çeviri olabilir.

SESLER

Arşiv numarası yoktur.

SİPERDE KADIN

Sait Faik Müzesi Arşivinde kayıt numarası 190 olan bu müsveddenin düşsel hikâyelere bir başlangıç olduğu söylenebilir. Zaten, sonu da düşselliği ortaya koymaktadır.

tahayyül etmek düşlemek
çalak çevik, tezcanlı
âteşin ateşli
mülazım teğmen

SİVRİADA

Sait Faik Müzesi Arşivinde 80 numarada kayıtlıdır.

SON VAPURDA

Sait Faik Müzesi Arşivinde 181 numarada kayıtlıdır.

YAĞMURLU HAVA

Sait Faik Müzesi Arşivinde 79 numarada kayıtlıdır.

OYUNLAR

SAÜL

43 numarada çeviri oyun kaydıyla yer almıştır. Müsveddelerde, çeviri olup olmadığına ilişkin bir yazı yoktur. Oyun, Filistin - İsrail çatışmalarını ele almıştır. Bugün de sürüp giden çatışmaların tarihsel bir kesitidir. **"Saul",** İbranice "istenen, arzu edilen" anlamında bir sözcüktür. Saul, ilk İsrail kralıdır. Samuel peygamber tarafından kral olarak duyurulmuştur. Filistinliler Gilboa'da bozguna uğratmıştır onu.

Saul de, bunun üzerine intihar etmiş ya da yakalanıp öldürülmüştür.

SEVGİ OYUNU

Bu oyun, hikâyelerinde de yer alan bir konunun, karşılık görmemiş bir sevginin oyunlaştırılmış biçimidir. Bitmemiştir.

MEKTUPLAR ve BİR ŞİİR

Babasına yazdığı iki mektubun arşivde numaraları yoktur. Yaşar Nabi'ye mektup, 5 numarada kayıtlıdır. Çorumlu okurlara mektup, 3 numarada kayıtlıdır.

Sanki Burda Değilim adlı şiir 99 numarada kayıtlıdır. Bu, **Şimdi Sevişme Vakti** adlı kitabın 93-95'inci sayfasında yer alan şiirle ilgili olabilir.

SAİT FAİK KAYNAKÇASI

I) Süreli Yayınlardaki Yazıları*

1929

MİLLİYET

Uçurtmalar (nesir, edebiyat hayatı sayfası), 9 Aralık, 6

1930

HÜR GAZETE

Sıcak ve dondurma (tavan arasından), 9 Eylül, 3

Kartal (tavan arasından), 10 Eylül, 3

Salıncakçı (hikâye), 12 Eylül, 5

Sayfiye tipleri: Bir genç erkek (tavan arasından), 16 Eylül, 3

Bağda (fantezi), 16 Eylül, 3 [Sait imzalı?]

Bir muhabir mektubu (tavan arasından), 17 Eylül, 3

Sayfiye tipleri: Soluğan beygir ve ihtiyar av köpeği (tavan arasından), 19 Eylül, 3

Sayfiye tipleri: Madam ve mösyö (tavan arasından), 20 Eylül, 3

---

*) Sami N. Özerdim tarafından hazırlanan bu derleme Muzaffer Uyguner tarafından bazı eklemelerle genişletilmiştir.

Gece ve at (tavan arasından), 21 Eylül, 3

Bir küçük satıcı (hikâye), 21 Eylül, 5

Vilâyetin hikâyesi (tavan arasından), 23 Eylül, 5

MİLLİYET

Yağma (nesir, edebiyat hayatı sayfası), 13 Ocak, 6; Varlık 414, Ocak 1954, 10

1932

MEKTEP

Hammal, 6. sayı, 21 Ocak, 4 [şiir]

1934

VARLIK

İpekli mendil (küçük hikâye), I/19. sayı, 15 Nisan, 301-302

Kıskançlık (küçük hikâye), I/22. sayı, 1 Haziran, 350

Karabaş'ın hakkını yediler (küçük hikâye), I/24. sayı, 1 Temmuz, 378-379

Grenoble'da İtalyan mahallesi (bir seyahatten benimle beraber dönenler), II/27. sayı, 15 Ağustos, 36

Louvre'dan çaldığım heykel (bir seyahatten benimle beraber dönenler), II/28. sayı, 1 Eylül, 59

Bir vapur (bir seyahatten benimle beraber dönenler), II/29. sayı, 15 Eylül, 72

Sonbahar (bir seyahatten benimle beraber dönenler), II/30. sayı, 1 Ekim, 90

Düğün gecesi (küçük hikâye), II/31. sayı, 1 Ekim, 109-110

Robenson (bir seyahatten benimle beraber dönenler), II/33. sayı, 15 Kasım, 136

Sevmek korkusu (bir seyahatten benimle beraber dönenler), II/35. sayı, 15 Aralık, 171-172

1935
VARLIK

Bohça (küçük hikâye), II/37. sayı, 15 Ocak, 202-203

Bir kadın (bir seyahatten benimle beraber dönenler), II/38. sayı, 1 Şubat, 220-221

Semaver (küçük hikâye), II/42. sayı, 1 Nisan, 262-263

Babamın ikinci evi (küçük hikâye), II/43. sayı, 15 Nisan, 299-300

Meserret oteli (küçük hikâye), II/45. sayı, 9 Mayıs, 333-334

Tahtacılar (küçük hikâye), II/47. sayı, 15 Haziran, 362-363

Orman ve ev (küçük hikâye), II/48. sayı, 1 Temmuz, 380

İhtiyar talebe I - IV (bir seyahatten benimle beraber dönenler), III/50. sayı, 1 Ağustos, 25-28

İhtiyar talebe V - X (bir seyahatten benimle beraber dönenler), III/51. sayı, 15 Ağustos, 43-47

Kayseri yolcuları (küçük hikâye), III/55. sayı, 15 Ekim, 103-104

Şehri unutan adam (küçük hikâye), III/58. sayı, 1 Aralık, 156-157

1936
AĞAÇ

Kalorifer ve bahar, 1. Kalorifer (hikâye), 2. sayı, 21 Mart, 14-15 [Soyadı: Adalı]

Kalorifer ve bahar, 2. Bahar (hikâye), 4. sayı, 4 Nisan, 13-14 [Soyadı: Adalı]

Loğusa (hikâye), 7. sayı, 28 Nisan, 13-14

Loğusa (hikâye), 8. sayı, 2 Mayıs, 13-14 [sonu]

GÜNDÜZ

Hancının karısı (küçük hikâye), I/1. sayı, 15 Nisan, 20-21

Bir başka İstanbul (Grenoble 1923), I/3. sayı, 15 Haziran, 83

KURUN

Hececiler yok! Suların durulmasını bekleyelim (gençlerle baş başa), 24 Mart, 1. 6 [konuşma]

Bir kadın (hikâye), 24 Mart, 6 [1935'te Varlık'ta çıkmıştır]

Sait Faik cevap veriyor. Bize Halit Ziya'yı tavsiye etmeyiniz, bize Proust'u öne sürünüz. Biz zevk yerine fayda bekliyoruz (güzel sanatlar sayfasında), 28 Mart, 7

Babamın ikinci evi (hikâye), 10 Nisan, 6 (**Semaver**'den), [1935'te Varlık'ta çıkmıştır]

Bir karpuz sergisi (her gün bir hikâye), 20 Mayıs, 4

Ne can sıkıcı insan şu Freud (Kurun eki), 25 Mayıs; Yeditepe, 1 Mayıs 1955, 84

Türkçeye tercüme edilemeyen kitap (her gün bir hikâye), 27 Mayıs, 4

İflâs (her gün bir hikâye), 5 Haziran, 4

"Yüz kilometrede seyahat" (her gün bir hikâye), 16 Haziran, 4

Bir kütüphanenin hikâyesi (hikâye), 29 Ekim, 6

LE TURQUIE KEMALISTE

La samovar, 14. sayı, 26-27 **[Semaver]**

VARLIK

André Gide: **Son turfandalar** III/60. sayı, 1 Ocak, 185 [çeviri]

Stelyanos Hristopulos gemisi (küçük hikâye), III/61. sayı, 15 Ocak, 202-204

Bir kıyının dört hikâyesi: 1. Soğan kayığı, 2. Kediler, 3. Çocuklar, 4. Ve ölü, III/62. sayı, 1 Şubat, 220-221

Marsilya limanı (bir seyahatten benimle beraber dönenler), III/63. sayı, 15 Şubat, 236-237

Gece işi (küçük hikâye), III/64. sayı, 1 Mart, 253-254

Beyaz altın (küçük hikâye), III/65. sayı, 15 Mart, 267-268

Beyaz altın (küçük hikâye), III/66. sayı, 1 Nisan, 283-284 [sonu]

Gauthar cambazhanesi (küçük hikâye), III/67. sayı, 15 Nisan, 296-297

Gauthar cambazhanesi (küçük hikâye), III/68. sayı, 1 Mayıs, 314-315

Gauthar cambazhanesi (küçük hikâye), III/69. sayı, 13 Mayıs, 329-331 [sonu]

1937

KURUN

Sarnıç (her gün bir hikâye), 12 Şubat, 4

Çelme (her gün bir hikâye), 25 Mart, 6.10

Sanatkârların himayesi için ediplerimiz ne düşünüyorlar? Sait Faik'in fikirleri, 13 Nisan, 7 [ankete yanıt]

VARLIK

Bir mektep arkadaşı (küçük hikâye), IV/85. sayı, 15 Ocak, 201-202

1938

KURUN

"Paşa hazretleri" (hikâye), 4 Nisan, 7 [S. F. imzalı?]

Davud'un anası (her gün bir hikâye), 30 Ekim, 7

SES

Park (hikâye), I/1. sayı, 18 Kasım, 7

Gaz sobası (hikâye), I/4. sayı, 9 Aralık, 7

LA TURQUIE KEMALISTE

L'homme qui oublia la ville, 28. sayı, Aralık 19 **[şehri unutan adam]**

YÜCEL

Plaj insanları (hikâye), VIII/45. sayı, Kasım, 168-172

1939

ANADOLU

Kaşıkadası'nda (hikâye), 12 Ağustos, 4 [imzasız, Gündüz-Hikâyeler'de çıkmıştır]

VAKİT

Âmed, 17 Nisan, 10 **[Çöpçü Ahmet]**

Kriz, 28-30 Nisan, 1-3 Mayıs, 3, 2 ve 7. sayfalarda

Define arayıcıları (Vakit'in bir sayfalık büyük hikâyesi), 4 Mayıs, 11

Osman Cemal'in "Çingâneler"i (kitaplar), 23 Haziran, 6

Zemberek (hikâye), 30 Temmuz, 5

Köy hocası ile sığırtmaç (küçük hikâye), 25 Mayıs, 9

Bir seyahat (iki gün sürecek edebi hikâye), 7-8 Aralık, 3

Bir seyahatin sonu (iki gün sürecek edebi hikâye), 9-10 Aralık, 3

Kaşıkadası'nda (hikâye), 1 Ağustos, 5

GÜNDÜZ–HİKÂYELER

Ormanda uyku, VII/35. sayı, 15 Şubat, 41-46, 51-56 [Gündüz]

Kaşıkadası'nda (küçük hikâye), VII/1-36. sayı, Mart, 15-20 [Gündüz-Hikâyeler]

Şeytan minaresi (küçük hikâye), VII/4-39. sayı, Haziran, 97-100

Beyaz pantolon, VII/4-40. sayı, Temmuz, 139-145

LA TURQUIE KEMALISTE

Le baluchon, 32-40. sayı, Ağustos 1939-Aralık 1940, 66-67 **[Bohça]**

YENİ MECMUA

Köye giden eşek (hikâye), 5. sayı, 2 Haziran, 28-29

Son paşazade (hikâye), 9. sayı, 30 Haziran, 28-29

Şahmerdan (hikâye), 12. sayı, 21 Temmuz, 28-29, 32

Projektörcü (hikâye), 15. sayı, 11 Ağustos, 28-29

YENİ SES

Bir zamanlar, 2. sayı, Ocak, 5 [şiir]

1940

HABER – AKŞAM POSTASI

"Edebiyatta tasfiye" meselesi: Tasfiyecilerin elebaşısı kimleri beğenip kimleri beğenmiyor? Konuşan: Sait Faik, 23 Ocak, 3

"Edebiyatta tasfiye" dâvası. Tasfiyecilerden Yahya Kemal'i beğenenler de var! 25 Ocak, 3.4 [S. F. imzalı]

"Edebiyatta tasfiye" dâvası. Burhan Cahid'in Ayten'i yakılmalıdır! 26 Ocak, 3.4

Bitaraf bir röportaj: Tasfiye edilenlere yeni memuriyetler, 27 Ocak, 3 [S. F. imzalı]

"Edebiyatta tasfiye" dâvası. Yenilerin sanat dünyaları eskilerin anlayamayacağı kadar ileridir, 28 Ocak, 3.4 [imzasız]

"Edebiyatta tasfiye" dâvası. Nurullah Ataç'a açık mektup, 30 Ocak, 3

SERVET-İ FÜNUN

Çöpçü, 2265/580. sayı, 18 Ocak, 140-144 [1939'da Vakit'te **"Âmed"** adıyla çıkmıştır. **Çöpçü Ahmet]**

Park (Sait Faik'in çok sevilen bir hikâyesi), 2266/581. sayı, 25 Ocak, 156-157 [1938'de Ses'te çıkmıştır]

Medarı Maişet (Sait Faik'in neşredilmemiş romanından parça), 2267/582. sayı, 1 Şubat, 168-169

Deli çay, 2268/583. sayı, 8 Şubat, 183 [şiir]

SOKAK

Şahmerdan, 2. sayı, 12 Nisan, 13-15 [1939'da **Y**eni Mecmua'da çıkmıştır]

La Turquie Kemaliste: 1939 yılına bakınız.

SON POSTA

Edebiyat âleminde kaldırılan kazan (Konuşan: Nusret Safa Coşkun), 24 Ocak, 4

TAN

Yeni neslin iddiası ve davası (Abidin Dino ile birlikte), 21 Ocak, 4

VAKİT

Bir balık avı hikâyesi (hikâye), 9 Ocak, 4 [S. F. imzalı]

Millet bahçesi (bir gezintinin intibaları), 6 Temmuz, 5

Baharı aramak (edebiyat), 24 Nisan, 3.5

Francala mı, ekmek mi? (hikâye), 27 Nisan, 5

"Birtakım insanlar" (hakiki hayat sahneleri), 18 Mayıs, 3-5

Yağmurlu hava (edebiyat), 3 Haziran, 3.6

VARLIK

Çelme (hikâye), X/167. sayı, 15 Haziran, 582-585 [1937'de Kurun'da çıkmıştır]

Marikula doğur, XI/169. sayı, 15 Temmuz, 11 [şiir]

Köprü, XI/170. sayı, 1 Ağustos, 35-36 [şiir]

Francala mı, ekmek mi?, XI/172. sayı, 1 Eylül, 86-88 [Vakit'te çıkmıştır]

Bekâr (hikâye) XI/174. sayı, 1 Ekim, 140-143

YENİ ADAM

Birtakım insanlar, 284. sayı, 6 Haziran, 8-9 [Resimleyen: Abidin Dino]

Garson, 289. sayı, 11 Temmuz, 6-7

YENİ SES

Arkadaş, 3/7. sayı, 1940, 5 [şiir]

Medarı maişet motoru (Sait Faik'in yeni romanından harikulade bir parça), 3/7. sayı, 1940, 20-21

Şarap içerek, 4/8. sayı, 1940, 8 [şiir]

1941

VARLIK

Bir define arayıcısı (hikâye), XII/193. sayı, 15 Temmuz, 17-20 [1939'da Vakit'te **"Define arayıcıları"** adı ile çıkmıştır]

Kaşık adasında (hikâye), XII/194. sayı, 1 Ağustos, 39-43 **(Şahmerdan** kitabından)

Yedi yaşındaki şairler, XII/199. sayı, 15 Ekim, 162-163

YENİ MECMUA

Bizim iskele, 94. sayı, 14 Şubat, 10 [şiir]

Teşekkür (Sait Faik'in nefis bir hikâyesi), 100. sayı, 28 Mart, 7,11

Medarı maişet (edebi aşk romanı), 75-95. sayı, 4 Ekim 1940-21 Şubat 1941 (19 tefrika)

1942

HABER – AKŞAM POSTASI

Seylân çayı hırsızları (Mahkemelerde), 6 Mayıs, 2,4

Modern bir karı-koca (Mahkemelerde), 7 Mayıs, 2,4

"Bursa'dan cesur bir ihtiyar geldi" (Mahkemelerde), 8 Mayıs, 2,4

Suç tiryakileri I, 8 Mayıs, 4

Suç tiryakileri II, 9 Mayıs, 4

İki buçuk liralık bir rüşvet (Mahkemelerde), 9 Mayıs, 2,4

Bir peri masalı mı, ipekli kumaş hırsızlığı mı? (Mahkemelerde), 10 Mayıs, 2,4

Üç bayan bir bay (Mahkemelerde), 11 Mayıs, 2

Koltuk değnekli adam (Mahkemelerde), 12 Mayıs, 2

Pişmanlık (Mahkemelerde), 13 Mayıs, 2,4

Nüfus tezkeresiz adam (Mahkemelerde), 14 Mayıs, 2

Sultan Mahmut Türbesinin kurşunları (Mahkemelerde), 15 Mayıs, 2,4

60 liralık bir kadın çantası (Mahkemelerde), 16 Mayıs, 2

Bıçakla oynanmaz (Mahkemelerde), 17 Mayıs, 2

Yüze yakın basamak (Mahkemelerde), 18 Mayıs, 2,4

Çamaşır ipleri ve don gömlek hayaletleri (Mahkemelerde), 19 Mayıs, 2

Üniversiteliler ve bir bayan (Mahkemelerde), 20 Mayıs, 2

Artistler turneye çıkarlarken (Mahkemelerde), 21 Mayıs, 2,4

Bu senenin meşhur karakışı cinayeti (Mahkemelerde), 22 Mayıs, 2,4

Dayının ceketi (Mahkemelerde), 23 Mayıs, 2

H. Soğukpınar (Mahkemelerde), 24 Mayıs, 2

Yerli Skoç kumaşından spor ceket (Mahkemelerde), 25 Mayıs, 2

100.000 Marsilya kiremiti (Mahkemelerde), 26 Mayıs, 2

Meryemana kandili ampulünün kordonu (Mahkemelerde), 27 Mayıs, 2,4

Dâvacıya göre bir muharebe (Mahkemelerde), 28 Mayıs, 2

Başkalarının dertleriyle dertlenen bayan (Mahkemelerde), 29 Mayıs, 2

Mahkemeye verilen mektuplar kimin? (Mahkemelerde), 30 Mayıs, 2,4

Portakal ezmelerinde boya var mı, yok mu? (Mahkemelerde), 31 Mayıs, 2

İnanalım mı? Suç tiryakileri tövbekâr olabilirler mi, olamazlar mı? (Konuşan: Sait Faik), 8 ve 9 Mayıs, 2 [Sabri Esat'la ve Dr. İzzettin Şadan'la]

İNKILÂPÇI GENÇLİK

Kaşıkadası'ndan mektuplar, 1. 56/54. sayı, 11 Temmuz, 2

Kaşıkadası'ndan mektuplar, 2. Kırda öğle uykusu, 56/55. sayı, 18 Temmuz, 2 [şiir]

Bardaklar, 55/57. sayı, 1 Ağustos, 2

Kaşıkadası'ndan mektuplar: İki kişi arasında, 56/59. sayı, 15 Ağustos, 2

Kaşıkadası'ndan mektuplar, 4. Sevgiliye mektup, 56/61. sayı, 29 Ağustos, 1,2

Kaşıkadası'ndan mektuplar, 5. Tüneldeki çocuk, 56/62. sayı, 5 Eylül, 1,3

Kınalı Ada, 56/63. sayı, 12 Eylül, 1,3

Yeis, 56/64. sayı, 19 Eylül, 2 [şiir]

Yalnızlık, 56/65. sayı, 26 Eylül, 1,3

Sevgiliye mektup, 57/66. sayı, 3 Ekim, 1,3

Bir mecmua hakkında, 57/67. sayı, 10 Ekim, 1,3

Sevgiliye mektup, 56/63. sayı, 17 Ekim, 1,4

Bekleyen adamın üç hali, 56/67-70. sayı, 29 Ekim, 3

Kaşıkadası'ndan mektuplar: Sevgiliye mektup (Celâl Sılay'a ithaflıdır), 21 Kasım, 3

YÜRÜYÜŞ

Sevgiliye mektup, 9. sayı, 9 Ekim, 4-6

Mektup, 10. sayı, 5 Kasım, 15 [şiir]

Kestaneci dostum (sevgilime hikâyeler), 11. sayı, 5 Aralık, 12-16

1943

BÜYÜK DOĞU

Kurabiye, 2. sayı, 24 Eylül, 11

DEMET

Sevgiliye mektup, 1 Ekim, 4-5 [dergi numarasızdır]

İNKILÂPÇI GENÇLİK

Karidesçinin evi (hayattan akisler), 56/82. sayı, 20 Mart, 1,3

YÜRÜYÜŞ

Keten helvacı (hikâye), 12. sayı, 9 Ocak, 8-10

İŞTE

Sonbaharda bıldırcın ve bir sonbahar akşamı, 1. sayı, Şubat, 8-16

Kendi kendime, 2. sayı, Mart, 9

Söyleyemiyorum, 2. sayı, Mart, 8 [şiir]

SERVET-İ FÜNUN

Yenişehir insanları: Matmazel Todori, 2457. sayı, 7 Nisan, 13,15

Yenişehir insanları: Eleni ile Katina, 2461. sayı, 4 Mayıs, 13

1945

BÜYÜK DOĞU

On milyonerle on metresi (hikâye), I/1. sayı, 2 Kasım, 12

On milyonerle on metresi (hikâye), 1/2. sayı, 9 Kasım, 12 [sonu]

Falcı Matmazel Todori (hikâye), I/6. sayı, 7 Aralık, 12 [1944'te Servet-i Fünun'da çıkmıştır]

1946

AKADEMİ – FİKİR HAREKETLERİ

Bacaklarımız olsaydı (sevgilime hikâyeler), 1/2. sayı, 15 Mayıs, 27-28

BÜYÜK DOĞU

Şopar Hüseyin I/11. sayı, 11 Ocak, 12-13

Havada bulut (roman), tefrika: 1) I/17, 22 Şubat, 13; 2) I/18. sayı, 1 Mart, 13; 3) I/19. sayı, 8 Mart, 13; 4) I/20. sayı, 15 Mart, 13; 5) I/21. sayı, 22 Mart, 13; 6) I/22. sayı, 29 Mart 13; 7) I/23. sayı, 5 Nisan, 13; 8) I/24. sayı, 12 Nisan, 13; 9) I/25. sayı, 19 Nisan, 13; 10) I/26. sayı, 26 Nisan, 13; 11) II/27. sayı, 3 Mayıs 13; 12) II/28. sayı, 10 Mayıs, 13; 13) II/29. sayı, 17 Mayıs, 13; 14) II/30. sayı, 24 Mayıs, 13; 15) II/31. sayı,

31 Mayıs, 13; 16) II/32. sayı, 7 Haziran, 13; 17) II/33. sayı, 14 Haziran, 13; 18) II/34. sayı, 21 Haziran, 13; 19) II/35. sayı, 28 Haziran, 13; 20) II/36. sayı, 5 Temmuz, 13

Uyuz hastalığı arkasından hayal, II/38. sayı, 19 Temmuz, 12

Önündeki kış, II/39. sayı, 26 Temmuz, 12

Bin dört yüz yetmiş altı nikel kuruşun hikâyesidir, II/42. sayı, 16 Ağustos, 12

CUMARTESİ

16.15, 2. sayı, 23 Şubat, 2

"Gölgeler" gölgede kaldı, Ahmet Muhip Dranas'ın ilk piyesi, 7. sayı, 30 Mart, 2

GÜN

Sovyet rejiminde içtimai sigortalar (A. Gorbounov'dan çeviri, S. F. imzasıyla) 5. sayı, 16 Şubat, 8

VARLIK

Hayvanca gülen adam (hikâye), XIV/312. sayı, Temmuz, 11-12

Gramofon ve yazı makinesi (hikâye), XIV/313. sayı, Ağustos, 11-12

Su basması (hikâye), XIV/316. sayı, Kasım, 13-14

YEDİGÜN

Avrupa şampiyonları neler anlatıyor?, 718. sayı, 8 Aralık, 4-5, 17

Aşiyan Müzesi, 719. sayı, 15 Aralık, 8-9, 17

Atatürk İnkılâp Müzesinde, 721. sayı, 29 Aralık, 4-5, 12, 19

YENİLİKLER

Havuz kenarı (hikâye), 4-5. sayı, Ağustos, 8-11 **[Havuz başı]**

1947

VARLIK

Bir sarhoşluk (hikâye), XIV/318. sayı, Ocak, 11

Sakarya balıkçısı (hikâye), XIV/320. sayı, Mart, 10-11

Bir bahçe, XIV/321. sayı, 11

Lüzumsuz adam (hikâye), XIV/322. sayı, Mayıs, 12-13

Kameriyeli mezar (hikâye), XV/324. sayı, Temmuz, 12-13

Dört zait (hikâye), XV/326. sayı, Eylül, 12-13

Papaz efendi (hikâye), XV/327. sayı, 1 Ekim, 8-9

İzmir'e (hikâye), XV/329. sayı, 1 Aralık, 10-11

YEDİGÜN

Belediye müzesi, 722. sayı, 5 Ocak, 8-9, 12

Genç edebiyatçılar, 724. sayı, 19 Ocak, 4-5

Türk ve İslam Eserleri Müzesinde, 725. sayı, 26 Ocak 4-5, 13,17

Rakı şişesinde balık olmak isteyen şair, 726. sayı, 2 Şubat, 4,17

Menekşeli vâdi (hikâye), 727. sayı, 9 Şubat, 12,17

Bizim köy bir balıkçı köyüdür (hikâye), 729. sayı, 23 Şubat, 12,17

Şiir sergisi de olurmuş, 730. sayı, 2 Mart, 9,17

Burhanettin Tepsi ve Devlet Konservatuvarı, 731. sayı, 9 Mart, 9,17

Çiçek pazarında bir gezinti, 732. sayı, 16 Mart, 6,14

Deniz müzesinde, 748. sayı, 6 Temmuz, 12, 17

Uzun Ömer, 749. sayı, 13 Temmuz, 8-9,18

Beleş plâj, 750. sayı, 20 Temmuz, 8-17

Ayten (hikâye), 751. sayı, 27 Temmuz, 8-9, 12

Güzeller seçiliyor, 751. sayı, 27 Temmuz, 8-9,12

Kraliçenin evinde, 753. sayı, 10 Ağustos, 4-5,17
Daimi bir seyir yeri: Yüksekkaldırım, 754. sayı, 17 Ağustos, 5,12
Sur dışında hayat, 755. sayı, 24 Ağustos, 5,12,16
Meyhanedeki adam, 757. sayı, 7 Eylül, 14,18
Açık hava oteli, 763. sayı, 19 Ekim, 8,9
"D" Grubu sergisi, 764. sayı, 26 Ekim, 12,13
Diş ve diş ağrısı nedir bilmeyen adam, 765. sayı, 2 Kasım, 9,17
Bayan Gülseren (Sait Faik'in bir hikâyesi), 767. sayı, 16 Kasım, 15,18
Şair gazeteci, 771. sayı, 14 Aralık, 8-9,17
Ayağıma dolaşan röportaj, 772. sayı, 21 Aralık, 14-15

YİRMİNCİ ASIR

İp meselesi, 1. sayı, 2 Ocak, 5

1948

AİLE

Bulamayan (hikâye), I/4. sayı, kış, 2,4-8

EDEBİYAT DÜNYASI

Balıkçısını bulan olta (hikâye), 1. sayı, 15 Ocak, 8-9
Mikropsuz hastalıklar (hikâye), 5. sayı, 15 Mayıs, 8,9,15

HÜRRİYET

Bir ilkbahar hikâyesi, 1 Mayıs, ek 3
Müthiş bir tren (hikâye), 2 Mayıs, 4
Bir aşk hikâyesi (hikâye), 3 Mayıs, 4
Ecel atı (hikâye), 6 Mayıs, 4
Saadet (hikâye), 7 Mayıs, 4
Bir eşek hikâyesi (hikâye), 8 Mayıs, 4
Diş ağrısı (hikâye), 11 Mayıs, 4

Çiviler (hikâye), 13 Mayıs, 4

Ana (hikâye), 14 Mayıs, 4

Gümüş saat (hikâye), 15 Mayıs, 4

Venüs'ün sevgilisi (hikâye), 25 Mayıs, 4.6

VARLIK

Serbest mevzular, XV/330. sayı, 1 Ocak, 10

Baba-oğul (hikâye), XV-331. sayı, 1 Şubat, 10

YEDİGÜN

Kumarbaz Hayri Efendi (Sait Faik'in bir hikâyesi), 775. sayı, 11 Ocak, 12,18

Barometre (Sait Faik'in bir hikâyesi), 777. sayı, 25 Ocak, 16

İyilik unutulmaz (hikâye), 778. sayı, 1 Şubat, 14,17

Bir ev sahibesi (hikâye), 779. sayı, 8 Şubat, 14,17

Hallaç (hikâye), 781. sayı, 22 Şubat, 14,18

Jimnastik yapan adam (Sait Faik'in bir hikâyesi), 782. sayı, 29 Şubat, 16-17

Mahalle kahvesinde (Sait Faik'in bir hikâyesi), XVI/3. sayı, 3 Nisan, 17, 22

Eyuboğluların resim sergisinde, XVI/4. sayı, 10 Nisan, 12-13, 22

Tiyatro kumpanyası (macera romanı), 1) XVI/8. sayı, 8 Mayıs, 25,32; 2) XVI/9. sayı, 15 Mayıs, 22-24; 3) XVI/10. sayı, 22 Mayıs, 17-24; 4) XVI/11. sayı, 29 Mayıs, 17-25; 5) XVI/12. sayı, 5 Haziran, 17-24; 6) XVI/13. sayı, 12 Haziran, 20-24; 7) XVI/14. sayı, 19 Haziran, 17-22; 8) XVI/15. sayı, 26 Haziran, 19-22; 9) XVI/16. sayı, 3 Temmuz, 20-25; 10) XVI/17. sayı, 10 Temmuz, 20-22; 11) XVI/18. sayı, 17 Temmuz, 20, 22; 12) XVI/19. sayı, 24 Temmuz, 10-17; 13) XVI/20. sayı, 31 Temmuz, 20, 22 **[Kumpanya]**

Yedikule müzesi, XVI/17. sayı, 10 Temmuz, 5, 23

İlk okuyucu mektubu, XVI/18. sayı, 17 Temmuz, 12, 24

Serseri çocukla köpek, XVI/21. sayı, 7 Ağustos, 11

Claude Houghton: **Uykuda cinayet** (Tercüme eden: Sait Faik), 1) XVI/21. sayı, 7 Ağustos, 20; 2) XVI/22. sayı, 14 Ağustos, 20-21; 3) XVI/23. sayı, 21 Ağustos, 21-22; 4) XVI/24. sayı, 28 Ağustos, 21-22; 5) XVI/25. sayı, 4 Eylül, 23-24; 6) XVI/26. sayı, 11 Eylül, 17, 22; 7) XVI/27. sayı, 25 Eylül, 20; 8) XVI/29. sayı, 2 Ekim, 22, 25

Kıraathaneler, XVI/22. sayı, 14 Ağustos, 20, 24

Fındık (hikâye), XVI/23. sayı, 21 Ağustos, 11, 25

Kınalıada'da bir ev (hikâye), XVI/25. sayı, 4 Eylül, 20

Plâjdaki ayna (hikâye) XVI/26. sayı, 11 Eylül, 10, 16, 24

Liam O'Flaherty: **Flüt çalan adam** (Çeviren: Sait Faik), 1) XVI/31. sayı, 16 Ekim, 17; 2) XVI/32. sayı, 23 Ekim, 16; 3) XVI/33. sayı, 30 Ekim, 16, 22

Şöhrete dair, XVI/33. sayı, 30 Ekim, 5, 24

Samivel [Paul Gayet - Tancred]: **Kuyruklu piyano adası** (Çeviren: Sait Faik), 1) XVI/35. sayı, 13 Kasım, 17; 2) XVI/37. sayı, 27 Kasım, 17; 3) XVI/38. sayı, 4 Aralık, 16; 4) XVI/39. sayı, 11 Aralık, 19; 5) XVI/40. sayı, 18 Aralık, 18, 23

Manhood: **Pomega** (Çeviren: Sait Faik), 1) XVI/41. sayı, 25 Aralık, 17; 2) XVI/42. sayı, 1 Ocak 1949, 22; 3) XVI/43. sayı, 8 Ocak, 22, 24

1949

AİLE

Bilmem neden böyle yapıyorum? (hikâye), II/8. sayı, kış, 4-7

AKŞAM

Sadettin Gökçepınar: **Muharrir neden yetişmiyor? Sait Faik diyor ki** (Akşam'ın büyük edebi anketi), 11 Kasım, 5 [Vatan'ın 15.5.1955 sayısına aktarılmıştır]

DERGİ

Yaşasın edebiyat, 2. sayı, 15 Aralık 1. Güney - 33, Haziran 1970, 12

YAPRAK

Kış akşamı, maşa ve sandalye, I/1. sayı, 15 Ocak, 2

YAZI

Balıkçının ölümü, 1. sayı, 1

YEDİGÜN

Pomega (1948'de başlamış, 1949'da bitmiştir; 1948'e bakınız)

Süt, XVI/42. sayı, 1 Ocak, 7, 26

Simitle çay, XVI/45. sayı, 22 Ocak, 11, 28

Georges Simenon: **Gece yarısı trenleri** (Çeviren: Sait Faik), 1) XVII/38. sayı, 1 Aralık, 9-10; 2) XVII/39. sayı, 8 Aralık, 9-10; 3) XVII/40. sayı, 15 Aralık, 9-10; 4) XVII/41. sayı, 22 Aralık, 9-10; 5) XVII/42. sayı, 29 Aralık, 9; 6) XVII/43. sayı, 5 Ocak 1950, 9-10; 7) XVII/44. sayı, 12 Ocak, 9-11; 8) XVII/45. sayı, 19 Ocak, 9-10; 9) XVII/46. sayı, 26 Ocak, 9-15; 10) XVII/47. sayı; 2 Şubat, 9-10; 11) XVII/48. sayı, 9 Şubat, 8-10; 12) XVII/49. sayı, 16 Şubat, 9-10; 13) XVII/50. sayı, 23 Şubat, 9-11; 14) XVII/51. sayı, 2 Mart,

9-11; 15) XVII/52. sayı, 9 Mart, 9-11; 16) XVIII/53-1. sayı, 16 Mart, 9-11; 17) XVIII/2-54. sayı, 23 Mart, 9-11; 18) XVIII/3-55. sayı, 30 Mart 9-11; 19) XVIII/4-56. sayı, 6 Nisan, 9-11; 20) XVIII/5-57. sayı, 13 Nisan, 9-11; 21) XVIII/6-58. sayı, 20 Nisan, 9-10; 22) XVIII/7-59. sayı, 27 Nisan, 9-10; 23) XVIII/8-60. sayı, 4 Mayıs, 9-10; 24) XVIII/9-61. sayı, 11 Mayıs, 9-10; 25) XVIII/10-62. sayı, 18 Mayıs, 9-11; 26) XVIII/11-63. sayı, 25 Mayıs, 9-11; 27) XVIII/12-64. sayı, 1 Haziran, 9-11; 28) XVIII/13-65. sayı, 8 Haziran, 8-10; 29) XVIII/14-66. sayı, 15 Haziran, 9-10; 30) XVIII/15-67. sayı, 22 Haziran, 8-11; 31) XVIII/16-68. sayı, 29 Haziran, 9-11; 32) XVIII/17-69. sayı, 6 Temmuz, 9-10; 33) XVIII/18-70. sayı, 13 Temmuz, 9-11; 34) XVIII/19-71. sayı, 20 Temmuz, 9-11; 35) XVIII/20-72. sayı, 27 Temmuz, 9-11 **[Yaşamak Hırsı]**

1950

VARLIK

Değil mi ama... XVII/360. sayı, 1 Temmuz, 8

Eftalikus'un kahvesi (hikâye), XVIII/361. sayı, 1 Ağustos, 11

Şehrin sabahlarından ve adamlarından biri (hikâye), XVIII/365. sayı, 1 Aralık, 7

YEDİGÜN

Georges Simenon: **Gece yarısı trenleri** [1949'da başlamış, 1950'de bitmiştir; 1949'a bakınız]

YEDİTEPE

Yazıcılığın yirminci senesinde, 4. sayı, 15 Mayıs, 1

1951

YENİ HİKÂYELER (Varlık)

Türk ülkesi, 4. sayı, 1951, 10-14

YENİ YEDİTEPE

Şimdi sevişme vakti, 1. sayı, 1 Haziran, 3 [şiir]

Onunla, 7. sayı, 1 Aralık, 5

YERYÜZÜ

Sait Faik anketimize cevap veriyor, 3. sayı, 15 Kasım, 1, 4

1952

İNCİ

Kimler beğeniliyor? İnci, ?. sayı, 29 Aralık, 1952 (ankete yanıtı)

KERVANSARAY

Cezayir hurmaları, 1?. sayı, 1 Mart, 22-23, 2

Çatışma, 2?. sayı, 8 Mart, 2

SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ

Yandan çarklı, V/42-43. sayı, 1952?, 15-18

İnsan gibi bir şey: Huy, V/44. sayı, 1952?, 7-14

Haritada bir nokta, VI/1. sayı, 1952?, 43-50

VARLIK

Son kuşlar (hikâye), XIX/378. sayı, 1 Ocak, 14

Sivriada geceleri (hikâye), XIX/379. sayı, 1 Şubat, 11

Hikâyecinin kaderi, XIX/380. sayı, 1 Mart, 6

Ağıt (hikâye), XIX/381. sayı, 1 Nisan, 12

Bir kaya parçası gibi (hikâye), XIX/382. sayı, 1 Mayıs, 12

İki münekkit tipi XIX/383. sayı, 1 Haziran, 6; 501. sayı, 1 Mayıs 1959, 9

Sivriada sabahı (küçük hikâye), XIX/384. sayı, 1 Temmuz, 13-14

Pay (küçük hikâye), XX/385. sayı, 1 Ağustos, 12

Barba Antimos (küçük hikâye), XX/387. sayı, 1 Ekim, 7

Kırlangıç yuvasındaki kadın (küçük hikâye), XX/388. sayı, 1 Kasım, 15

Korentli bir hikâye (küçük hikâye), XX/389. sayı, 1 Aralık, 14

YENİ YEDİTEPE

Bir fotoğraf sergisinde, 8. sayı, 1 Ocak, 3

1953

CUMHURİYET

Yaşar Kemal (Göğçeli, röportajı yapan): **Sait Faik'le görüştüm** (edebi bahisler), 17 Mayıs, 5

HÜRRİYET

Kayıp aranıyor (roman), 28 Haziran-1 Ağustos, 3 (36 tefrika)

MAVİ

Atatürk'ü niçin severiz?, 14. sayı, 10 Kasım, 4 [ankete yanıtı]

[ankete yanıtı] 13. sayı, Kasım 1953

MÜLKİYE

31 Mart (hikâye), II/15. sayı, 8 Mayıs, 7 **[Hişt, hişt...]**

RESİMLİ İSTANBUL HAFTASI

Beyoğlu, 1. sayı, 25 Nisan, 12 (Varlık 622. sayı, 15 Mayıs, 1964)

Dolapdere (Sait Faik'in bir röportajı), 2. sayı, 2 Mayıs, 11

Haydarpaşa (Sait Faik'in bir röportajı), 3. sayı, 9 Mayıs, 7

Balığın ölümü (Sait Faik'in bir röportajı), 4. sayı, 16 Mayıs, 9 **[Dülger balığının ölümü]**

Meslek kazası (bir İtalyan hikâyesi, çeviren: Sait Faik), 5. sayı, 23 Mayıs, 13-15

SEÇİLMİŞ HİKÂYELER DERGİSİ

Yaşar Kemal: **Sait Faik'le bir konuşma,** III/15, Nisan, 27-29 [Cumhuriyet'te çıkmıştır]

VARLIK

Kafa ve şişe (küçük hikâye), XX/395. sayı, 1 Haziran, 9

Sait Faik'le bir konuşma, XX/395. sayı, 1 Haziran, 6

Rıza Milyon-er (küçük hikâye), XX/396. sayı, 1 Temmuz, 10-11

VATAN

Yeis (Vatan'ın sanat yaprağı), 26 Temmuz, 3 [şiir, **"Şimdi Sevişme Vakti"**nden; Vatan ilavesinde]

Bizde yazar ne yer, ne içer? Sait Faik Abasıyanık (Vatan'ın sanat yaprağı), 2 Ağustos, 4 [anket yanıtı Vatan ilavesinde]

Şehir Tiyatrosu hakkında ne düşünüyorsunuz? (Vatan sanat yaprağı), 2 Ağustos [anket yanıtı]

Orhan için (Vatan'ın sanat yaprağı), 15 Kasım, 3 [Vatan ilavesinde]

Sarmaşıklı ev (hikâye), 29 Kasım, 4

YEDİTEPE

Yarı Yeditepe, yarı Balıkçı, yarı okuyucu ile konuşma, 29. sayı, 15 Ocak, 1-4

YENİ HİKÂYELER (Varlık)

Dondurmacı çırağı, 6. sayı, 3-10

YENİLİK

O ve ben, I/1. sayı, 15 Aralık 1952-15 Ocak 1953, 3 [şiir]

Mektup, I/3. sayı, 15 Şubat-15 Mart, 5 [şiir]

Naim Tirali'ye mektup, 15 Haziran, 7

"Varlık"ın 20'nci yılı için ne diyorlar?, Temmuz-Ağustos

Köprü, I/8. sayı, 15 Temmuz-15 Ağustos, 8 [şiir, bu üç şiir de **"Şimdi Sevişme Vakti"**nden çıkmıştır]

1954

DOĞU ve BATI

Aynalı çeşme, 2/4. sayı, Mart, 2 [şiir]

Elma ve incir (ayvaya cevap), I/4, Şubat 1954, 2 [şiir]

DÜNYA

Söz açınca (Sanat ilavesi), 14,15 Nisan, 1 [şiir]

İSTANBUL

Yılan uykusu (hikâye), 5. sayı, Mart, 26-27

Kırmızı yeşil, 6. sayı, 1 Nisan 1954, 9 [şiir]

Bir aydınlık, Haziran 1954 [şiir]

İZLERİMİZ

Gülen Erdal: **Sait Faik Abasıyanık,** 1954, 77-78 [konuşma]

MAVİ

O. T. Özmez: **Sait Faik'le son konuşma,** 20. sayı, Haziran, 4

PANORAMA

Yağmurlu hikâye (hikâye), I/1. sayı, Mayıs 1954, 36-37

VARLIK

Dülger balığının ölümü (küçük hikâye), XXI/402. sayı, 1 Ocak, 17 [1939'da Resimli İstanbul Haftası'nda **"Balığın ölümü"** adıyla çıkmıştır]

Şehir Tiyatrosu hakkında ne düşünüyorsunuz?

(Diyorlar ki), XX/402. sayı, 1 Ocak, 10 (anket yanıtı)

Çarşıya inemem (küçük hikâye), XXI/403. sayı, 1 Şubat, 16-17

Yani Usta (küçük hikâye), XX/404. sayı, 1 Mart, 14

Bir hastalık (küçük hikâye), XX/405. sayı, 1 Nisan, 14-15

Az şekerli (küçük hikâye), XX/406. sayı, 1 Mayıs, 13

Bir büyük karışıklık, 670, 15 Mayıs [şiir]

Battaniye (hikâye), XX/407. sayı, 1 Haziran, 16

Yarı belimiz, XXII/408. sayı, 1 Temmuz, 5 [şiir]

Sait Faik'in ilk şiirleri:

Evime dönüyorum,

Evime dönüyorum [yukarıdakinin aynı değildir]

Hasretimin bittiği ve başladığı yer, XXII/408. sayı, 1 Temmuz, 9 [bir yazının içindedir]

Mektup, XXII/408. sayı, 1 Temmuz, 9 [aynı yazının içinde]

"G..." (hikâye), XXII/409. sayı, 1 Ağustos, 8

Ölüm hiç de fena değil, XXII/410. sayı, 1 Eylül, 9

Sait Faik'in mektupları, XXII/411. sayı, 1 Ekim, 6-7

"Sen İstanbul'dasın diye memnun ağaçlar", 658. sayı, 15 Kasım, 6 [Oktay Akbal'ın **"Günlerde"** yazısında, **"Alnı Hulyalım"** paragrafı içinde; şiir; ilk dizesini başlık olarak aldık]

Sait Faik'in iki mektubu, 670. sayı, 15 Mayıs, 11

VATAN

Eleştirmeci falan filan (Vatan'ın sanat sayfası), 7 Şubat, 3 [Vatan pazar ilavesinde]

Kırmızı yeşil (Vatan'ın sanat sayfası), 16 Mayıs, [şiir]

Bir büyük karışıklık yaşadığımız sabahlar (Vatan'ın sanat sayfası), 16 Mayıs, 3 [şiir; başlıksız; Vatan pazar ilavesinde]

İmrozlu kız (Vatan'ın sanat sayfası), 16 Mayıs, 3 [şiir]

Sait Faik'le son konuşma (Vatan'ın sanat sayfası), 16 Mayıs, 3 [Gülen Erdal'ın "İzlerimiz"de çıkan konuşması; Vatan pazar ilavesinde]

YEDİTEPE

Sen benim arkadaşımsın, yeni dizi, 98. sayı, Haziran, 9 [şiir; yarım; başlığı yoktur; ilk dizesini başlık yaptık]

Park (hikâye), yeni dizi 98. sayı, Haziran, 10-11 [**"Sarnıç"**tan alınmıştır. Yeditepe'nin açıklamasına göre; yazar Burhan Arpad'daki **"Sarnıç"** sayısında kalemle değişiklikler yapılmıştır]

YENİ HİKÂYELER (Varlık)

Hikâye peşinde, 7. sayı, 3-9

YENİ UFUKLAR

Kalinikhta (hikâye), II/7 (23). sayı, Nisan, 372-374

Kendi kalemiyle: Sait Faik, III/9 (25). sayı, Haziran, 12-26 [çeşitli yazılarından derlenmiş, kendisini anlatan parçalar bir araya getirilmiştir]

YENİLİK

Balıkçının ölümü (Sait Faik'in kitaplarına girmemiş bir hikâyesi), II/6 (18). sayı, Haziran, 255-256

1955

YENİLİK

Ölen iyi hikâyeciye [Memduh Şevket Esendal için], Mayıs, 4

1965

YENİ İNSAN

Fahir Onger'e mektup, 29 Mayıs, 16

VARLIK

Alnı Hülyalım, 15 Kasım, [şiir]

1966

VARLIK

Yaşar Nabi'ye mektup, 15 Mayıs, 11

Grenoble'dan babasına mektup, 15 Mayıs, 11

Mektup, 15 Mayıs, 11

Deniz kızı, 15 Haziran [şiir]

1967

PAPİRÜS

Orhan Veli'ye mektup, 8 Ocak

1972

HAYAT

Samet Ağaoğlu'na mektup, 1, 2, 27. sayı, 17 Mart

II) Yazılarının, Konuşma ve Anket Yanıtlarının Yayımlandığı Süreli Yayınlar

Ağaç (Ankara) 1936

Aile (İstanbul) 1948, 1949

Akademi - Fikir Hareketleri (İstanbul), 1946

Akşam (İstanbul) 1949 [Konuşma]

Büyük Doğu (İstanbul) 1943, 1945, 1946

Cumartesi (İstanbul) 1946

Cumhuriyet (İstanbul) 1953 [Konuşma]

Demet (Bursa) 1943

Dergi (İstanbul) 1941
Doğu ve Batı (1954)
Edebiyat Dünyası (İstanbul) 1948
Gün (İstanbul) 1946
Gündüz (İstanbul) 1936
Gündüz - Hikâyeler (İstanbul) 1939
Haber - Akşam Postası (İstanbul) 1940, 1942
Hayat (İstanbul) 1952, 1956
Hür Gazete (İstanbul) 1930
Hürriyet (İstanbul) 1948, 1953
İnci (İstanbul) 1952 [Konuşma]
İnkılâpçı Gençlik (İstanbul) 1942, 1943
İşte (İstanbul) 1944
İstanbul (İstanbul) 1954
İzlerimiz (İstanbul) 1954 [Konuşma]
Kervansaray (İstanbul) 1952
Kurun (bkz. Vakit)
Mavi (Ankara) 1953, 1954 [Ankete cevap, konuşma]
Mektep (İstanbul) 1932
Milliyet (İstanbul) 1929, 1930
Mülkiye (Ankara) 1953
Panorama (İstanbul) 1954
Papirüs (İstanbul) 1966, 1970
Resimli İstanbul Haftası (İstanbul) 1953
Seçilmiş Hikâyeler Dergisi (Ankara) 1952, 1953
Servet-i Fünun (İstanbul) 1940, 1944
Ses (İstanbul) 1938 (bkz. Yeni Ses)
Sokak (İstanbul) 1940
Son Posta (İstanbul) 1935
La Turquie Kemaliste (Ankara) 1939, 1940
Vakit (İstanbul) 1936, 1937, 1938 (Kurun), 1939, 1940

Varlık (Ankara, İstanbul) 1934, 1935, 1936, 1937, 1940, 1941, 1946, 1947, 1948, 1950, 1952, 1953, 1954
Vatan (İstanbul) 1953, 1954
Yaprak (Ankara) 1949
Yazı (İstanbul) 1949
Yedigün (İstanbul) 1946, 1947, 1948, 1949, 1950
Yeditepe (İstanbul) 1950, 1951, 1952, 1953 (Yeni Yeditepe), 1953 (Yeditepe)
Yeni Adam (İstanbul) 1940
Yeni İnsan (İstanbul) 1963, 1970
Yeni Mecmua (İstanbul) 1939, 1941
Yeni Ses (bkz. Ses)
Yeni Ufuklar (İstanbul) 1954
Yenilik (İstanbul) 1953, 1954
Yenilikler (İstanbul) 1946
Yeryüzü (İstanbul) 1951
Yirminci Asır (İstanbul) 1947
Yücel (İstanbul) 1938
Yürüyüş (İstanbul) 1942, 1943

III) Sait Faik'in Kitaplarındaki Hikâye, Röportaj, Şiir ve Yazıların Dizini

Kısaltmalar: SE **(Semaver),** SR **(Sarnıç),** ŞAH **(Şahmerdan),** LA **(Lüzumsuz Adam),** MK **(Mahalle Kahvesi),** HB **(Havada Bulut),** KU **(Kumpanya),** HZ **(Havuz Başı),** SK **(Son Kuşlar),** AVY **(Alemdağda Var Bir Yılan),** AŞ **(Az Şekerli),** TÇ **(Tüneldeki Çocuk),** MAH **(Mahkeme Kapısı),** ŞV **(Şimdi Sevişme Vakti),** BÖ

(Balıkçının Ölümü), AHO **(Açık Hava Oteli),** MÜT **(Müthiş Bir Tren),** SM **(Sevgiliye Mektup),** BS **(Bitmemiş Senfoni).**

A– Hikâyeler

1 – Ağıt (SK)
2 – Alemdağda Var Bir Yılan (AVY)
3 – Alt Kamara (ŞAH)
4 – Ay Işığı (HB)
5 – Ayten (LA)
6 – Az Şekerli (AŞ)
7 – Baba-Oğul (MK)
8 – Babamın İkinci Evi (SE)
9 – Bacakları Olsaydı (LA)
10 – Baharı Aramak (BÖ)
11 – Balıkçının Ölümü (BÖ)
12 – Balıkçısını Bulan Olta (SK)
13 – Barba Antimos (SK)
14 – Barometre (MK)
15 – Battaniye (AŞ)
16 – Bayan Gülseren (HZ)
17 – Bekâr (ŞAH)
18 – Bekleyen Adamın Üç Hali (AŞ)
19 – Ben Ne Yapayım (LA)
20 – Beyaz Altın (SR)
21 – Beyaz Pantolon (ŞAH)
22 – Bilmem Neden Böyle Yapıyorum (MK)
23 – 1476 Nikel Kuruşun Hikâyesi (TÇ)
24 – Bir Aşk Hikâyesi (AŞ)
25 – Bir Bahçe (MK)
26 – Bir Balık Avı Hikâyesi (BÖ)

27 – Bir Define Arayıcısı (ŞAH)
28 – Bir Ev Sahibi (HZ)
29 – Bir Hastalık (AVY)
30 – Bir İlkbahar Hikâyesi (MK)
31 – Bir Kadın (SE)
32 – Bir Karpuz Sergisi (SR)
33 – Bir Kaya Parçası Gibi (SK)
34 – Bir Kıyının Dört Hikâyesi (SE)
35 – Bir Küçük Satıcı (BÖ)
36 – Bir Külhanbey Hikâyesi (LA)
37 – Bir Kütüphanecinin Hikâyesi (TÇ)
38 – Bir Sarhoşluk (MK)
39 – Bir Takım İnsanlar (ŞAH)
40 – Bir Vapur (SE)
41 – Birahanedeki Adam (LA)
42 – Birinci Mektup (HB)
43 – Bizim Köy Bir Balıkçı Köyüdür (LA)
44 – Bohça (SE)
45 – Bulamayan (SK)
46 – Büyük Hülyalar Kuralım (HB)
47 – Cezayir Hurmaları (HZ)
48 – Çarşıya İnemem (AVY)
49 – Çatışma (HZ)
50 – Çelme (ŞAH)
51 – Çöpçü Ahmet (ŞAH)
52 – Davud'un Anası (SR)
53 – Dondurmacının Çırağı (SK)
54 – Dört Zait (MK)
55 – Düğün Gecesi (SE)
56 – Dülger Balığının Ölümü (AVY)
57 – Eftalikus'un Kahvesi (AVY)
58 – Eleni ile Katina (HB)

59 – Ermeni Balıkçı ve Topal Martı (MK), (AVY)
60 – Falcı Matmazel Todori (HB)
61 – Fıtnat'ın Ayrılık Hikâyesi (SM)
62 – Francala mı, Ekmek mi? (ŞAH)
63 – G... (AŞ)
64 – Garson (ŞAH)
65 – Gauthar Cambazhanesi (KU)
66 – Gaz Sobası (SR)
67 – Gece İşi (SR)
68 – Gramofon ve Yazı Makinesi (MK)
69 – Grenoble'da İtalyan Mahallesi (SR)
70 – Güğüm (HZ)
71 – Gümüş Saat (AŞ), (MÜT)
72 – Gün Ola Harman Ola (SK)
73 – Halime'yi Samanlıkta (SM)
74 – Hallaç (MK)
75 – Hancının Karısı (SR)
76 – Haritada Bir Nokta (SK)
77 – Havada Bulut (HB)
78 – Havuz Başı (HZ)
79 – Hayvanca Gülen Adam (LA)
80 – Hikâye Peşinde (AŞ)
81 – Hişt, Hişt (AVY)
82 – İhtiyar Talebe (SE)
83 – İki Kişiye Bir Hikâye (AVY)
84 – İkinci Mektup (HB)
85 – İnsan Gibi Bir Şey: Huy (HZ)
86 – İnsanlar, Türküler, Masallar (HZ)
87 – İp Meselesi (LA)
88 – İpekli Mendil (SE)
89 – İyilik Unutulmaz (HZ)
90 – İzmir'e (MK)

91 – Jimnastik Yapan Adam (HZ)
92 – Kaçamak, Papağan, Karabiber (LA)
93 – Kafa ve Şişe (AVY)
94 – Kalinikhta (AŞ)
95 – Kalorifer ve Bahar (SR)
96 – Kameriyeli Mezar (LA)
97 – Karabaşın Hakkını Yediler (BÖ)
98 – Karanfiller ve Domates Suyu (MK)
99 – Karapürçek (SM)
100 – Karidesçinin Evi (HB)
101 – Kaşık Adasında (ŞAH)
102 – Kendi Kendime (SK)
103 – Kestaneci Dostum (MK)
104 – Keten Helvacı (TÇ)
105 – Kınalıada'da Bir Ev (MK)
106 – Kırlangıç Yuvasındaki Kadın (SK)
107 – Kıskançlık (SE)
108 – Kış Akşamı, Maşa ve Sandalye (MK)
109 – Kimkime (SR)
110 – Kireç Ocağı (SM)
111 – Korentli Bir Hikâye (SK)
112 – Korkunç Bir Pastahane (HB)
113 – Köy Hocası ile Sığırtmaç (ŞAH)
114 – Köye Gelen Vali (SM)
115 – Köye Gönderilen Eşek (ŞAH)
116 – Krallık (ŞAH)
117 – Kriz (ŞAH)
118 – Kumarbaz Hayri Efendi (HZ)
119 – Kumpanya (KU)
120 – Kurabiye (HB)
121 – Lohusa (SR)

122 – Louvre'dan Çaldığım Heykel (SE)
123 – Lüzumsuz Adam (LA)
124 – Mahalle Kahvesi (MK)
125 – Mahpus (ŞAH)
126 – Marsilya Limanı (SR)
127 – Mektup (HZ)
128 – Melâhat Heykeli (AVY)
129 – Menekşeli Vadi (LA)
130 – Meserret Oteli (SE)
131 – Millet Bahçesi (BÖ)
132 – Mürüvvet (LA)
133 – 16,15 (SM)
134 – On Milyonerle On Metresi (HZ)
135 – Orman ve Ev (SE)
136 – Ormanda Uyku (SR)
137 – Önündeki Kış (TÇ)
138 – Öyle Bir Hikâye (AVY)
139 – Panco'nun Rüyası (AVY)
140 – Park (SR)
141 – Papaz Efendi (LA)
142 – Parkların Sabahı, Akşamı, Gecesi (HZ)
143 – Paşa Hazretleri (BÖ)
144 – Paşa Zade (ŞAH)
145 – Pay (SK)
146 – Plaj İnsanları (SR)
147 – Plajdaki Ayna (MK)
148 – Projektörcü (ŞAH)
149 – Rıza Milyon-er (AVY)
150 – Robenson (SE)
151 – Sakarya Balıkçısı (MK)
152 – Salıncakçı (BÖ)
153 – Sarmaşıklı Ev (AVY)

154 – Sarnıç (SR)
155 – Satılık Dünya (ŞAH)
156 – Semaver (SE)
157 – Serseri Çocukla Köpek (HZ)
158 – Sevgiliye Mektup (BÖ)
159 – Sevgiliye Mektup (SM)
160 – Sevmek Korkusu (SE)
161 – Sır (SM)
162 – Simitle Çay (HZ)
163 – Sinagrit Baba (MK)
164 – Sivriada Geceleri (SK)
165 – Sivriada Sabahı (SK)
166 – Sonbahar (HZ)
167 – Sonbahar Akşamı (HZ)
168 – Son Kuşlar (SK)
169 – Söylendim Durdum (MK)
170 – Stelyanos Hristopulos Gemisi (SE)
171 – Su Basması (HZ)
172 – Sur Dışında Hayat (HZ)
173 – Süt (MK)
174 – Şahmerdan (ŞAH)
175 – Şehrayin (HZ)
176 – Şehri Unutan Adam (SE)
177 – Şehrin Sabahları ve Adamlarından Biri (HZ)
178 – Şeytan Minaresi (ŞAH)
179 – Şopar Hüseyin (BÖ)
180 – Tahtacılar (BÖ)
181 – Tavşanla Kuzu (SM)
182 – Teşekkür (BÖ)
183 – Tüneldeki Çocuk (TÇ)
184 – Türk Ülkesi (SK)
185 – Uyuz Hastalığı Arkasından Hayal (MK)

186 – Üçüncü Mevki (SE)
187 – Vilayetin Hikâyesi (BÖ)
188 – Yağmurlu Hava (BÖ)
189 – Yalnızlık (BÖ)
190 – Yalnızlığın Yarattığı Adam (AVY)
191 – Yandan Çarklı (SK)
192 – Yani Usta (AVY)
193 – Yaşayacak (SK)
194 – Yılan Uykusu (AVY)
195 – Yorgiya'nın Mahallesi (HB)
196 – Yüksekkaldırım (HZ)
197 – Zemberek (ŞAH)

B– Röportajlar

1 – Açık Hava Oteli (AHO)
2 – Âşiyan Müzesi (AŞ)
3 – 60 Liralık Bir Kadın Çantası (MAH)
4 – Artistler Turneye Çıkarken (MAH)
5 – Atatürk İnkılap Müzesinde (AHO)
6 – Avrupa Şampiyonları Neler Anlatıyor (AHO)
7 – Ayağıma Dolaşan Röportaj (TÇ)
8 – Bardaklar (AŞ)
9 – Başkalarının Derdiyle Dertlenen Bayan (MAH)
10 – Belediye Müzesi (AHO)
11 – Beleş Plaj (AHO)
12 – Beyoğlu (AHO)
13 – Bıçakla Oynanmaz (MAH)
14 – Bir Başka İstanbul (AŞ)
15 – Bir Muharebe (MAH)
16 – Bir Peri Masalı mı? (MAH)

17 – Bu Senenin Meşhur Karakış Cinayeti (MAH)
18 – Burhanettin Tepsi ve Devlet Konservatuvarı (AHO)
19 – Bursa'dan Bir Cesur İhtiyar Geldi (MAH)
20 – Çamaşır İpleri ile Don Gömlek Hayaletleri (MAH)
21 – Çiçek Pazarı'nda Bir Gezinti (AHO)
22 – "D" Grubu Sergisi (TÇ)
23 – Dayının Ceketi (MAH)
24 – Deniz Müzesinde (AHO)
25 – Diş ve Diş Ağrısı Nedir Bilmeyen Adam (TÇ)
26 – Dolapdere (AVY)
27 – Eyuboğluların Resim Sergisinde (AHO)
28 – Fındık (AŞ)
29 – Genç Edebiyatçılar (AŞ)
30 – Güzeller Seçiliyor (TÇ)
31 – H. Soğukpınar (MAH)
32 – Haydarpaşa (AHO)
33 – İki Buçuk Liralık Bir Rüşvet (MAH)
34 – İki Kişi Arasında (TÇ)
35 – İlk Okuyucu Mektubu (AŞ)
36 – İnsanlığın Haline Doğru (TÇ)
37 – Kaşık Adasından Mektuplar (TÇ)
38 – Kıraathaneler (AŞ)
39 – Koltuk Değnekli Adam (MAH)
40 – Kraliçenin Evinde (TÇ)
41 – Mahkemeye Verilen Mektuplar Kimin? (MAH)
42 – Meryemana Kandili Ampulünün Kordonu (MAH)
43 – Modern Bir Karı-Koca (MAH)
44 – Nüfus Tezkeresiz Adam (MAH)
45 – Pişmanlık (MAH)

46 – Portakal Ezmelerinde Boya Var mı, Yok mu? (MAH)
47 – Radyoaktiviteli, Röportajlı Hikâye (SK)
48 – Rakı Şişesinde Balık Olmak İsteyen Şair (TÇ)
49 – Sevgiliye Mektup (TÇ)
50 – Seylan Çayı Hırsızları (MAH)
51 – Sultan Mahmut Türbesinin Kurşunları (MAH)
52 – Şair Gazeteci (AHO)
53 – Şiir Sergisi de Olurmuş (AHO)
54 – Şöhrete Dair (AŞ)
55 – Türk ve İslam Eserleri Müzesinde (AHO)
56 – Türkçeye Tercüme Edilemeyen Kitap (TÇ)
57 – Uzun Ömer (TÇ)
58 – Üç Bayan Bir Bay (MAH)
59 – Üniversiteliler ve Bir Bayan (MAH)
60 – Yedikule Müzesi (AHO)
61 – Yerli Skoç Kumaşından Spor Ceket (MAH)
62 – 100.000 Marsilya Kiremiti (MAH)
63 – Yüze Yakın Basamak (MAH)

C– Oyunlar

1 – Saül (BS)
2 – Sevgi Oyunu (BS)

Ç– Yazılar

1 – Aşk Üzerine (SM)
2 – Bağda (BÖ)
3 – Bir Fotoğraf Sergisinde (BÖ)

4 – Bir Genç Erkek (BÖ)
5 – Bir Mecmua Hakkında (BÖ)
6 – Bir Muhabir Mektubu (BÖ)
7 – Değil mi Ama (BÖ)
8 – Edebiyatta Tasfiye L-6 (AHO)
9 – Eleştiri Üzerine (SM)
10 – Eleştiri ve Eleştirmen Üzerine (SM)
11 – Eleştirmeci Falan Filan (BÖ)
12 – Eleştirmen (SM)
13 – Fikret Ürgüp Üzerine (SM)
14 – Gece ve At (BÖ)
15 – "Gölgeler" Gölgede Kaldı - Ahmet Muhip Dranas'ın İlk Piyesi (SM)
16 – Günlük (SM)
17 – Hikâyecinin Kaderi (BÖ)
18 – Hikâyeler Üzerine (SM)
19 – Homurdanma (SM)
20 – İki Münekkit Tipi (BÖ)
21 – İlkbahar Hikâyeleri (SM)
22 – Kartal (BÖ)
23 – Kenan Hulûsi'nin Hikâyeleri (SM)
24 – Lautréaumont Üzerine (SM)
25 – Madam ve Mösyö (BÖ)
26 – Mark Twain Derneği Üyeliği (SM)
27 – Memet Fuat İçin (SM)
28 – Mikropsuz Hastalıklardan (BÖ)
29 – Ne Can Sıkıcı İnsan Şu Freud (SM)
30 – Nurullah Ataç'a Açık Mektup (BÖ)
31 – Onunla (BÖ)
32 – Orhan İçin (BÖ)
33 – Osman Cemal'in "Çingâneler"i (BÖ)
34 – Ölen İyi Hikâyeciye (BÖ)

35 – Ölüm Hiç de Fena Değil (BÖ)
36 – Sevgiliye Mektup (BÖ)
37 – Sıcak ve Dondurma (BÖ)
38 – Sıvaslı Ağaç'a (SM)
39 – Soluğan Beygir ve İhtiyar Av Köpeği (BÖ)
40 – Suç Tiryakileri (AHO)
41 – Uçurtmalar (BÖ)
42 – Varlık Üzerine (SM)
43 – Yağma (BÖ)
44 – Yarı "Yeditepe", Yarı Balıkçı, Yarı Okuyucu ile Konuşma (BÖ)
45 – Yaşasın Edebiyat (BÖ)
46 – Yazıcılığın Yirminci Senesinde (BÖ)
47 – Yedi Yaşındaki Şairler (BÖ)
48 – Yeditepe Üzerine (SM)
49 – Yeni Neslin İddiası ve Davası (BÖ)

D– Şiirler

1 – Alnı Hülyalım I, II (ŞV)
2 – Arkadaş (ŞV)
3 – Aynalı Çeşme (ŞV)
4 – Bir Aydınlık (ŞV)
5 – Bir Büyük Karışıklık (ŞV)
6 – Bir Masa (ŞV)
7 – Bir Zamanlar (ŞV)
8 – Bizim İskele (ŞV)
9 – Bursa'da Bir Kandil Gecesi (ŞV)
10 – Ceylân-ı Bahrî (ŞV)
11 – Cıva (ŞV)
12 – Deli Çay (ŞV)

13 – Deniz (ŞV)
14 – Elma ve İncir (ŞV)
15 – Evime Dönüyorum (ŞV)
16 – Gazeteler ve Çocuk (ŞV)
17 – Hammal (ŞV)
18 – Hasretin Bittiği ve Başladığı Yerde (ŞV)
19 – Hoşaf (ŞV)
20 – İmrozlu Kız (ŞV)
21 – Karlı Hava (ŞV)
22 – Kırda Bir Öğle Uykusu (ŞV)
23 – Kırmızı Yeşil (ŞV)
24 – Köprü (ŞV)
25 – Marikula Doğur (ŞV)
26 – Mektup 1, II (ŞV)
27 – Napoli (ŞV)
28 – O ve Ben (ŞV)
29 – Pazar Günleri (ŞV)
30 – Sanki Burda Değilim (BS)
31 – Sicilya Ormanları (ŞV)
32 – Söyleyemiyorum (ŞV)
33 – Söz Açınca (ŞV)
34 – Süfliyet (ŞV)
35 – Şarap İçerek (ŞV)
36 – Şimdi Sevişme Vakti (ŞV)
37 – Yarı Belimiz (ŞV)
38 – Yazamamak (ŞV)
39 – Yeis (ŞV)

E– Çeviri ve uyarlama öyküler

1 – Ana (MÜT)

2 – Bir Eşek Hikâyesi (MÜT)
3 – Çiviler (MÜT)
4 – Diş Ağrısı (MÜT)
5 – Ecel Atı (MÜT)
6 – Flüt Çalan Adam (MÜT)
7 – Gümüş Saat (MÜT), (AŞ)
8 – Kuyruklu Piyano Adası (MÜT)
9 – Meslek Kazası (MÜT)
10 – Müthiş Bir Tren (MÜT), (AŞ)
11 – Pomega (MÜT)
12 – Saadet (MÜT)
13 – Uykuda Cinayet (MÜT)
14 – Venüs'ün Sevgilisi (MÜT)

F– Çeviri yazılar

1 – Son Turfandalar (MÜT)
2 – Sovyet Rejiminde İçtimaî Sigortalar (SM)

G– Konuşmalar

1 – Atatürk'ü Niçin Severiz (AHO)
2 – Bizde Yazar Ne Yer, Ne İçer (AHO)
3 – Edebiyat Âlemimizde Kaldırılan Kazan (SM)
4 – Ediplerimiz Ne Düşünüyor? (AHO)
5 – El ile Gelen (AHO)
6 – "Hececiler Yok!" (AHO)
7 – Kimler Beğeniliyor? (AHO)
8 – Mavi Dergisi (SM)
9 – Muharrir Neden Yetişmiyor (AHO)

10 – Sait Faik Anketimize Cevap Veriyor (AHO)
11 – Sait Faik'le Bir Konuşma (AHO)
12 – Sait Faik'le Görüşme (AHO)
13 – Sait Faik'le Son Konuşma (AHO)
14 – Sait Faik'le Son Röportaj (AHO)
15 – Sait Üzerine (AHO)
16 – Şehir Tiyatrosu Hakkında Ne Düşünüyorsunuz? (AHO)

H– Mektuplar

1 – Adnan Sezai Bey'e mektup (SM)
2 – Amcasına mektup (SM)
3 – Annesine mektuplar 1, 2 (SM)
4 – Babasına mektuplar 1-14 (SM, BS)
5 – Babasına bir başka mektup (AHO)
6 – Çorumlu okurlara (BS)
7 – Georges'a mektup (SM)
8 – Grenoble'dan babasına mektuplar (AHO)
9 – Hâlet'e mektup (SM)
10 – İhsan Devrim'e mektuplar 1, 2 (SM)
11 – İstanbul Valisi'ne mektup (SM)
12 – Kitap için mektup (SM)
13 – Mülkiyelilere hikâye (SM)
14 – Mülkiyelilere mektup (SM)
15 – Naim Tirali'ye kart (AHO)
16 – N?'e mektup (AHO)
17 – N?'e mektup (AHO)
18 – Nevin'e mektup (SM)
19 – Orhan Veli'ye mektup (SM)
20 – Samet Ağaoğlu'na iki mektup (AHO)

21 – Şevket Rado'ya mektup (SM)
22 – Yaşar Nabi'ye mektuplar (AHO, BS)
23 – Yeditepe dergisine (SM)

I– Hikâye taslakları (hepsi BS içindedir)

1 – Adalet
2 – Anlamak
3 – Ayrılış
4 – Balık Avı
5 – Ben ve Onlar
6 – Bir Adam
7 – Bir Başka Hikâye
8 – Bir Gece
9 – Bir Kadın
10 – Bir Kulübe
11 – Bira İçmek
12 – Boğaziçi
13 – Burgaz'da
14 – Demir Parmaklıklardan İp Merdivenlere
15 – Düşleme
16 – Düşünüşler
17 – Ekran Karşısında
18 – Evlilik
19 – Geceleyin Sokakta
20 – Halk Fırkası
21 – Hastanede
22 – Işıklı Çapa
23 – İnsanlarım
24 – İsmail Efendi
25 – Kadın

26 – Kınalı Önünde
27 – Kırkından Sonra
28 – Kunduracı Avram
29 – Latife Latif Gerek
30 – Meydan
31 – Müdürün Kazları
32 – Netice İtibariyle Hasan Efendi
33 – Pazar Günü Ada Vapuru
34 – Pısırık
35 – Sağır
36 – Sairfilmenam
37 – Sam Small
38 – Sesler
39 – Siperde Kadın
40 – Sivriada
41 – Son Vapurda
42 – Yağmurlu Hava

Not: 1) Bir öykünün karşısında iki kitabın gösterilmesi, bu öykünün, kitapların sonraki düzenlenmesinde kitaptan kitaba yer değiştirmesinden kaynaklanmıştır.

2) Buradaki sıralama, öykülerin kitaplardaki adlarına göre yapılmıştır. Bu öykülerin bazıları, dergilerde ya da gazetelerde başka adla da yayımlanmışlardır. Sözgelişi, "Bir Aşk Hikâyesi", Gün'de "Aşka Dair" adıyla yayımlanmıştır. Bu gibi ad değiştirmeleri burada belirtmedik.

BİR İNSANI SEVMEKLE BAŞLAR HER ŞEY. (SAİT FAİK)

Sait Faik Abasıyanık, Adapazarı'nda doğdu (22.11.1906). Kereste ticaretiyle uğraşan Mehmet Faik Bey'in oğludur. İlköğrenimini Adapazarı'nda, ortaöğrenimini İstanbul Erkek Lisesi'yle Bursa Lisesi'nde gördü (1928). Sonra bir süre İstanbul Darülfünunu (Üniversitesi) Edebiyat Fakültesi'nde okudu; babasının isteği üzerine, iktisat öğrenimi için Lausanne'a gittiyse de on beş gün sonra Fransa'ya, Grenoble'a geçti, üç yıl kadar Fransa'da kaldı (1931-1935). İstanbul'a dönünce kısa bir süre Halıcıoğlu Ermeni Yetim Mektebi'nde Türkçe öğretmenliği yaptı; ticaretle uğraşması için babasının açtığı toptancı tahıl mağazasını işletemeyerek birkaç ay sonra ticaretten ayrıldı; "yazı yazmayı iş saydığı için başka bir iş yapmamaya karar verdi". Bu arada, İkinci Dünya Savaşı sırasında bir ay kadar "Haber" gazetesinde adliye muhabirliği görevinde çalıştı (1942). Babasının ölümünden (1939) sonra, onun bıraktığı gelirle, annesinin Burgaz Adası'ndaki evinde yaşadı. "Modern edebiyata yaptığı hizmetlerden dolayı", Amerika'daki Mark Twain Derneği'ne onur üyesi seçildi; ertesi yıl siroz hastalığından öldü (11.5.1954). Annesinin ölümünden (1963) sonra, Burgaz Adası'ndaki ev "Sait Faik Müzesi" haline getirildi (1964); vasiyet gereğince Darüşşafaka Derneği'ne kalan eserlerinin geliriyle bir "Sait Faik Ödülü" oluşturuldu.

Sanat hayatına şiir yazarak başlayan Sait Faik, ilk hikâyelerini (Beyaz Mendil, Zemberek) Bursa Lisesi'nde okuduğu sırada yazmış; Avrupa'dan dönünce, çeşitli gazete ve dergilerde yayımladığı eserleriyle, hikâyeciliği meslek edinmiştir. Hikâye niteliği gösteren röportajlarıyla birlikte, o alandaki çalışmaları on bir kitapta toplanmıştır. Bunlar dışında bir roman, üç uzun hikâye yazmış, ayrıca bir de şiir kitabı yayımlamıştır. Hikâye: "Semaver" (1936), "Sarnıç" (1939), "Şahmerdan" (1940), "Lüzumsuz Adam" (1948), "Mahalle Kahvesi" (1950), "Havuz Başı" (1952), "Son Kuşlar" (1952), "Alemdağda Var Bir Yılan" (1954), "Az Şekerli" (1954), "Tüneldeki Çocuk" (1955), "Mahkeme Kapısı" (1956). Uzun hikâye: "Kumpanya" (1951), "Havada Bulut" (1952), "Kayıp Aranıyor" (1953). Roman: "Medarı Maişet Motoru" (1944), "Birtakım İnsanlar" adıyla (1952). Şiir: "Şimdi Sevişme Vakti" (1953). Çeviri: "Yaşamak Hırsı (G.Simenon)" (1954). Derlemeler: "Balıkçının Ölümü-Yaşasın Edebiyat" (1977), "Açık Hava Oteli-Konuşmalar-Mektuplar" (1980), "Müthiş Bir Tren-Çeviriler-Uyarlamalar" (1981), "Sevgiliye Mektup, Hikâyeler-Yazılar-Mektuplar-Konuşmalar" (1987), "Bitmemiş Senfoni, Bitmemiş Hikâyeler-Oyunlar-Mektuplar" ve "Sait Faik Kaynakçası" (1989).

Bilgi Yayınevi, elinizdeki kitapla, Sait Faik Bütün Eserleri dizisini tamamlamıştır. Böylece Sait Faik'ten kalan ne varsa kitaplaşmıştır. Onu sevenlerin, bütün yönleriyle tanımak isteyenlerin, araştırmacıların kitaptaki ayrıntılı kaynakçadan da çok yararlanacaklarını umu

SAİT FAİK PROMOS YON KİTAPLAR
3,99 TL
KDV DAHİLDİR
Arl.Nr: 2552255

sait r

ISBN 975 - 494 - 081 - 9
2001 . 06 . Y . 0105 . 1862

KDV dahil